

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΕΣΩΤΕΡΙΣΜΟΣ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

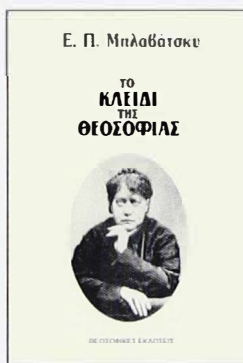
ΙΛΙΞΟΣ

Η ηθική είναι
καθαρότητα ψυχής
και επιστήμη ανυπέβλητη
της ευτυχίας

Αζαήλ

Κυκλοφόρησαν
 οι νέες εκδόσεις των έργων
 της ιδρύτριας της Θ.Ε.

Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ

Η Φωνή της Σιγής
Το Κλειδί της Θεοσοφίας
Τα Πρώτα Βήματα στον Αποκρυφισμό

Διατίθενται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία
 και στα γραφεία της Θ.Ε. Βουκουρεστίου 25,

Τ.Τ. 106 71

Τηλ. + Fax. 210 3610961

Τηλ. 210 3620702

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντικαταβολή

Το Κλειδί της Θεοσοφίας	18€
Η Φωνή της Σιγής	10€
Τα Πρώτα Βήματα στον Αποκρυφισμό	10€

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Αττικής, Κωδικός:4311

Τηλ. 210 36.20.702 - 210 36.10.961 Fax: 210 36.10.961

www.theosophicalsociety.gr

email (περιοδικού): ilisos@theosophicalsociety.gr

email (Εταιρείας): info@theosophicalsociety.gr

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη

Ιδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι

Εκδότης - Διευθυντής: Θεόδωρος Κατσιφής

Σύνταξη / Επιμέλεια ύλης: Ιφιγένεια Κασταμονίτη

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ – ΜΑΡΤΙΟΣ 2012

Σαν φεγγαραχτίδες που τρεμοπαίζουν στο νερό, τέτοια είναι πράγματι η ζωή των θνητών. Γνωρίζοντάς το, κάνε το καθήκον σου. Για ένα δώρο που δέχεσαι ή κάνεις, ο χρόνος εισπνέει μονομιάς το άρωμα, εκτός κι αν γίνεται γρήγορα.

Μακάρι ο καθένας που θα' θελε να ζήσει στην μνήμη των συντρόφων του, να γεμίζει την κάθε μέρα με γενναιοδωρία, μελέτη και ευγενικές τέχνες.

Έλενα Π. Μπλαβάτσκι
(Βιβλίο Γενεθλίων, Κανόνων και Αξιωμαίων)

Η ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ιδρύθηκε στις 17 Νοεμβρίου 1875 στη Ν.Υόρκη από την Ε.Π.Μπλα-βάτσκι και τον συντ/χη Χ.Σ. Όλκοττ. Η σημερινή έδρα της βρίσκεται στο Adyar, Madras – India. Σκοποί της είναι:

1. Ο σχηματισμός πυρήνα Παγκόσμιας Αδελφότητας της Ανθρωπότητας, χωρίς διάκριση φυλής, πίστης, γένους, τάξης ή χρώματος.
2. Η ενθάρρυνση της συγκριτικής μελέτης των θρησκειών, της φιλοσοφίας και της επιστήμης.
3. Η έρευνα των ανεξηγήτων νόμων της φύσης και των δυνάμεων που βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση μέσα στον άνθρωπο.

Θεοσοφία είναι το σώμα της αλήθειας που αποτελεί τη βάση όλων των θρησκειών, και του οποίου δεν μπορεί κανείς να διεκδικήσει την αποκλειστικότητα. Προσφέρει μια φιλοσοφία που κάνει τη ζωή κατανοητή και εκθέτει τη δικαιοσύνη και την αγάπη που καθοδηγούν την εξέλιξή της. Τοποθετεί τον θάνατο στη σωστή του θέση, σαν επαναληπτικό επεισόδιο σε μια ατελείωτη ζωή που ανοίγει την είσοδο σε μια πληρέστερη και λαμπρότερη ύπαρξη. Αποκαθιστά την επιστήμη του Πνεύματος στον κόσμο, διδάσκοντας ότι το Πνεύμα είναι ο αληθινός εαυτός του ανθρώπου, ενώ ο νους και το σώμα είναι οι υπηρέτες του. Φωτίζει τις Γραφές και τα δόγματα των θρησκειών και αποκαλύπτει τις κρυμμένες έννοιές τους.

Το Ελληνικό τμήμα της Θ.Ε. ιδρύθηκε αρχικά στην Κέρκυρα, το 1877, από τους κκ Όθωνα Αλεξάνδρου, Αλέξανδρο Ρομπότη, Δημήτριο Σοφοκλή, Κόντη Γκονέμη και Πασκουάλε Μενελάου. Υπό τη σημερινή μορφή της ως «Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι», είναι σωματείο μη κερδοσκοπικό, νομίμως αναγνωρισμένο με την υπ' αρ. 8187/1946 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών. Εφόσον η Θ.Ε. έχει εξαπλωθεί ευρύτατα ανά τον πολιτισμένο κόσμο, και εφόσον άτομα όλων των θρησκειών έχουν γίνει μέλη της χωρίς να εγκαταλείψουν τα ιδιαίτερα δόγματά τους, τις διδασκαλίες και την πίστη τους, θεωρείται καλό να τονισθεί το γεγονός ότι δεν υπάρχει κανένα δόγμα, καμία γνώμη οποιουδήποτε που να δεσμεύει με οποιονδήποτε τρόπο, οποιοδήποτε μέλος της Θ.Ε. Η αποδοχή των τριών αντικειμενικών σκοπών της είναι ο μόνος όρος για να γίνει κανείς μέλος της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Σελ.

Θεόδωρος Κατσιφής: Η Ελευθερία της Σκέψης.....	σελ. 4
Σρι Ραμ: Η Ουσία της Μύησης	9
Ρένα Κεφαλούδη/Θεοδ.Θεοφάνους: Ο Γκαίτε ως Μύστης (μέρος 1ον)	20
Κ. Ζιναραγιαντάσα: Πρακτική Θεοσοφία (μέρος 3ον)	28
Ρήσεις: Περί Αληθείας	35
Νίκος Χαρακάκος: Τα Χαρίσματα ενός Κρυφιομύστη	37
Σταύρος Οικονομίδης: Φιλοσοφικά Ρεύματα της Ύστερης Αρχαιότητας.....	41
Π.Παπασιλώτης: Χένρυ Σ. Όλκοτ	48
Γεώργιος Κουκουβίνος: Ο Μυστικισμός	51
Theosophy Ezine: Συλλογική «Εξατομικευμένη Συνείδηση»	58
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ.....	60
ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ	63

Με χαρά πληροφορούμε τους αναγνώστες μας ότι μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα της Θεοσοφικής Εταιρείας στην διεύθυνση:

www.theosophicalsociety.gr

Η ιστοσελίδα είναι γραμμένη σε δύο γλώσσες – Ελληνικά και Αγγλικά.

Αν και βρίσκεται ακόμη υπό κατασκευή, αρκετά τμήματά της είναι ήδη

On Line. Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στη διεύθυνση

webmaster@theosophicalsociety.gr

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

Θεόδωρος Κατσιφής

Στο έμβλημα της Θεοσοφικής Εταιρείας δεσπόζει το μήνυμα :
ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Μια υποθήκη που δεν συνάδει με την κατοχή της αλήθειας, από οποιαδήποτε θρησκεία, εσωτερικό κίνημα και, φυσικά, από την ίδια την Θεοσοφία. Μακράν λοιπόν οποιουδήποτε δογματισμού, η Θ.Ε. προτείνει στα μέλη της την αδιάλειπτη μελέτη και σπουδή όλων των θρησκειών, των φιλοσοφιών, των επιστημών και των τεχνών. Όχι μόνο σαν παράδοση αλλά και σαν εξέλιξη στο παρόν και το μέλλον, με πιθανό ερίτιμο έπαθλο την χάραξη της πορείας προς το εφικτό, για τον καθέναν, τμήμα της Αλήθειας. Καμιά λοιπόν δεσμευτική παραδοχή δεν εμποδίζει τις έρευνές μας για την επιδίωξη της πνευματικής εξέλιξης και την επιζητούμενη ένταξη κάθε μέλους, σε μια Παγκόσμια Αδελφότητα αρμονικής συνύπαρξης.

Είναι αυτή ακριβώς η διαφορετικότητα στο σκέπτεσθαι και στο εκφράζεσθαι, που καθιστούν εφικτή την Παγκόσμια Αδελφосύνη. Διότι τι εννοούμε όταν λέμε παγκόσμια αδελφότητα αδιακρίτως φυλής, πίστης κλπ.; Ότι δεχόμαστε τους άλλους σαν υλικό μιας ισοπεδωτικής χοάνης; Μοιάζει αστείο, αλλά στην πραγματικότητα αυτή είναι η ανοχή της διαφορετικότητας που ευαγγελίζονται κατά κανόνα όλες οι θρησκείες και οι διάφοροι εσωτερικοί οργανισμοί. Αλέθουν διαφορετικές στάσεις ζωής, πολιτισμούς, κοινωνικά συστήματα, πίστεις, παραδόσεις κλπ, στο όνομα μιας κίβδηλης αποδοχής του διαφορετικού, παράγοντας ό,τι κακέκτυπα μπορεί να δημιουργήσει το αποκλειστικό καλούπι τους. Αντίθετα, η θεοσοφική σωτηρία δεν «παράγει» θεόσοφους μιας δεδομένης ορθοδοξολογίας.

Η Έλενα Π. Μπλαβάτσκι είχε τονίσει το 1888: «Η ορθοδοξία της Θεοσοφίας δεν είναι ούτε δυνατή ούτε επιθυμητή». Λίγο αργότερα, το 1924, η απόλυτη ελευθερία της σκέψης για τα μέλη της Θεοσοφί-

κής Εταιρείας, επικυρώθηκε με απόφαση της Παγκόσμιας Συνέλευσης όλων των μελών. Έκτοτε αποτελεί πολύτιμο κόσμημα της θεοσοφικής φιλοσοφίας και πρακτικής. Όσες λοιπόν γνώσεις και εμπειρίες κι αν έχει αποκτήσει ένα μέλος, δεν δικαιούται να περιορίζει στα υπόλοιπα μέλη αυτό το προνόμιο. Ένα προνόμιο που είναι δυσεύρετο στους χώρους της πνευματικής αναζήτησης, που δεν περιορίζει την ελευθερία του σκέπτεσθαι σαν απλή διακόσμηση μιας πνευματικής φυλακής, την οποία επιβάλλουν οι «ορθόδοξες» παραδοχές. Που δεν καθλώνει την ελεύθερη έρευνα μόνο στην επιβεβαίωση δοτών αληθειών, ούτε θεωρεί τα μέλη σαν άλαλους θεατές και ακροατές διδασκαλιών από «αυθεντίες», ή διαπιστευμένους αντιπροσώπους τους.

Στην Θεοσοφική Εταιρεία κάθε μέλος έχει το δικαίωμα, αλλά και το καθήκον, να εκφράζει τελειώς ελεύθερα τις σκέψεις του, μέσα βέβαια στα πλαίσια του αλληλοσεβασμού και της ευπρέπειας, και να ενθαρρύνει και τα άλλα μέλη να πράττουν ανάλογα. Μια κατανόηση δηλαδή που βλέπει την εξέλιξη του ανθρώπου μόνο μέσα από την διαφορετικότητα του καθενός, στα διάφορα στάδια και στιγμές της ζωής του. Και πιστεύουμε ότι, όσο πιο προχωρημένο στην θεοσοφική αντίληψη είναι ένα μέλος, τόσο μεγαλύτερη υποχρέωση αποκτά να λειτουργεί σαν στέρεος στύλος προστασίας και προώθησης της ελευθερίας της σκέψης κάθε μέλους. Με άλλα λόγια, όσο αξιώνεται κανείς σαν θεόσοφος τόσο θα πρέπει να μειώνεται η συμπεριφορά του σαν αυθεντία, κατανοώντας ότι η πνευματική πρόοδος είναι θέμα μάλλον απόρριψης παρά συσσώρευσης γνώσεων και εμπειριών. Αυτών, δηλαδή, που στηρίζουν τις «αυθεντίες».

Ενίοτε, βέβαια, μπορεί να συμβαίνουν μέσα στις στοές κάποιες μικροπερβολές, από μέλη που επιμένουν να θεωρούν τις αντιλήψεις τους καθολικής ισχύος και να τις παρουσιάζουν στους άλλους σαν αυθεντικές. Αυτό όμως δεν αποτελεί ευτυχώς σημαντικό πρόβλημα και δεν πρέπει να παραβλέπουμε το γεγονός ότι, αρκετές φορές, ο τρόπος παρουσίασης μιας εργασίας μπορεί να δίνει την εντύπωση δογματικής τοποθέτησης, χωρίς ο ομιλητής να έχει αυτήν την πρόθεση. Η «διάκριση» είναι αρκετή από τον ακροατή, ώστε να μην παρερμηνεύει το ουσιαστικό πνεύμα της ομιλίας. Όμως, αν δεν υπάρχει ορθοδοξία στην Θεοσοφία, τι αξία έχουν οι θεοσοφικές διδασκαλίες, τα κείμενα της Έλενας Π. Μπλαβάτσκυ και των άλλων επιφανών θεόσοφων;

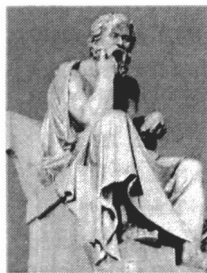
Τα κείμενα αυτά αποτελούν για το κάθε μέλος, απλά υπόθεση εργασίας. Δηλαδή, ο καθένας πρέπει να ανακαλύψει ο ίδιος τις

όποιες αλήθειες εκ νέου, στα διάφορα στάδια της εργασίας του. Η αλήθεια δεν δίδεται από κανένα. Με απόλυτη ελευθερία λοιπόν θα υιοθετήσει κανείς ό,τι αποδεικνύεται σαν δική του αλήθεια, θα αμφισβητήσει ή και θα απορρίψει τα αταίριαστα με την κατανόησή του. Έτσι, οι διδασκαλίες της Θεοσοφικής Εταιρείας δεν κινδυνεύουν να καταντήσουν απολιθώματα και αποκρυσταλλωμένες παρακαταθήκες. Μπορούν πάντοτε συγχρόνως, αυτόνομα για κάθε θεόσοφο, να τον συνοδεύουν σαν ζωντανές πραγματικότητες. Αλλιώς δεν έχουν καμία αξία. Ή, μάλλον, έχουν μια περιορισμένη αξία για εκείνους που δεν θέλουν ακόμη να ανοίξουν τα φτερά τους για τις ευρύτερες πτήσεις αναζήτησης. Έτσι, η ασφάλεια των θεοσοφικών διδαχών μπορεί να αποτελεί για αρκετό διάστημα της πορείας μας, έναν πολύτιμο μπούσουλα και το αναγκαίο έρμα εύπλοιας μέσα στο πέλαγος των δυνατών παρεκκλίσεων, σε επικίνδυνα, για το ταξίδι της ζωής μας, ύδατα.

Το μείζον πρόβλημα της ελευθερίας του σκέπτεσθαι δεν προέρχεται από εξωτερικές επισφάλειες. Ο μέγιστος πολέμιος βρίσκεται μέσα μας. Έχουμε όλοι καταφέρει να αυτό-αλλοτριώσουμε την σκέψη μας και να την καταντήσουμε κακής απόδοσης φερέφωνο γνώσεων και εμπειριών άλλων. Σπάνιο να βρεθεί κάτι πραγματικά δικό μας στις σκέψεις μας. Είμαστε απλά παπαγάλοι αλλότριων σκέψεων. Και το αστείο, ή μάλλον το τραγικό, είναι ότι αυτούς τους παπαγαλισμούς τους έχουμε αγκαλιάσει σαν κάτι ουσιαστικά δικό μας, σαν ακριβή μας σάρκα, ώστε να θεωρούμε φυσικό να τους υπερασπιζόμαστε με νύχια και με δόντια. Το να καταφέρω να αλιεύσω μέσα σε αυτά τις πραγματικά δικές μου νοητικές και πνευματικές αξίες, φαντάζει άθλος απόλυτα ισοδύναμος και εξίσου αναγκαίος με εκείνον για την επιτυχή αυτό-γνωσιακή και αυτό-πραγματωσιακή μου πορεία. Μόνον τότε μπορώ να ελπίζω ότι οι σκέψεις μου δεν εκφράζουν απλώς το κατώτερο εγώ μου, αλλά –όπως πρέπει για τον άνθρωπο– είναι φορείς του Ανώτερου Εαυτού μου. Εκείνου δηλαδή του ιερότερου που μπορώ να νιώσω στο Είναι μου, σαν ολοκληρωμένο ανθρώπινο ον.

Ας δούμε πώς το βίωνε αυτό ο Σωκράτης. Αναφέρει στον Κρίτωνα: «Έτσι είμαι εγώ. Σε κανένα στοιχείο της προσωπικότητάς μου δεν δίνω πίστη παρά μόνο στον λόγο, σε κείνο δηλαδή το συμπέρασμα που με λογική εξέταση διαπιστώνω ότι είναι καλύτερο». Έτσι, αμφισβήτησε πατρογονικά έθιμα και παραδόσεις που επικρατούσαν στην εποχή του, με μια ηθική αυτονομία που την στήριζε, όμως, η θεία σοφία με το σχήμα του «θείου σημείου» ή, όπως το ονόμαζαν αρκετοί, του «δαιμόνιου» μιας ανώτερης ηθικής

συνείδησης. Στο πνεύμα αυτό, η ανθρώπινη ορθολογικότητα που εκφράζουν οι σκέψεις μου, δεν θα εξαντλείται μόνον σε ομιλίες, συζητήσεις και λεκτικούς ακροβατισμούς, αλλά θα στοχεύει κυρίως στην ουσιαστική αναβάθμιση του τρόπου ζωής μου όχι μόνον εντός των θεοσοφικών στοών αλλά παντού. Γιατί, φυσικά, αυτό που μετράει είναι ο τρόπος ζωής καθενός. Τα έργα μας.

Όταν αποβίωσε ο Ζήνων, ο ιδρυτής της Σχολής των Στωικών, ο θαυμαστής της σοφίας του, Αντίγονος ο Β', παρατήρησε λυπημένος: «Με τον θάνατό του ζημιώθηκαν όχι οι ακροατές των λόγων του αλλά οι θεατές των έργων του». Όμως, στους δρόμους που διανοίγει η ελεύθερη σκέψη, η διάνοια, ο ανθρώπινος λόγος, όπως έχει επισημανθεί από την εσωτερική σοφία των αιώνων, δεν περιλαμβάνεται η ατραπός για την προσέγγιση της Αλήθειας. Ίσως αυτή η αντίληψη να είναι η μέγιστη δυνατή προσφορά της ελεύθερης ανθρώπινης σκέψης. Χωρίς λοιπόν διόλου να υποτιμούμε το μόνο, για τους περισσότερους από εμάς, όργανο αναζήτησης που διαθέτουμε, πρέπει κάποια στιγμή να αντιληφθούμε ότι ο ορθός ανθρώπινος λόγος έχει κοντά πόδια. Δεν μπορεί να μας πάει μακριά.

Οι εσωτερικές διδασκαλίες όλων των θρησκειών και τα εσωτερικά σκηνώματα σε Ανατολή και Δύση, οι μεγάλοι μύστες και φιλόσοφοι της αρχαιότητας αλλά και της σύγχρονης εποχής, έχουν όλοι διακηρύξει ότι το Υπέρτατο, η Αλήθεια, δεν είναι προσπελάσιμη από την διάνοια. Η σκέψη, όσο περισπούδαστη, οξεία, εξελιγμένη στο δρόμο της ελευθερίας της, όσο διεισδυτική και επιδέξια και αν είναι, δεν μπορεί να εκφράσει σε σχέση με την Αλήθεια, τίποτα περισσότερο από τα τερτίπια της διάνοιας. Κάποια στιγμή λοιπόν, ο πνευματικός οδοιπόρος πρέπει να κατανοήσει σε όλο της το βάθος αυτήν την απογοητευτική φαινομενική Αλήθεια. Το μοναδικό όργανο αναζήτησης που διαθέτουμε είναι άχρηστο. Τι απομένει να πράξει κανείς; Σοφά πνευματικά όντα υπέδειξαν σαν επόμενο βήμα της πραγματικής απελευθέρωσης της σκέψης, την ΣΙΓΗ. Μια σιγή απόλυτα συζευκτή με το σωκρατικό «ουδέν οίδα».

Στα διάφορα εσωτερικά κινήματα παίρνει πολλές μορφές και επιδιώκεται με ποικίλες τεχνικές. Όλα όμως υποδηλώνουν, αν και όχι πάντοτε με προφανή τρόπο, ότι το άτομο δεν μπορεί να προχωρήσει πιο πέρα με τις δικές του πνευματικές δυνάμεις. Μοιάζει δηλαδή με την κατάσταση του χάους, για εκείνους τουλάχιστον

που δεν έχουν ακόμη εγκαταλείψει την ελπίδα ότι μπορούν να μάθουν και να προχωρήσουν με την διάνοια. Όμως, στην πραγματικότητα, όπως λέγουν οι πνευματικοί σοφοί, αυτή η σιγή αποτελεί αποφασιστικό βήμα στην πορεία προσέγγισης της Αλήθειας, η οποία άρχισε με την διάνοια και την ελευθερη σκέψη.

Συνεπώς καμία απογοήτευση δεν της ταιριάζει. Τουναντίον, αυτή η σιγή λειτουργεί ευφρόσυνα και ζωογόνα φωτίζοντας την αγαλλίαση της ταπεινότητας. Μιας σοφής ταπεινοφροσύνης μπροστά στο Μεγαλείο της Δημιουργίας και στο Μυστήριο της ανθρωπίνης παρουσίας, που αξιώνεται στο συμερισμό και την αγαστή συμπόρευση με κάθε άλλον, κάθε συνδεσμώνη στο ίδιο αδιέξοδο σπήλαιο, αναδεικνύοντας τοιουτοτρόπως την αληθινή αδελφούνη, την στοργή και την αγάπη για όλους, που αποτελεί το κίνητρο, το ιδανικό και τον μοναδικό ουσιαστικό σκοπό της θεοσοφικής αναζήτησης και κοσμοθέασης. Διότι, εισχωρώντας σε ό,τι η Θεοσοφία αποκαλύπτει σαν ιερό και όσιο που έχει δαφιλεύσει η αιώνια σοφία στον κόσμο και τον άνθρωπο, θα αναγνωρίσουμε ότι αυτό οδηγεί στο να βλέπει κανείς καθέναν σαν ένα δημιούργημα, το οποίο δικαιούται και υποχρεούται να εισπνέει και να εκπνέει την αγάπη από όλους και την αγάπη για τα πάντα.

Πριν μπορέσει η ψυχή ν' ακούσει, η εικόνα (ο άνθρωπος) θα πρέπει να έχει γίνει κουφή όμοια στις βροντές καθώς και στους ψιθύρους, στις φωνές των βρυχώμενων ελεφάντων καθώς και στο θρόισμα της χρυσής πυγολαμπίδας.

Πριν μπορέσει η ψυχή να καταλάβει και να θυμηθεί, θα πρέπει να ενωθεί με τον Σιωπηλό Ομιλητή, όπως με την ιδέα του τεχνίτη η μορφή που αποτυπώνεται επάνω στον πηλό.

Τότε η ψυχή θα καταλάβει και θα θυμηθεί. Τότε στο εσωτερικό αυτή θα μιλήσει:

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΣΙΓΗΣ

*Έλενα Π. Μπλαβάτσου
("Η Φωνή της Σιγής")*

Η ΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΜΥΗΣΗΣ

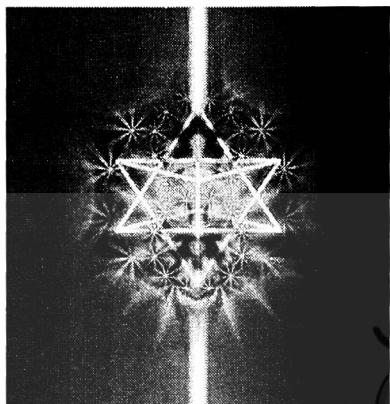
N.Sri Ram

(Ομιλία στην Σχολή της Σοφίας, 1957)

(The Theosophist, 1995, μετάφρ. Νίκη Βρέντζου)

Υπάρχει ένα άρθρο του T. Subba Row, στον οποίο η Ε.Π.Μπλαβάτσκι είχε πολύ μεγάλη εκτίμηση σαν αποκρυφιστή, με τίτλο «Ο Αποκρυφισμός στη Νότια Ινδία». Μιλάει για τα δύο Μονοπάτια, ένα από τα οποία είναι η σταθερή, φυσιολογική πορεία της εξέλιξης και στο οποίο υπάρχει γενική και βέβαιη ανάπτυξη. Το άλλο διέρχεται διαμέσου μιας σειράς μύσεων, αλλά μόνο λίγοι άνθρωποι με ανάλογα διαμορφωμένες και ιδιάζουσες φύσεις είναι κατάλληλοι γι' αυτό. Οι άνθρωποι που προοδεύουν μέσω του ευκολότερου, φυσιολογικού μονοπατιού, δεν υποφέρουν καθόλου βαδίζοντάς το, ούτε μειονεκτεί η τελική επίτευξή τους. Αλλά το Μονοπάτι της Μύησης είναι προορισμένο μόνο για συγκεκριμένους ανθρώπους, επειδή είναι πραγματικά μια επισπευσμένη πρόοδος. Αντί να αναπτυχθεί σταδιακά και συγκριτικά εύκολα, ο δόκιμος βοηθιέται να επισπεύσει την ανάπτυξή του και να επιτύχει μια πρόοδη, θα λέγαμε, γνώση της πνευματικής του φύσης. Υπάρχει μια σχέση μεταξύ του μαθητή ή νεόφυτου και του Διδασκάλου του (adept, master), ο οποίος χειρίζεται διάφορες μυστικές δυνάμεις εντός του μαθητή του, επισπεύδοντας την ανάπτυξη του.

Ο Subba Row λέει παρακάτω ότι ο Sri Sankaracharya, τον οποίο η Ε.Π.Μπ. στην «Μυστική Διδασκαλία» αναφέρει ως τον μεγαλύτερο Μύστη των ιστορικών χρόνων, συνιστούσε το φυσιολογικό, εύκολο και σταθερό μονοπάτι σε εκείνους που τον ακολουθούσαν και στους διαδόχους του. Δεν πρέπει να θεωρούμε ότι η Μαθητεία και η Μύηση είναι τυχαία γεγονότα. Είναι απόλυτα προϊόντα της Φύσης. Η Ιεραρχία των Διδασκάλων έχει να εκτελέσει το σπουδαίο έργο να διατηρεί ανοιχτό το ανοδικό Μονοπάτι, διαμέσου του οποίου κατέρχονται οι δυνάμεις που χρειάζονται για την ανάπτυξη της ανθρωπότητας.

Η εσπευσμένη πρόοδος μπορεί εύκολα να γίνει επικίνδυνη σε αυτούς που δεν είναι έτοιμοι για αυτήν. Συμβαίνει καμιά φορά κάποιος ανάμεσά τους που βαδίζει στο μονοπάτι της Μύησης, να ξεφεύγει από αυτό και προσωρινά να πέφτει σε θλίψη. Ο Subba Row επισημαίνει ότι είναι «εξαιρετικά επικίνδυνο για εκείνους που δεν έχουν το φυλαχτό της τέλειαν ανιδιοτέλειαν, της απάρνησης του

εαυτού, της εκμηδενιστικής αφοσίωσής τους στο πνευματικό καλό της ανθρωπότητας, μια αυταπάρηση παντοτινή χωρίς τέλος.»

Η Μύηση δεν είναι εκπλήρωση μιας προσωπικής, πνευματικής φιλοδοξίας, επίτευξη ενός κάποιου μεγαλείου ή απόκτηση ασυνήθιστων δυνάμεων, που κάποιος μπορεί να φαντάζεται ότι θα ασκηθούν προς όφελος της ανθρωπότητας αλλά, στην πραγματικότητα, ίσως να είναι η ευχαρίστηση του χειρισμού τέτοιων δυνάμεων. Η πνευματική φιλοδοξία είναι μια αντίφαση όρων και εξαιρετικά επικίνδυνη για εκείνον που ψάχνει να βαδίζει το Μονοπάτι. Αυτό που απαιτείται, ως το επαναλάβουμε, είναι το φυλαχτό της τέλειαν ανιδιοτέλειαν, της απάρνησης του εαυτού, της εκμηδενιστικής αφοσίωσής του στο πνευματικό καλό της ανθρωπότητας. Τέτοια αυταπάρηση σημαίνει αυταπάρηση τόσο στην πράξη όσο και στο κίνητρο. Όχι να λέμε «επιθυμώ να εξασκηθώ στην αυταπάρηση με σκοπό να κερδίσω κάτι».

Δεν υπάρχει αυταπάρηση αν σκέπτεστε πόσο καιρό θα υφίστασθε διάφορες κακουχίες, θα υποφέρετε ταπεινώσεις, θα βάζετε τον εαυτό σας στο περιθώριο με σκοπό να κερδίσετε τα πάντα. Όχι. Πρέπει να είναι μια αυταπάρηση παντοτινή χωρίς τέλος. Αυτές είναι πολύ όμορφες λέξεις, τις οποίες καλά θα κάνουμε να τις βάλουμε στην καρδιά μας.

Ο Subba Row προχωρά παρακάτω και λέει ότι χωρίς αυτό το φυλαχτό, η πρόοδος του νεόφυτου ίσως να είναι πολύ γρήγορη για ένα διάστημα, αλλά θα έρθει ο καιρός που η ανοδική του πρόοδος θα σταματήσει. Έτσι, λέει ότι είναι σοφότερο να μην ψάχνουμε το μονοπάτι της μαθητείας, επειδή όταν κάποιος ψάχνει, το κίνητρό του είναι επικεντρωμένο στον εαυτό του. Αν εσείς, ο εαυτός σας, δεν υπάρχουνε καθόλου, πώς μπορείτε να θέλετε κάτι; Ο υποψήφιος δεν χρειάζεται να ψάχνει καθόλου, διότι το μονοπάτι δεν θα αποτύ-

χει να βρει το κατάλληλο πρόσωπο. Αυτό μπορεί να ακούγεται αποθαρρυντικό αλλά είναι στην πραγματικότητα πολύ εντυπωσιακό.

Όταν κάποιος δεν ψάχνει τίποτα, ούτε μονοπάτι ούτε υπεροχή, ούτε επιτυχία αλλά μόνο να δώσει ό,τι έχει, αν το μονοπάτι τον βρει, θαυμάσια. Το βαδίζει. Διαφορετικά, θα προοδεύσει μέσω του φυσιολογικού τρόπου ανάπτυξης. Είναι πολύ σημαντικό να δώσω έμφαση σε αυτό, επειδή υπάρχουν τόσοι πολλοί άνθρωποι που ψάχνουν έναν γκουρού, τη μαθητεία και τη μύηση, που θέλουν να αποκτήσουν δυνάμεις με διάφορους τρόπους. Τελικά, θα ανακαλύψουν ότι τέτοιες αναζητήσεις δεν έχουν ως αποτέλεσμα τους την επιτυχία. Ίσως υπάρξει επιτυχία μέχρι ενός σημείου, αλλά όχι με την πραγματική έννοια.

Η παρομοίωση που χρησιμοποιείται για να περιγράψει το μονοπάτι, είναι αυτή του δρόμου που περιστρέφεται γύρω από ένα βουνό μέχρι την κορυφή. Η πλειοψηφία των ανθρώπων πρόκειται απλώς να πορευτεί σε αυτούς τους γύρους, αλλά τελικά όλοι θα φθάσουν στην κορυφή. Υπάρχει όμως η δυνατότητα να ανεβεί κανείς κατευθείαν επάνω σκαρφαλώνοντας την απότομη βουνοπλαγιά, όχι από το ευκολοπερπάτητο δρομάκι, αλλά παίρνοντας το σύντομο δρόμο προς την κορυφή; Σε φυσικό επίπεδο είναι δύσκολο. Ακολουθώντας την παρομοίωση αυτή παραπέρα, η απότομη άνοδος θα συναντήσει τον στριφογυριστό δρόμο σε διάφορα σημεία. Καθένα από αυτά μπορεί να θεωρηθεί ως σημείο μιας από τις Μύσεις.

Η Μύηση δεν αφορά την προσωπικότητα αλλά το Εγώ που βρισχεται πίσω από την προσωπικότητα, και το οποίο δημιουργεί μια νέα προσωπικότητα σε κάθε ενσάρκωση. Είναι ένα άνοιγμα της συνειδητότητας του Εγώ, το οποίο έχει πολλές δυνατότητες σε πνευματικό επίπεδο αλλά παραμένει σε κατάσταση ύπνωσης για μεγάλο διάστημα. Φυσικά, αυτές θα ανθίσουν και θα καρποφορήσουν, και είναι πιθανό με τη χρήση συγκεκριμένων δυνάμεων που εμείς ελάχιστα αντιλαμβανόμαστε, να αφυπνιστούν αυτές οι κρυμμένες δυνάμεις. Το Εγώ είναι το άτομο έτσι όπως υπάρχει στο ανώτερο νοητικό επίπεδο, το επίπεδο του νου, που δεν επηρεάζεται από τις ποικίλες υλικές σχέσεις και τις επιθυμίες και είναι καθαρή νοημοσύνη. Αφού αυτή είναι η πνευματική μας φύση σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο, πρέπει να την κατανοήσουμε με σκοπό να μάθουμε πώς μπορούμε να την ωθήσουμε σε δραστηριότητα.

Η θεοσοφική λογοτεχνία παρέχει μια συγκεκριμένη ιδέα για της ανθρώπινη σύσταση στα διάφορα επίπεδα. Πίσω από το Εγώ, σε ένα βαθύτερο επίπεδο, υπάρχει η Μονάδα που είναι η πνευμα-

τική ουσία του ατόμου. Όταν η Μύηση λαμβάνει χώρα, έχει ειπωθεί ότι η Μονάδα κατέρχεται μέσα στο Εγώ και γίνεται ένα με αυτό προσωρινά. Αυτά τα δυο επίπεδα ύπαρξης γίνονται ένα. Αυτό είναι που εννοούμε όταν λέμε ότι η Μονάδα κατέρχεται μέσα στο Εγώ. Παρότι το Εγώ είναι πνευματικό, αδιάφθορο, ωστόσο η βαθύτερη φύση του που φυσιολογικά παραμένει ήρεμη και αποστασιοποιημένη, δραστηριοποιείται διαμέσου του Εγώ τη στιγμή της Μύησης, όταν υποβάλλεται σε συγκεκριμένες δυνάμεις.

Βλέποντάς το επιφανειακά, νομίζουν πως Μύηση είναι όταν ένα πρόσωπο πηγαίνει σε ένα συγκεκριμένο μέρος, κάποιος έρχεται και του λέει διάφορα πράγματα, του λέει να φορέσει μια διαφορετική ενδυμασία, του δίνει ένα φυλαχτό και ούτω καθεξής. Αυτή είναι μια φτωχή ιδέα. Μύηση σημαίνει ότι η βαθύτερη φύση του ατόμου ανέρχεται στην επιφάνεια, και η Μονάδα παίρνει τον όρκο διαμέσου του Εγώ. Αυτός είναι πραγματικά ένας όρκος αυτό-παράδοσης, μια απόφαση να δοθεί κάποιος εντελώς στην υπηρεσία της ανθρωπότητας σε όλες τις ζωές του. Δεν είναι όρκος εξωτερικός που γίνεται αποδεκτός για συγκεκριμένους λόγους. Αυτός θα ήταν ένας νοητικός τρόπος θεώρησης του θέματος. Στην πραγματικότητα, ο όρκος είναι μια εκδήλωση του ενδότερου σκοπού του ίδιου του Εγώ. Δεν είναι απλά αποδεκτός, δηλώνοντας πως θα κάνεις ό,τι καλύτερο μπορείς, αλλά σημαίνει ότι ανακαλύπτεις τον δικό σου εσωτερικό σκοπό, την δική σου εσωτερική φύση. Είναι πραγματικά μια μετάφραση αυτής της φύσης με όρους της διάνοιας ή του νου, και θα πρέπει να τα εξετάζουμε όλα με όσο το δυνατόν πιο φυσιολογικούς όρους. Όσο πιο φυσιολογικό εμφανίζεται ένα πράγμα, τόσο αληθινότερο μοιάζει να είναι.

Ενώ η Μονάδα κατέρχεται μέσα στο Εγώ, ή θα μπορούσαμε να πούμε ότι το Εγώ ενώνεται με τη Μονάδα, την ίδια στιγμή το Εγώ κατέρχεται στην προσωπικότητα. Υπάρχει διπλή κίνηση. Δεν μπορεί παρά να είναι έτσι, επειδή όλα αυτά τα επίπεδα σχετίζονται μεταξύ τους, και όταν το Εγώ δέχεται συγκεκριμένες ωθήσεις από ισχυρές δυνάμεις, αυτές πρέπει σε κάποιο βαθμό να φιλτράρονται μέσα στην προσωπικότητα. Δεν μπορούμε να καταλάβουμε πολύ καλά την σχέση μεταξύ του Εγώ και της Μονάδας. Μπορούμε πιο εύκολα να σκεφτούμε την σχέση μεταξύ του Εγώ και της προσωπικότητας.

Όταν το πρώτο κατεβαίνει μέσα στην προσωπικότητα, αυτή εμφανίζει την καλύτερη όψη της, είναι πιο ευγενική και αξιοπρεπής από ό,τι συνήθως. Έχει μεγαλύτερο βάθος στην έκφρασή της, κάτι που δεν συμβαίνει συνήθως. Αλλά πρέπει να καταλάβουμε αυτά

τα πράγματα με όρους της πραγματικής εμπειρίας και όχι απλά σαν διάγραμμα. Το Εγώ μπορεί να απεικονιστεί σαν τρίγωνο και η προσωπικότητα σαν τετράγωνο, με μια συνδετική γραμμή μεταξύ των δύο. Αλλά δεν μπορούμε έτσι να καταλάβουμε τη σημασία που κρύβεται πίσω από το διάγραμμα. Όλα τα σύμβολα και τα διαγράμματα προορίζονται μόνο να ενισχύσουν την κατανόηση, οπότε πρέπει να προσπαθήσουμε να διεισδύσουμε στην εσωτερική σημασία όλων αυτών. Ο καθένας μπορεί να το κάνει μόνος του, με τον εαυτό του, και όχι με το να γράφει και να ακούει τα λόγια κάποιου άλλου.

Όταν μια σύνδεση σχηματίζεται μεταξύ του Εγώ και της προσωπικότητας, πρέπει να θυμόμαστε ότι ίσως αχρηστευτεί και μπλοκαριστεί στη συνέχεια, επειδή αυτή είναι η φύση όλων των πραγμάτων που ανήκουν στους τρεις θνητούς κόσμους. Ο πνευματικός κόσμος παραμένει αδιάφθορος σαν κανάλι, και ό,τι ρέει διαμέσου αυτού θα συνεχίσει να ρέει. Αλλά στην διανοητική ή ψυχική φύση, το κανάλι μπορεί να διευρυνθεί και να συνεχίσει να λειτουργεί ή μπορεί να μπλοκαριστεί. Υπάρχουν πάντα αυτές οι δυο πιθανότητες όσον αφορά την ενδιαμέση φύση μας, τη διανοητική ή ψυχική και την κατώτερη, την υλική και φυσική. Όλα εξαρτώνται από το άτομο.

Η λέξη Μύηση σημαίνει μια αρχή. Επιτυγχάνουμε μια καθαρή επαφή με την πνευματική μας φύση στην Πρώτη Μύηση, πρώτα με το buddhi (τη νοημοσύνη) και μετά με το atman (το πνεύμα στον άνθρωπο). Αυτή η αρχή είναι στην πραγματικότητα το φύτεμα ενός σπόρου. Επιτυγχάνοντας κανείς μια μικρή επαφή, αρχίζει να έχει ολοένα μεγαλύτερη επίγνωση αυτής της φύσης.

Ο σπόρος θα μεγαλώσει και θα γίνει το Δέντρο της Σοφίας. Αυτή είναι η σημασία της σανσκριτικής λέξης dvi-ja, διπλογεννημένος, ένας συμβολικός τρόπος αναφοράς στις υπάρξεις που γεννήθηκαν πρώτα από το σώμα της μητέρας τους στον φυσικό κόσμο και με την δεύτερη γέννηση στο πνεύμα. Τι γεννιέται στο πνεύμα; Είναι η ανθρώπινη συνειδητότητα ή νους. Αυτή επίσης αναφέρεται σαν γέννηση του Χριστού, ή γέννηση της φύσης του Χριστού στην καρδιά του ανθρώπου.

Υπάρχουν δυο τρόποι να το ερμηνεύσουμε: σαν γέννηση της συνειδητότητας στα βασίλεια του Πνεύματος ή της Αλήθειας, ή σαν γέννηση του Πνεύματος στην ανθρώπινη συνειδητότητα. Και τα δυο είναι σωστά. Η σύνδεση που εδραιώθηκε μεταξύ του μάνας (νοητικού) και εκείνου που βρίσκεται πίσω από το μάνας, δηλαδή το atma buddhi, είναι η γέννηση της συνειδητότητας στη σφαίρα του Πνεύματος, και επίσης η γέννηση του Πνεύματος στα πεδία της ανθρώπινης συνειδητότητας. Η γέννηση του Χριστού, atma buddhi ή η θεία αρχή, σημαίνει ότι η φύση της σοφίας- αγάπης γεννιέται στην καρδιά του ανθρώπου. Η συνείδηση καλύπτεται από την ποιότητα αυτής της πνευματικής φύσης. Η λέξη 'γέννηση' συνεπάγεται ανάπτυξη σταδιακή μέχρι του σημείου που έχει περιγραφεί σαν η πληρότητα του αναστήματος του Τέλειου Ανθρώπου. Αυτό καθόλου δεν σημαίνει πως η ανάπτυξη σταματά μετά από αυτό το σημείο. Ακόμα συνεχίζεται, αλλά είναι ένα διαφορετικό στάδιο, αυτό του Τέλειου Ανθρώπου ή Τέλειου Μύστη.

Η σύσταση του ανθρώπου περιλαμβάνει επτά σύνθετες αρχές. Ο Τέλειος Μύστης (Adept) είναι εκείνος στον οποίο το σύνολο των έξι αρχών συγχωνεύονται μέσα στην έβδομη. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο η Ε. Π. Μπ. περιγράφει την πνευματική επίτευξη στη «*Μυστική Δοξασία*». Στον μέσο άνθρωπο, οι διάφορες αρχές είναι άνισα αναπτυγμένες και ασυντόνιστες. Αν και σχετίζονται η μια με την άλλη, η σχέση τους απέχει από την τελειότητα. Αλλά στον Τέλειο Άνθρωπο, ολόκληρη η φύση του είναι τέλεια, ολοκληρωμένη, ενοποιημένη. Ουσιαστικά, αυτός είναι η έβδομη αρχή που εκδηλώνει τον εαυτό της σε διαφορετικά επίπεδα. Κάθε μια από τις έξι αρχές του γίνεται μία με την έβδομη και η φύση του atman εκφράζεται μέσω εκείνου στα διάφορα επίπεδα του νου, των συναισθημάτων κτλ.

Όταν οι κατώτερες αρχές συγχωνεύονται, δεν παύουν να υπάρχουν αλλά επικαλύπτονται με την ποιότητα της έβδομης. Ακόμα και στο επίπεδο της έκτης εκφράζεται η φύση της έβδομης αρχής. Καθώς ένας Τέλειος Μύστης γίνεται μια έκφραση της έβδομης αρχής, του Πνεύματος στην αγνή, παγκόσμια φύση του, γίνεται ένας από τους εργάτες της και ένα μέλος της Ιεραρχίας των Μυστών. Κάθε Τέλειος Μύστης είναι μια διαφορετική έκφραση της μίας παγκόσμιας αρχής από τους άλλους, αλλά υπάρχει μια κοινή βάση: Όλοι εμπνέονται, διαποτίζονται και ζωογονούνται από το ίδιο Πνεύμα.

Η Ιεραρχία των Μυστών είναι μια φυσιολογική κοινωνία όμοιων Ψυχών. Γι' αυτό στην χριστιανική εκκλησία χρησιμοποιούν τη

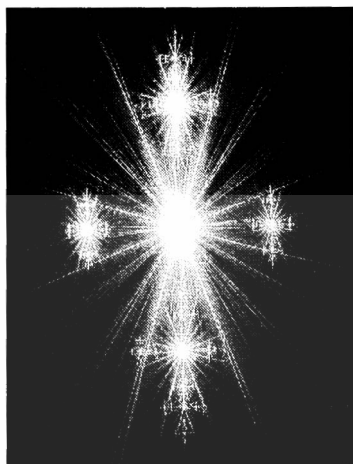
φράση «κοινωνία των αγίων». Περιγράφεται από την Ε. Π. Μπ. σαν ένα 'παντοτινά ζωντανό Δένδρο Μπάνυαν', με ρίζα και κλαδιά που απλώνονται, και συνεχώς επεκτείνονται, αλλά πάντα παραμένει το ίδιο δέντρο από την ίδια ρίζα. Αποκαλεί τον Επικεφαλής της Ιεραρχίας 'Βασική Ρίζα'. Επίσης είναι γνωστός σαν ο Ένας Μυσταγωγός. Στο δικό μας σύστημα εξέλιξης, αντιπροσωπεύει την έβδομη, την υψηλότερη και βαθύτερη αρχή στη Φύση. Είναι από αυτή την βαθύτερη Πηγή που ρέουν οι δυνάμεις και μπαίνουν μέσα στη φύση του Εγώ παράγοντας το αποτέλεσμα που λέγεται Μύηση.

Με άλλα λόγια, για να γίνεις μυημένος, σφουρηλατείς μια σύνδεση με την Ιεραρχία, με όλους τους Τέλειους Μύστες, ώστε να γίνεις μέρος μιας Αδελφότητας που περιλαμβάνει όλους. Είναι μόνο μια αρχή, μια είσοδος σε ένα νέο κόσμο, αλλά ακόμα κι αυτό δίνει ένα συγκεκριμένο αίσθημα συγγένειας. Όχι μόνο με όλα τα άλλα άτομα που έχουν γίνει εξίσου γνώστες της ενότητας, αλλά επίσης με όλες εκείνες τις ζωές που είναι ακόμα σε μεγάλο βαθμό μη συνειδητές. Ένας Μυημένος όχι μόνο αναγνωρίζει την αδελφοσύνη του με άλλους Μυημένους, αλλά αισθάνεται αδελφός προς οτιδήποτε ζωντανό. Αν σκεφτούμε την Μύηση σαν αξιοπερίεργο γεγονός, η κατανόηση είναι δύσκολη, αλλά αν σκεφτούμε τον Μυημένο σαν κάποιον που είναι γεμάτος από το πνεύμα της συγγένειας με όλες αυτές τις ζωές, τότε αποκτούμε αληθινή κατανόηση. Ο Μυημένος μπαίνει μέσα στο βασίλειο της Ζωής, όπου καμιά ζωή δεν είναι ξένη σε αυτόν. Είναι συγγενής με οτιδήποτε ζει.

Φυσικά, αυτή η Αδελφότητα υπάρχει κυρίως στο επίπεδο εκείνο όπου οι Αδελφοί έχουν επίγνωση της ενότητας τους. Οι Μυημένοι στο φυσικό πεδίο, ακόμα και αν έχουν βιώσει μια εμπειρία που τους διαβεβαιώνει για την ενότητα όλων αυτών των ζωών, είναι ακόμα ικανοί να ξεχάσουν αυτή την ενότητα και να συμπεριφέρονται σαν ατομικές υπάρξεις διαχωρισμένες από τους άλλους. Ο Μυημένος δεν είναι μια τέλεια ύπαρξη. Είναι μόνο το ξεκίνημα της πνευματικής ζωής. Αλλά στο βουδικό πεδίο, ατμικό πεδίο, η ενότητα είναι ένα πάντοτε παρόν, ζωντανό γεγονός, και συνεπώς η Αδελφότητα υπάρχει κυρίως σε αυτά τα επίπεδα.

Οι περιορισμοί του ανθρώπου και οι Μήσεις

Κάθε Μύηση –υπάρχουν αρκετές– είναι μια είσοδος μέσα σε νέο κόσμο. Υπάρχει μια επέκταση της συνειδητότητας, που γίνεται περισσότερο ευαίσθητη και ικανή να λειτουργήσει με διάφορους νέους τρόπους. Αυτό επίσης σημαίνει μια βαθύτερη γνώση, μια δι-

εύρυνση της συνείδησης ή της αντίληψης του ανθρώπου για την πνευματική φύση του. Με άλλα λόγια, απαιτείται απόρριψη των αμφιβολιών, των ψευδαισθήσεων, των περιορισμών, που είναι όλα δεσμά. Ένας περιορισμός είναι η αβεβαιότητα. Αν κάποιος είναι αβέβαιος για τα σημαντικά πράγματα της ζωής, δεν ξέρει πώς να δράσει. Αν ένα άτομο υποφέρει από αυταπάτες, λάθος ιδέες, προκαταλήψεις και φαντασίες, αυτό είναι επίσης περιορισμός, όπως οι διάφορες λάθος αντι-

δράσεις που είναι όλες περιορισμοί.

Πρέπει να θυμόμαστε ότι δεν υπάρχει καταστολή της αμφιβολίας ή οποιουδήποτε άλλου περιορισμού. Μολονότι ένας από τους περιορισμούς είναι η αβεβαιότητα ή η αμφιβολία, και ένας άλλος η δεισιδαιμονία, απόρριψή τους δεν σημαίνει πως όταν υπάρχει μια αμφιβολία θα πρέπει να προσπαθήσετε να την καταπιέσετε γιατί διαφορετικά θα είναι αμαρτία. Τίποτα δεν αποκτάται τελικά με την καταπίεση, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να παραδοθείτε στους περιορισμούς. Οτιδήποτε καταπιέζεται θα ξανάρθει με διπλάσιες δυνάμεις. Το να ελέγξεις κάτι καταλαμβάνοντάς το είναι αρκετά διαφορετικό από την καταστολή, η οποία είναι τυφλή. Αυτό που απαιτείται είναι ελευθερία από αυτές τις διαταραχές και υπέρβαση των περιορισμών. Μπορεί να έρθει μόνο διαμέσου της κατανόησής τους. Υποθέστε ότι ένας άνθρωπος υποφέρει από φιλαργυρία, λαγνεία ή οτιδήποτε άλλο. Όταν καταλάβει τι σημαίνει, πώς ενισχύεται, πώς ενεργεί και τι συνέπειες έχει στην ίδια του τη ζωή και στη ζωή των άλλων, θα βρει ότι είναι ικανός να υπερβεί τον συγκεκριμένο περιορισμό.

Ο Κύριος Βούδας μίλησε για τις 4 Ευγενείς Αλήθειες, η τελευταία των οποίων ονομαζόταν «το Οκταπλό Μονοπάτι», και δείχνει βήματα να κάνει κανείς ή προϋποθέσεις να ακολουθήσει. Η πρώτη αλήθεια είναι ο «Σωστός οραματισμός», να βλέπεις τα πράγματα σωστά και όχι σύμφωνα με το πώς θα ήθελες να είναι, ή σύμφωνα με φαντασίες ή ψευδαισθήσεις. Όταν βλέπεις τα πράγματα σωστά, τότε καταλαβαίνεις ότι δεν υπάρχει τέλος στα πάθη οποιουδήποτε είδους, ότι τρέφονται από την ικανοποίηση, ότι είναι πε-

ριορισμοί. Όταν καταλαβαίνεις τη δράση τους και πώς εγείρονται, τότε αυτή η κατανόηση θα φέρει την απελευθέρωση από τα πάθη.

Κατά κάποιον τρόπο, ο πρώτος περιορισμός που λέγεται πλάνη του εαυτού, εμπριέχει καθετί και είναι ο πιο σημαντικός. Τι σημαίνει εαυτός, είναι ένα ερώτημα που πρέπει να απασχολήσει τον καθένα. Σε μια από τις «*Επιστολές των Μαχάτμα*» (Διδασκάλων) προς τον Α.Π.Σίνεττ, υπάρχουν τα λόγια: «Είναι μόνο ένας περαστικός επισκέπτης, του οποίου οι ανησυχίες είναι σαν οφθαλμαπάτη στη μεγάλη έρημο». Ένας αντικατοπτρισμός διατηρείται για λίγο χρόνο και ύστερα χάνεται. Ο εαυτός είναι έτσι. Όπως είπαμε, σύμφωνα με την Ε.Π.Μπ, ο Τέλειος Μύστης είναι εκείνος στον οποίο όλες οι αρχές έχουν συγχωνευτεί στην έβδομη, δηλαδή στο ένα συμπαντικό Πνεύμα. Αν καθετί είναι συγχωνευμένο εκεί, τότε πού βρίσκεται ο εαυτός; Δεν υπάρχει, επειδή μόνο το ένα Πνεύμα υπάρχει και κάθε άτομο είναι μια μοναδική εκδήλωση αυτής της μίας συμπαντικής Αρχής. Στο μεσοδιάστημα, στη διάρκεια της συγχώνευσης ή συναίσθησης, τότε υπάρχει αυτό που ονομάζουμε εαυτό.

Στον αποκρυφισμό υπάρχει μια διάκριση μεταξύ εαυτού και Πνεύματος. Το Πνεύμα είναι ένα, συμπαντικό, αλλά ο εαυτός είναι διαφορετικός. Το Πνεύμα είναι άφθαρτο, αιώνιο. Δεν γεννιέται ούτε πεθαίνει. Δεν μετενσαρκώνεται επειδή δεν είναι η μετενσαρκώμενη αρχή. Υπάρχει ακόμα μια διάκριση μεταξύ Πνεύματος και ψυχής, αν σαν ψυχή θεωρούμε το Εγώ, το οποίο μετενσαρκώνεται. Ο εαυτός προσδιορίζεται με το ένα ή το άλλο από αυτά. Μερικές φορές χρησιμοποιείται σαν αντίστοιχο του ενός Πνεύματος και μερικές φορές της ψυχής. Όποτε η λέξη «εαυτός» χρησιμοποιείται, θα πρέπει να σκεφτόμαστε τη σημασία της, διαφορετικά απλώς θα πολυλογούμε διαφωνώντας.

Οι περιορισμοί που ονομάζονται δεισιδαιμονίες, συχνά ερμηνεύονται σαν πίστη σε τελετουργίες και τυπικά, αλλά αυτή είναι μια πολύ επιφανειακή θεώρηση. Όλες οι μορφές εξάρτησης από κάτι εξωτερικό οδηγούν σε προκαταλήψεις. Εκτός από τους παραπάνω, υπάρχουν ακόμα δυο περιορισμοί που πρέπει να απορριφθούν προτού φθάσει κανείς στην Τέταρτη Μύηση ή Μύηση του Αρχάτ. Είναι η προσκόλληση και ο θυμός. Αν σκεφτούμε ότι βαδίζουμε το Μονοπάτι με αυτούς τους όρους, τότε γίνεται αληθινό για μας. Το βάδισμα σημαίνει ότι πρέπει να ξεφορτωθούμε όλα αυτούς τους περιορισμούς. Αυτό εξηγείται από μόνο του. Άμεσα βλέπουμε τη λογική του.

Μετά τις τέσσερις Μηήσεις υπάρχει η Πέμπτη, του Τέλειου Μύστη, πριν από την οποία υπάρχουν ακόμα μερικοί περιορισμοί λεπτότερης φύσης που πρέπει να απορριφθούν. Πρώτα πρέπει να πετάξουμε τους χονδροειδέστερους περιορισμούς μας, προτού μπορέσουμε να καταλάβουμε τι είναι οι λεπτότεροι. Ξέρουμε τι είναι θυμός ή αντιπάθεια, επειδή τα έχουμε ζήσει. Αλλά είμαστε σίγουροι ότι είναι περιορισμοί; Ίσως αν είμαι θυμωμένος, αισθάνομαι καλύτερα. Είναι ένα διεγερτικό το να είμαι θυμωμένος, αλλά πρέπει να καταλάβω ότι είναι ένας περιορισμός, ότι με παραπλανεί, ότι δημιουργεί λάθος σχέσεις με τους άλλους, με τυφλώνει σε συγκεκριμένες συνθήκες και ανοίγει το δρόμο στη δράση με μηχανικό τρόπο κάτω από την ένταση του θυμού.

Πρέπει να το καταλάβουμε αυτό μέσα μας απόλυτα, με ηρεμία, και τότε θα είμαστε ικανοί να σπάσουμε αυτό τον περιορισμό. Στέκομαι ξανά και ξανά σε αυτό το γεγονός της κατανόησης, διότι νομίζουμε πως όταν ξέρουμε τα ονόματα μερικών πραγμάτων, έχουμε αποκτήσει γνώση. Νομίζουμε πως αν μπορούμε να επαναλάβουμε την Μπαγκαβάτ Γκιτά απέξω, είμαστε άγιοι, έστω κι αν οι άλλοι δεν τον αντιλαμβάνονται αυτό! Υπάρχει αυτή η πρόληψη ότι απλά γνωρίζοντας τις λέξεις παράγεις το έργο.

Οι Τέσσερις Μηήσεις αναφέρονται επίσης και στον Χριστιανικό συμβολισμό σαν: η Γέννηση του Χριστού, η Βάπτισμα του Χριστού, η Μεταμόρφωση και τέταρτη, η Σταύρωση και η Ανάσταση. Μια θαυμάσια εξήγηση εμφανίζεται στο βιβλίο της Άννας Μπέζαντ, «Εσωτερικός Χριστιανισμός», για το συμβολισμό των υποτιθέμενων συμβάντων στη ζωή του Χριστού. Η Γέννηση του Χριστού είναι το άνοιγμα της πνευματικής συνείδησης. Η Βάπτισμα είναι η κάθοδος των δυνάμεων διαμέσου του ανοίγματος που έχει δημιουργηθεί, το οποίο φέρνει τη δυνατότητα της επικοινωνίας μεταξύ του εσωτερικού και του εξωτερικού ανθρώπου. Όταν αυτές οι δυνάμεις κατέρχονται, φέρνουν τη Μεταμόρφωση του κατώτερου από το ανώτερο, μια πλήρη αλλαγή στη φύση της ατομικότητας.

Το τέταρτο στάδιο είναι ο θάνατος όλων όσων παραμένουν, του σκληρού πυρήνα του εαυτού που είναι η αιτία της συνέχειας και των επαναλαμβανόμενων γεννήσεων. Η αίσθηση του «εγώ είμαι», ο σκληρός πυρήνας του εγωισμού, είναι πράγματι η αιτία της επαναγέννησης. Όταν αυτός διαλυθεί, πού βρίσκεται η ατομική ύπαρξη; Έχει γίνει ένα τίποτα, που σημαίνει τίποτα που θα μπορούσε να σκεφθεί, τίποτα σε όρους προσωπικής εμπειρίας, «εγώ είμαι το πρόσωπο που του αρέσει ή δεν του αρέσει αυτό, που συ-

μπεριφέρεται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, θυμάται αυτό, αισθάνεται εκείνο» κτλ. Υπάρχουν όλες αυτές οι μνήμες του εαυτού, και μέσω αυτών αναγνωρίζω τον εαυτό μου. Αλλά αυτή η ταυτοποίηση φεύγει με εκείνο το Θάνατο.

Στο τέλος κάθε ενσάρκωσης υπάρχει ο θάνατος του φυσικού, του αστρικού, και του νοητικού σώματος, αλλά αυτός δεν είναι ολικός θάνατος. Κάτι παραμένει, το οποίο παράγει τη νέα προσωπικότητα. Είναι το περασμένο κάρμα, οι περασμένες μνήμες και τάσεις. Η Σταύρωση, ο Θάνατος στην τέταρτη Μύηση, είναι ένας ολικός θάνατος όταν το άτομο είναι, ας πούμε, διαλυμένο. Ό,τι παραμένει, είναι καθαρά πνευματικό. Ο ολικός θάνατος είναι το πανομοιότυπο μιας πλήρους ανανέωσης, η αναγέννηση του φοίνικα μέσα από τις ίδιες του τις στάχτες. Η ατομικότητα είναι η ίδια αλλά νέα, κάτι που είναι δύσκολο να το καταλάβουμε.

Η Μύηση είναι, όπως αναφέρθηκε νωρίτερα, μια διαδικασία επίστευσης. Μερικές φορές ένα άτομο μπορεί με αυτό τον τρόπο να αναπτυχθεί βίαια, με σκοπό να βοηθήσει τους άλλους. Αυτό είναι το μόνο κίνητρο που μετράει για τους Διδασκάλους, τους Τέλειους Μύστες. Δεν τους ενδιαφέρει να δοξάσουν ένα άτομο περισσότερο από άλλα. Είναι ένα με όλους. Θα ήταν παράλογο να φανταστεί κανείς ότι, επειδή τους δίνει μεγάλη αγάπη ή ευλάβεια, Εκείνοι θα τον τοποθετήσουν σε βάθρο. Αλλά αν αυτός μπορεί να προετοιμαστεί για να βοηθήσει άλλους, τότε ίσως αξίζει τον κόπο, με την συγκατάθεση του φυσικά. Οι Διδάσκαλοι δεν έρχονται να πουν, «θα σε βοηθήσω να αναπτυχθείς». Αλλά, αν ένα πρόσωπο προσφερθεί να πιέσει την ανάπτυξη του, τότε ο Διδάσκαλος μπορεί να ενεργήσει σαν όργανο για τη μεταμόρφωσή του. Μπορεί να βοηθήσει και να είναι συνεργός. Αυτό φαίνεται να είναι επιτρεπτό από τους νόμους του Κάρμα.

Ο Κύριος Βούδας λέγεται ότι επίστευσε τη δική του ανάπτυξη σε απίστευτο βαθμό. Ήταν τόσο γεμάτος συμπόνια και συμπάθεια, λαχταρούσε να κάνει ό,τι μπορούσε για να βοηθήσει τους άλλους, που ανέλαβε αυτή την εξαιρετικά επίπονη εργασία. Αυτό πρέπει να είναι το μόνο κίνητρο για να γίνει μια προσπάθεια τέτοιας επίστευσης της διαδικασίας, αλλά η ανάπτυξη για όλους λαμβάνει χώρα σε ένα κάποιο βαθμό καθώς πορεύεται η Φύση, και όλοι τελικά φθάνουν στο ίδιο επίπεδο, στην ίδια επίτευξη.

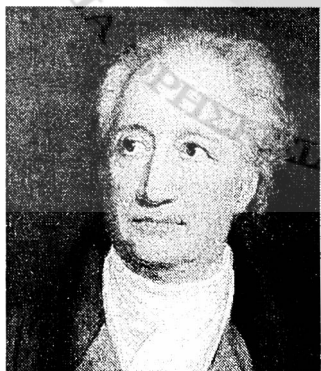

Ο ΓΚΑΙΤΕ ΩΣ ΜΥΣΤΗΣ

P. Κεφαλούδη/Θ. Θεοφάνους

(Μέρος 1ov)

Ποιητής, ζωγράφος, φυσικός, κριτικός, δημοσιογράφος, συγγραφέας από τους μεγαλύτερους παγκοσμίως, γεννήθηκε στην Γερμανία (Φρανκφούρτη) το 1749, από οικογένεια μεσοαστικής τάξης. Στα 82 χρόνια της ζωής του κατέκτησε την υπέρτατη σοφία. Ο πατέρας του, καλλιεργημένος δικηγόρος και η μητέρα του κόρη του Δημάρχου της Φρανκφούρτης, άνοιξαν στον γιο τους πολύτιμες σχέσεις με τους ευγενείς της πόλης. Σαν πεζογράφος γράφει παραμύθια, που αργότερα αποδείχθηκαν όργανο για ψυχαναλυτές. Τα διηγήματα και τα μυθιστορήματά του διακρίνονται για την ποιητική τους συμπύκνωση και για το μυστήριο της ζωής και του έρωτα. Λίγους μήνες πριν πεθάνει, δίνει στον «*Φάουστ*» την τελική μορφή, ενώ το τελευταίο δίστιχό του, «το αιώνιο θήλυ μας ανεβάζει στα ύψη», είναι το πιστεύω του για τον κεντρικό άξονα της ανθρώπινης ύπαρξης. Γι' αυτόν η γυναίκα είναι δύναμη που ενεργοποιεί τον άνδρα, πηγή δημιουργικής ζωής και κονίστρα των αγώνων, πνευματικών και ψυχικών.

Σπούδαζε Νομικά στην Λειψία αλλά διέκοψε λόγω σοβαρής ασθένειας, και κατά την διάρκεια της ανάρρωσής του βυθιζόταν στην αυτοσυγκέντρωση και τον θρησκευτικό μυστικισμό. Ασχολήθηκε με την Αλχημεία, την αστρολογία και την αποκρυφιστική φιλοσοφία, που είναι φανερή στον «*Φάουστ*». Τελείωσε την Νομική στο Στρασβούργο. Ερωτεύθηκε μερικές γυναίκες και απέκτησε παιδιά με μια μικροαστή από την Ιτα-

λία, την οποία νομιμοποίησε έπειτα από απειλή της ζωής του και της περιουσίας του από την Γαλλική εισβολή. Πίστεψε στο Ελληνικό πνεύμα και ο ίδιος παίζει τον ρόλο του Ορέστη στην «*Ιφιγένεια εν Αυλίδι*», το 1779. Το έπος του «*Αχιλλής*», ένα έργο που δεν τελείωσε, είναι η τελευταία του απόπειρα και «είναι Έλληνας με τον δικό του τρόπο».

Έχει γράψει ποιητικά και θεατρικά μυθιστορήματα και έπη (όπως το «*Βίλχελμ Μάιστερ*», 1795-1796), αυτοβιογραφίες, επιστήμη και κριτική. Το «*Βίλχελμ Μάιστερ*» προβάλλει την αλήθεια πως η γνώση της ζωής δεν έρχεται αυτόματα με την λήξη των χρόνων και ούτε είναι κτήμα εσαεί όταν αποκτηθεί. Είναι μια αδιάκοπη περιπλάνηση, κατά την οποία ο σκοπός γίνεται μέσον και το μέσον σκοπός. Ο Γκαίτε έβλεπε με φόβο το μυστήριο του σύμπαντος και πουθενά δεν τυποποίησε μια μέθοδο σκέψης, ενώ υποστήριζε ότι πρέπει να αφήσει κανείς το γνώθι σ' αυτόν και να αναπτύξει την γνώση του κόσμου.

Η μελέτη του βίου και του έργου σπουδαιών ανθρώπων αποτελεί μια ευλαβή εκδήλωση προς το αέναο της ανθρώπινης ζωής. Οι άνθρωποι αναζητούν από ένστικτο στις πνευματικές μορφές, την βεβαίωση κάθε ανθρώπινης δυνατότητας. Καθένας βλέπει σε κάθε πρωτοπόρο της πνευματικής ανέλιξης, τον ίδιο του ανώτερο εαυτό, τον άνθρωπο τον αντιπροσωπευτικό, τον ικανό να εξελιχθεί προς την τελειότητα, τον δικαιούμενο την ανθρώπινη θεότητα. Ο Γκαίτε ήταν από τους μεγάλους, τους γενναίους, τους ευγενείς της ανθρωπότητας, πρωτοπόρος στους φωτεινούς δρόμους του πνεύματος.

Στο δεύτερο μέρος του «*Φάουστ*», ο χορός λέει το επιθανάτιο άσμα για τον Ευφάριωνα: «Μάτι αετού, τον κόσμο να κοιτάξεις (...). Το ανώτατο θέλησες να κερδίσεις!». Επιχείρησε πράγματι να κερδίσει το ανώτατο. Με τα δυνατά της φαντασίας του φτερά υψώνεται στα κρυστάλλινα ύψη του πνευματικού ουρανού, ατενίζοντας τον ανέσπερο ήλιο του πνεύματος, βλέποντας την αληθινή του σημασία του, τον κόσμο τον μορφικό, εικόνα και ομοίωμα του πνευματικού. Αλλά, τι άλλο λοιπόν είναι ο Μύστης; Για όσους δεν συμπαθούν την μεταφυσική, θα ήταν ασφαλώς δυνατό να αντικατασταθεί η λέξη ΜΥΣΤΗΣ με την λέξη ΑΝΘΡΩΠΟΣ. Σκοπός μοναδικός των μυστηρίων υπήρξε ο εξανθρωπισμός των θνητών. Στα κατάβαθα καθενός κρύβεται ο σπινθήρας που έκλεψε ο φιλόανθρωπος τιτάνας από τον ουρανό, και ο φωτοβόλος αυτός σπινθή-

ρας θέλει την επάνοδό του στην προαιώνια εστία του πρωταρχικού, του θείου Ολύμπιου πυρός. Ο Μύστης που κατόρθωσε να δει την απόλυτη αλήθεια, αντανακλά το φως της σε κάθε δημιουργιά του. Το αντανακλά με ολόκληρο το είναι του και γράφοντας για την ελευθερία, λέει: «Όλα γύρω σου είναι φως».

Την αντανάκλαση αυτού του φωτός θα αναζητήσουμε κυρίως στα έργα του «*Βίλχελμ Μάιστερ*» και «*Φάουστ*». Στον «*Βίλχελμ Μάιστερ*» παρουσιάζει την βαθιά ψυχολογία της ανθρώπινης φύσης και την στενότερη σχέση προς κάποια τελετουργία μύησης. Στον «*Φάουστ*» αποδίδει πληρέστερα τον εσώτατο εαυτό του και σε αυτό περιέλαβε όλη την μυστηριακή ιδεολογία του, ντύνοντας την με μορφές άφθαρτης πλαστικότητας. Στον «*Βίλχελμ Μάιστερ*» περιγράφει μια μυστική ένωση σοφών, οι οποίοι δεν ενδιαφέρονται για την προσέλκυση μελών αλλά για εκείνους που θα μπορούν να υπηρετήσουν την Ανθρωπότητα, εξελισσόμενοι προς μια ανθρώπινη τελειότητα. Παρακολουθούν κρυφά αυτούς που έχουν τις προϋποθέσεις και τους προσλαμβάνουν υπό δοκιμασία. Ως δόκιμος προσλαμβάνεται και ο Βίλχελμ Μάιστερ.

Οι «Αναχωρητές», όπως είναι η συμβολική επωνυμία της Αδελφότητας, αποφασίζουν να δεχθούν οριστικά την εισδοχή του και του λένε: «Μπορούμε λοιπόν να σε θεωρούμε έναν από εμάς, εχέμυθο, πρόθυμο να τηρήσεις τις υποχρεώσεις σου, και να σε μιήσουμε σε βαθύτερα μυστήριά μας. Όταν ο άνθρωπος εισέρχεται στον κόσμο, καλό είναι να έχει καλή ιδέα για τον εαυτό του. Να φιλοδοξεί να αποκτήσει πολλά πλεονεκτήματα και να δοκιμάσει κατά το δυνατόν όλους τους δρόμους. Και όταν φθάσει να αναπτυχθεί, πρέπει να απορροφάται από την απλότητα, να ζει για τους άλλους και να ξεχνά τον εαυτό του. Τότε μόνο κατορθώνει να γνωρίσει τον εαυτό του, διότι μόνο η πράξη μάς επιτρέπει να συγκρίνουμε τον εαυτό μας με τους άλλους».

Μετά από αυτήν την προσφώνηση, ο Βίλχελμ Μάιστερ ωθείται σε έναν σκοτεινό θάλαμο όπου απότομα έρχεται στο φως απέναντι από τον ανατέλλοντα ήλιο. Αφού ακούει διάφορες συμβουλές από άγνωστους φίλους, οδηγείται ενώπιον ενός βωμού, όπου του προσφέρεται μια διδακτική που λέει:

«Μακρά η Τέχνη, βραχύς ο βίος, η κρίση επίμοχθος, φευγαλέα η ευκαιρία. Το δρान είναι εύκολο, το σκέπτεσθαι δυσχερές, επίπονος ο εναρμονισμός των πράξεων και των σκέψεων. Πάσα αρχή είναι δεσμευτική, ο ουδός είναι τόπος προσδοκίας. Το παιδί εκ-

πλήσεται, η εντύπωση το κάνει να αποφασίσει, διδάσκεται παίζοντας, το σοβαρό το καταπονεί. Η μίμηση μάς είναι έμφυτη, δεν είναι όμως εύκολο να κρίνουμε τι είναι άξιο μίμησης. Το εξαιρετο σπανίως ανευρίσκεται, ακόμη σπανιότερα εκτιμάται. Μας ελκύει το ύψος όχι οι βαθμίδες. Ατενίζοντας την κορυφή αρεσκομάστε να βαδίζουμε στην πεδιάδα. Ο γνωρίζων την Τέχνη μόνον κατά το ήμισυ, παραπλανάται διαρκώς και ομιλεί πολύ. Ο κατέχων την Τέχνη ολόκληρη, σκέπτεται μόνο να παραγάγει και ομιλεί σπανίως ή αργά. Οι ατελείς τεχνίτες δεν έχουν μυστικά αλλά και καμία δύναμη. Η δοξασία τους είναι άρτο καλοψημένος, εύγευστος και χορταστικός για την ημέρα, αλλά το άλευρο δεν σπέρνεται και η σπορά δεν πρέπει να αλέθεται.

«Οι λόγοι είναι καλοί αλλά δεν ανταποκρίνονται προς το καλύτερο, διότι το καλύτερο δεν είναι δυνατόν να αποδοθεί δια λόγων. Το πνεύμα δια του οποίου δρούμε, υπερβαίνει τα πάντα εις ύψος. Μόνο το πνεύμα κατανοεί την δράση και την αναπαριστά μετά την εκτέλεσή της. Ουδείς γνωρίζει τι πράττει, όταν καλώς ενεργεί. Έχουμε όμως πάντοτε συνείδηση του κακού. Εκείνος ο οποίος ενεργεί μόνο δια σχημάτων, είναι σχολαστικός υποκριτής. Οι άνθρωποι αυτού του είδους είναι πολυάριθμοι και όταν βρίσκονται ομού, είναι ευτυχείς. Η φλυαρία τους συγκρατεί τους δοκίμους αλλά η σταθερή μετριότητά τους ανησυχεί τους καλύτερους από αυτούς. Η διδασκαλία του πραγματικού (καλλιτέχνη) τεχνίτη αποκαλύπτει νόημα βαθύ, διότι χωρίς λόγια ομιλούν οι πράξεις. Ο πραγματικός Μαθητής διδάσκεται να ξεχωρίζει το άγνωστο από το γνωστό, και πλησιάζει προς τον Διδάσκαλο».

Μη μπορώντας ο Βίλχεμ να κατανοήσει την τόσο πυκνωμένη και ομιχλώδη διδασκαλία, αναφωνεί με πλήρη αγανάκτηση: «Όστε όλα αυτά τα σελτά σύμβολα και οι εντυπωσιακές εκφράσεις είναι ένα παιχνίδι. Και όλες οι μυστηριώδεις φράσεις, από τις οποίες εννοούμε πολύ λίγα και στο τέλος μας αποκαλύπτουν ότι είμαστε απλώς μαθητευόμενοι, ότι δεν έχουμε προχωρήσει».

Το κατεξοχήν έργο της μεγάλης διάνοιας του Γκαίτε είναι ο «Φάουστ». Το μέρος του έργου του τελείωσε το 1805 περίπου και το δεύτερο μέρος το 1831, ένα χρόνο περίπου πριν τον θάνατό του. Με αυτό το έργο ενσάρκωσε τις υψηλότερες ιδέες μιας λαϊκής παράδοσης της Γερμανίας, τον θρύλο του δόκτορος Φάουστ, ο οποίος είχε πουλήσει την ψυχή του στον διάβολο για να κατακτήσει το

μυστικό της ζωής. Είναι ένα δράμα συμβολικό που περιέχει σκέψη και αίσθημα σε ίση μοίρα, μεταφυσική και ποίηση, ενώ κυριαρχεί η αλληγορία. Τα πρόσωπα του δράματος είναι μορφές μυθολογικές. Πνεύματα της ελληνικής μυθολογίας και των αρχαίων θρύλων. Ο Φάουστ κινείται στους μυθολογικούς μεσαιούς και νεότερους χρόνους χωρίς χρονική συνοχή, ενώ ο μύθος δεν είναι καθόλου ενιαίος. Είναι ένα σύνολο φιλοσοφικών δοξασιών, ειρωνείας και ποίησης. Ζει και κινείται εκτός χρόνου. Δεν υπάρχουν διαστάσεις και ο χρόνος είναι κενή έννοια.

Υπάρχει εσωτερική ενότητα σε αντίθεση με την εξωτερική φαινομενική ακαταστασία. Η ενότητα είναι αυτή του πνευματικού όντος, το οποίο με πάθος αναζητά το φως και την εναρμόνισή του με την Φύση. Ο Φάουστ, γέροντας και σοφός αλλά άμοιρος της μιας και μόνης γνώσης, της αλήθειας, μονολογεί: «Σπούδασα φιλοσοφία, νομική, ιατρική, ακόμα και θεολογία. Σας σπούδασα σε βάθος με θέρημη και υπομονή, αλλά είμαι φτωχός αμαθής όπως και πριν. Με τίτλο δασκάλου και δόκτορα, δέκα χρόνια παραπλανώ τους μαθητές μου. Και τώρα γνωρίζω καλά ότι δεν μπορούμε τίποτα να γνωρίζουμε, και αυτό μου καίει το αίμα».

Μάταια ζητάει λύση στις απόκρυφες γνώσεις για τα μυστήρια της ζωής. Ο Φάουστ θέλει να απολαμβάνει την ζωή ενός θεού, να δημιουργεί ο ίδιος. Θέλει να απλώσει το χέρι του στο δένδρο της ζωής για να γίνει αθάνατος και ισόθεος, οντότητα πνευματική. Αλλά το δένδρο της ζωής βρίσκεται πάντοτε πλησίον των πραγματικών Μυστών, που η φωτισμένη διάνοιά τους δεν έχει δισταγμούς να απλώσει το χέρι στους υπέροχους καρπούς. Αλλά, ας ακούσουμε την ανθρώπινη φωνή του Φάουστ. Μαθαίνουμε. Εκτιμούμε ότι είναι πάνω από τα γήινα και ποθούμε μια αποκάλυψη, η οποία πουθενά αλλού δεν λάμπει καθαρότερα και ωραιότερα από την Καινή Διαθήκη.

«Εν αρχή είναι ο Λόγος. Ποιος θα στηρίξει για τα περαιτέρω; Πώς να εκτιμήσω αρκετά αυτήν την λέξη; Ο Λόγος. Πρέπει να το μεταφράσω διαφορετικά αν το πνεύμα με φωτίσει. Είναι γραμμένο: εν αρχή υπήρχε το πνεύμα. Αλλά είναι άραγε το πνεύμα εκείνο που δημιουργεί και συντηρεί το παν; Θα έπρεπε να είναι γραμ-

μένο: εν αρχή ην η δύναμις. Και όμως, κάτι μου λέει ότι δεν πρέπει να σταματήσω εδώ. Το πνεύμα με φωτίζει επιτέλους. Η έμπνευση έρχεται επάνω μου και γράφω παρηγορημένος. Εν αρχή είναι η πράξη».

Μια προσεκτική μελέτη της φράσης θα μας διαφωτίσει για τον τρόπο που σκέπτεται ο Μύστης-ποιητής. Στον κόσμο τον πνευματικό ο Λόγος είναι ό,τι και η πράξη στον φυσικό κόσμο: εκδήλωση δημιουργίας. Για τον άνθρωπο τον αληθινό, καμία πράξη δεν είναι κοινή και ασήμαντη. Κάθε πράξη είναι του Λόγου εκδήλωση πιστή. Συνεπώς, συνεργασία προς την Δημιουργία. Ο πνευματικά κουρασμένος άνθρωπος, από γνώσεις που δεν του προσφέρουν την πραγματική καθολική γνώση, καλεί επικουρικά το πνεύμα της άρνησης. Τον Μεφιστοφελή. Περνάει από το επίπονο ψυχικό στάδιο της άρνησης, της απιστίας, για να φθάσει στο ζωογόνο πόνο της θείας δυσαρέσκειας που προέρχεται από την αφυπνιζόμενη συνείδηση της ανθρωπίνης θεότητας, και είναι οι ωδίνες της γέννησης του πραγματικά πνευματικού ανθρώπου. Έτσι, ο Φάουστ περιφρονεί την πολυμάθειά. Αναζητά μέσω του Μεφιστοφελή την γνώση της ζωής, που δεν αποταμιεύεται στα βιβλία του Σοφού αλλά απλά είναι η κατανόηση του Παντός της Ζωής.

Πρώτο θύμα της αναζήτησης είναι η Μαργαρίτα. Η Μαργαρίτα είναι το θυμικό, το συναισθηματικό μέρος του ανθρώπου που μολύνεται από την αλαζονεία και τις επιμέρους γνώσεις της διάνοιας. Πεθαίνει όταν την σκέψη χειραγωγεί το πνεύμα της απιστίας και της άρνησης. Ο θάνατός της είναι προσωρινός διότι μετουσιώνεται σε αθάνατη ψυχή, αφού προηγουμένως ο νους καθαρθεί από την αγάπη για το ωραίο, για την αρμονία. Ο Φάουστ κάνει πολλές εσωτερικές περιοδείες για να αποκτήσει την ισορροπία της σκέψης και του συναισθήματος. Από την ωραία Ελένη και τον ιδεατό Ευρώτα, περιπλανάται στην Βαλπουργία, σε άσεμνο μεσονύκτιο χορό των κατώτερων θυμικών και διανοητικών ιδιοτήτων, αιχμαλωτισμένων από το κράτος της ύλης. Περιπλανάται στην μυστηριώδη αυλή ενός μεσαιωνικού αυτοκράτορα, όπου το πνεύμα δυναστεύεται από προλήψεις και δεισιδαιμονίες. Ακούμε τον Μεφιστοφελή να λέει ότι, για να φθάσει στον αρμονικό κόσμο του καλού, ένα μόνον μέσο υπάρχει: οι μητέρες. Και του αποκαλύπτει ένα από τα μεγάλα μυστήρια.

Μεφιστοφελής: -- «Υπάρχουν θεές πανίσχυρες, ενθροτισμένες στην ερημιά. Τριγύρω τους δεν υπάρχει ούτε χρόνος ούτε χώρος.

Είναι η Μητέρες. Σε τρομάζει η λέξη αυτή;

Φάουστ: -- «Οι Μητέρες! Πόσο παράξενα ηχεί»

Μεφιστοφελής: -- «Οι θεές αυτές είναι άγνωστες στους θνητούς. Πρέπει να αναζητήσει κανείς τις κατοικίες τους στο βάθος του κενού».

Φάουστ: -- «Πού είναι ο δρόμος;»

Μεφιστοφελής: -- «Δεν υπάρχει δρόμος αλλά απάτητα μονοπάτια, που δεν μπορεί κανείς να πατήσει. Είναι δρόμος προς το απροσπέλαστο, προς το αδιαπέραστο. Είσαι έτοιμος. Δεν είναι ανάγκη να σπάσεις κλειδαριές και πόρτες. Θα σπρωχθείς προς τις ερημιές. Έχεις γνώση του κενού και της ερημιάς;»

Ο φιλόσοφος ποιητής ζωγραφίζει το πέρασμα της διάνοιας από το κενό της απιστίας προς τις ιδέες-Μητέρες, τα Πλατωνικά αρχέτυπα. Η αφετηρία της Μητέρας είναι η ελεύθερη δημιουργική πνευματική ζωή. Το δεύτερο μέρος του «Φάουστ» διαδραματίζεται σε ανώτερο νοητικό επίπεδο με πνεύματα και μορφές αλληγορικές: ο Φάουστ και η Ελένη, που είναι η αόριστη δυάς των Πυθαγορείων, η αναγκαία για την δημιουργία ενός κόσμου. Ο Ευφορίων μετουσιώνει την αόριστο αυτήν δυάδα στο τέλειο, το ισόπλευρο τρίγωνο, έμβλημα κοσμογονικό και εναρμονισμένο προς την φύση του ανθρώπου. Στο τέλος του δράματος, το πνεύμα του Φάουστ απελευθερωμένο από τον Μεφιστοφελή, διασχίζει κάποιον χώρο του ουρανού, όπου κατοικούν συμβολικές μορφές. Ο συμβολισμός τους καθορίζεται από τα ονόματά τους: Πάτερ Εξτάτικους (Pater Extaticous), Πάτερ Προφούντους (Pater Profundus) και Πάτερ Σεράφικους (Pater Seraphicus).

Διασχίζει μια ανώτερη σφαίρα όπου κατοικούν τα τέκνα του Μεσονυκτίου και οι νέοι άγγελοι, και από την άλλη μεριά παραδίνεται για εξαγνισμό σε τρεις συμβολικές μορφές: Την Μαγδαληνή, την Σαμαρείτιδα και την Μαρία την Αιγύπτια, η οποία άλλοτε στην γη ονομαζόταν Μαργαρίτα. Οδηγείται τέλος στην κυρίαρχο των Συράκων, Μάτερ Γκλοριόζα (Mater Gloriosa), την πνευματική θεότητα του τέλειου ανθρώπου, και

τότε η άλλοτε γήινη Μαργαρίτα λέει:

«Ο νεοεισερχόμενος, μόλις αναγνωρίζει τον εαυτό του λαμβάνει μια αμυδρή προαίσθηση της ανανεωμένης αυτής ζωής και εί-

ναι ήδη όμοιος προς την άγια στρατιά. Κοίταξε πώς απολυτρώνεται από κάθε γήινο δεσμό, πώς απορρίπτει τα παλαιά του ράκη και πώς από το αιθέριο ένδυμα αναβλύζει η πρώτη της νεότητας αλκή. Επιτρέψατε μου να τον οδηγήσω και να τον διδάξω, διότι η νέα ημέρα τον θαμπώνει ακόμα».

Η Μάτερ-Γκλοριόζα απαντά με τις λέξεις που τερματίζουν το δράμα:

«Έλα, υψώσου στις ανώτερες σφαιρές. Μόλις αισθανθεί την παρουσία σου, θα σε ακολουθήσει. Ο νικητής, ο τελειωθείς άνθρωπος, ξαναβρίσκει αγνή και πάλι την παραδοθείσα ψυχή του, την Μαργαρίτα της Γης, την αιθέρια μορφή τώρα των πάμφωτων ουρανόων. Αισθάνεται να απλώνεται η ατομική του συνείδηση στην απεραντοσύνη του παντός, να ενώνεται με το Εν-Παν στην προαιώνια πηγή του φωτός. Δεν ζητεί πλέον 'περισσότερο φως'. Έγινε ο ίδιος φως!»

Αυτή υπήρξε η εξέλιξη του Γκαίτε ως Μύστη, από τον «*Βίλχελμ Μάιστερ*» μέχρι το τέλος του «*Φάουστ*». Αν για τον κόσμο είναι ο φιλόσοφος, ο μέγας ποιητής, για τους μνημένους είναι ο μεγάλος αδελφός μυσταγωγός. Είναι από τους πρεσβύτερους της ανθρωπότητας αδελφός. Ας ευλογήσουμε από βάθος ψυχής την ένδοξη μνήμη του. Η παρουσία της ευγενικής μορφής του είναι αρκετή για να αναφωνήσουμε με τον Ευφοριώνα του:

«Νιώθω κάποια φτερά να ξεδιπλώνονται (...) εκεί, εκεί έξω να πετάξω»

Μακάριοι όσοι αδελφοί κατορθώσουν να υψωθούν με τα πανελεύθερα, τα ακατάβλητα του καθαρού πνεύματος ΦΤΕΡΑ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΘΕΟΣΟΦΙΑ

Κ. Ζιναραγιαντάσα

(Παγκόσμιος Πρόεδρος της Θ.Ε., 1945-1953)

*(Ομιλίες στο Σικάγο, 1910, και στο Ετήσιο Συνέδριο
της Θ.Ε. της Βιρμανίας, 1914)*

(μτφρ: Ιφιγένεια Κασταμονίτη)

(Μέρος 3ον)

Η Θεοσοφία στην επαγγελματική δραστηριότητα

Στον θρησκευόμενο κόσμο της εποχής μας, κυριαρχεί ευρέως η ιδέα ότι η επαγγελματική δραστηριότητα δεν συμβιβάζεται με την αληθινή θρησκευτική ζωή. Η εντύπωση αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι ορισμένοι ερμηνευτές του θρησκευτικού δόγματος έχουν παρουσιάσει στους πιστούς τους μια ιδιόμορφη αντίληψη περί αληθινής ζωής.

Γνωρίζουμε καλά με ποιο τρόπο αντιμετωπίζονται σήμερα τόσο τα «θρησκευτικά», όσο και τα «κοσμικά» ενδιαφέροντα των ανθρώπων. Υπάρχει η πεποίθηση ότι μάλλον αντιτίθενται αλλήλων ή, αν δεν είναι πράγματι αντίθετα μεταξύ τους, οπωσδήποτε διαφέρουν εξολοκλήρου. Η εν λόγω ιδέα είναι προϊόν της υπερβάλλουσας δογματικής άποψης περί Υπερβατικότητας του Θεού, του Δημιουργού, η οποία πρεσβεύει πως, ολοκληρώνοντας την δημιουργία του κόσμου, Εκείνος ζει εκτός αυτού σε μια άλλη σφαίρα ύπαρξης, από όπου απλώς μας παρατηρεί. Υπό αυτήν την έννοια, μοναδικό χρέος του ανθρώπου ως πλάσματος του Θεού, είναι να ευαρεστεί τον Δημιουργό του έτσι ώστε να εξασφαλίσει την ατομική του σωτηρία.

Θυμάμαι ένα κήρυγμα που άκουσα κάποτε σε μια χριστιανική εκκλησία, σχετικά με το συγκεκριμένο αυτό χρέος του ανθρώπου, το οποίο, όπως κήρυττε ο ιερέας, στηρίζεται σε τρεις αρετές: την

ταπεινότητα, την ευγνωμοσύνη και την υπακοή. Επέμενε ότι η υποταγή της ανθρώπινης ψυχής στον Θεό συνιστά προϋπόθεση του θρησκευτικού βίου. Κατά την άποψή του, ήταν προφανές ότι η καθημερινή δραστηριότητα στην οικογένεια, τον επαγγελματικό χώρο και την διασκέδαση, ελάχιστα ενδιαφέρει τον Θεό, και ότι ο άνθρωπος κρίνεται σύμφωνα με ορισμένες θεολογικές αρετές, τις οποίες έχει ή δεν έχει αναπτύξει. Η υπερβάλλουσα αυτή χριστιανική ιδέα αναφορικά με την ανθρώπινη καθημερινότητα, συνοψίζεται ολοκάθαρα στους στίχους ενός ύμνου που έψελναν εκείνη την ημέρα στην εκκλησία. Έχει ως εξής:

«Επιστρέφω στην οικία μου στον παλιό καλό δρόμο
Υπηρέτησα τον κόσμο με την ανάξια απολαβή του,
διότι οι ελπίδες του είναι ματαιότητα και οι επιτυχίες του απώλεια,
Αλλά τώρα δοξάζομαι στον αιματοβαμμένο Σταυρό»

Στους παραπάνω στίχους διακρίνουμε την πίστη ότι οι ποικίλες κοσμικές δραστηριότητες δεν προσφέρουν τίποτα ιδιαίτερο στην πνευματική πρόοδο του ανθρώπου, και πως κάθε επιτυχία της ζωής έξω από τον αυστηρά θρησκευτικό τομέα, δεν είναι παρά «ανάξια απολαβή». Όταν σε μια θρησκεία συναντώνται ιδέες περί αποκήρυξης της ζωής και περί ασκητισμού, εκεί συνήθως καλλιεργείται η πεποίθηση ότι είναι άχρηστο για την ψυχή να ζει στον κόσμο. Ο διαχωρισμός του βίου σε κοσμικό και θρησκευτικό συνεπάγεται, φυσικά, την εμφάνιση δύο ειδών ηθικότητας που ελάχιστα σχετίζονται μεταξύ τους:

Ο θρησκευόμενος άνθρωπος θεωρεί απόλυτα νόμιμο να συμπεριφέρεται εγωιστικά απέναντι σε κάποιον συνάδελφό του σε θέματα του εργασιακού τους χώρου. Κι ωστόσο, θα προσπαθήσει να τον αγαπήσει ως «γειτόνά» του από την σκοπιά της θρησκευτικής τους σχέσης. Ένας βαθιά θρησκευόμενος άνθρωπος έχει τρυφερή καρδιά και ευγένεια σε μια όψη της φύσης του, ενώ σε μιαν άλλη είναι απολίτιστος και μνησίκακος. Έτσι, δεν αντιλαμβάνεται για ποιο λόγο πρέπει να μεταβάλλει αυτήν την δεύτερη, θυσιάζοντας την επαγγελματική του απολαβή. Για παράδειγμα, ένας δόλιος, αν και

ευσεβής, γαλατάς, ο οποίος, αδιαφορώντας πλήρως για τους πελάτες του αραιώνει καθημερινά το γάλα με νερό, θα πράξει το ίδιο και την Κυριακή, φορώντας όμως τότε το ευσεβές Κυριακάτικο προσωπίο του. Κατόπιν θα κατευθυνθεί στην εκκλησία όπου θα απολαύσει την λειτουργία της θρησκείας του!

Η Θεοσοφία απορρίπτει αμφοτέρους αυτές τις ηθικότητες, τονίζοντας ότι η επαγγελματική δραστηριότητα είναι εξίσου τμήμα του κόσμου του Θεού, όπως οι προσέλευση σε ναούς και εκκλησίες, διότι η Μία Ζωή εκδηλώνεται μέσω όλων των ανθρωπινων δράσεων. Το Θείο Σχέδιο χρειάζεται κάθε δραστηριότητα που έχει αναπτυχθεί και εκπολιτιστεί. Διότι η σωτηρία της ανθρωπότητας δεν εκπληρώνεται μόνο μέσω μεμονωμένων ατόμων, αλλά και μέσω ομάδων επίσης. Η ανθρώπινη φύση πρέπει να αναπτυχθεί συναισθηματικά, νοητικά και πνευματικά. Η δε συλλογική επαγγελματική δραστηριότητα σε διάφορους οργανισμούς, συνιστά έναν από τους τρόπους ανάπτυξης του ανθρώπου.

Ποικίλοι τύποι παραγόντων και δράσεων απαιτούνται στην συλλογική ανθρώπινη ζωή, έτσι ώστε να εκπληρωθεί ο θεϊκός σκοπός. Ο κυβερνήτης και ο νομοθέτης, ο πολεμιστής, ο δάσκαλος, ο ιερέας, ο θεραπευτής, ο καλλιτέχνης, όλοι είναι απαραίτητο να διαδραματίσουν τον ιδιαίτερο ρόλο τους ως ηθοποιοί του Θείου Δράματος της ζωής. Ένας επαγγελματίας λοιπόν, δεν μειονεκτεί ως θεϊός ηθοποιός. Εκείνος για τον οποίο η επαγγελματική δραστηριότητα αποτελεί κυρίαρχη υποχρέωση στην ζωή του, ενσαρκώνεται έχοντας εξίσου έναν πνευματικό στόχο όπως και ένας ιερέας. Δεν έρχεται απλώς για να αποκτήσει άνεση και πλούτο, αλλά και ορισμένες ικανότητες. Η ψυχή του στρέφεται στην επαγγελματική δράση και όχι στην θρησκευτική ή την καλλιτεχνική, επειδή μέσω αυτής θα αποκτήσει τις ικανότητες που είναι απαραίτητες για την περαιτέρω πρόοδό της, πολύ ευκολότερα από ό,τι σε οποιονδήποτε άλλο τομέα της ζωής.

Οι αρετές που αναπτύσσονται στον επαγγελματικό χώρο έχουν πνευματικά θεμέλια. Διότι κανείς δεν μπορεί να καταξιωθεί επαγγελματικά αν δεν αφοσιωθεί στον στόχο του, αν δεν ανταποκριθεί με ταχύτητα στις ευκαιρίες που του παρουσιάζονται, και αν δεν αναπτύξει την ευρηματικότητα. Όλα αυτά δεν συνιστούν απλώς «κοσμικές» αρετές επειδή αναπτύσσονται διαμέσου των αποκαλούμενων κοσμικών δραστηριοτήτων, αλλά ικανότητες που αποκτά η ζωή της ψυχής. Βέβαια, ένας μεγάλος αριθμός επαγγελματιών

έχει αναπτύξει ταυτόχρονα εγωισμό, τραχύτητα και σκληρότητα χαρακτήρα. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι οι ίδιες οι ικανότητες της ψυχής είναι άχρηστες, απλώς επειδή όσοι τις κατέχουν δεν ανέπτυξαν άλλες αρετές.

Ας μην λησμονούμε ότι ο άνθρωπος ζει πολλούς βίους. Από την στιγμή που θα αναπτύξει μια ικανότητα, ουδέποτε θα την χάσει η ψυχή του. Εύκολα κατανοούμε λοιπόν, πως αν ένας επαγγελματίας αναπτύξει αυτές τις ικανότητες σε έναν από τους βίους του (έστω και αν ταυτόχρονα ανέπτυξε τον εγωισμό), όταν η οπτική του αποκτήσει διαύγεια σε μια μελλοντική ζωή και ο ίδιος αρχίσει να συμπεριφέρεται με ανιδιοτέλεια, οι εν λόγω ικανότητες θα εξακολουθούν να υφίστανται και να τον συνοδεύουν στο μελλοντικό αλτρουιστικό έργο του. Όλες οι ιδιότητες, καλές και κακές, συμβάλλουν στην εξέλιξη της ανθρωπότητας. «Τυφλά ο κακός εργάζεται για την δίκαιη θέληση των ουρανών».

Οι ήπειροι της Γης κατοικούνται σήμερα επειδή κάποιοι πρωτοπόροι ταξίδεψαν στις ερήμους, τις θάλασσες και τα δάση, καθιστώντας τους τόπους εκείνους κατοικήσιμους για τον άνθρωπο. Ίσως είχαν οδηγηθεί εκεί από εγωιστικά κίνητρα και μόνον. Παρόλα αυτά, απέβησαν εκπρόσωποι του Θείου Σχεδίου. Κάποιοι άνθρωποι ταξιδεύουν σε άγνωστες περιοχές της Γης, με σκοπό να πλουτίσουν. Γνωρίζουμε όμως ότι η ζωή ενός πρωτοπόρου απαιτεί ηρωισμό, αυτοθυσία, σθένος και πείσμα, και όλα αυτά καθίστανται μόνιμες ιδιότητες της ψυχής του. Κατά τον ίδιο τρόπο σήμερα, στον επιχειρηματικό κόσμο συναντώνται σπουδαίες ικανότητες αλλά και πολύς εγωισμός επίσης, καθώς και διακαής επιθυμία για δύναμη. Ταυτόχρονα όμως, καλλιεργούνται χρήσιμες νέες ιδέες, και έτσι εξυπηρετείται το Θείο Σχέδιο.

Ο εν λόγω εγωισμός θα εξαγνισθεί σε μελλοντική ζωή αυτών των ανθρώπων, μέσω της οδύνης. Μετά τον εξαγνισμό τους, όταν θα έχουν αποκτήσει μιαν άλλη οπτική περί αληθινής ζωής, θα είναι ήδη προικισμένοι με τις ισχυρές ικανότητες που είχαν αναπτύξει, αν και μέσω της απληστίας και του εγωισμού. Τότε όμως, θα κλίνουν σαφώς προς την πλευρά του αγαθού, πολύ περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο καλό και ευσεβή άνθρωπο, που δεν έχει αναπτύξει παρά ελάχιστες ικανότητες. Συνεπώς, το μήνυμα της Θεοσοφίας προς τους ανθρώπους του επιχειρηματικού κόσμου είναι το εξής: Ο επαγγελματίας οφείλει να ταυτίζεται με τις ανώτερες δυνατότητες και τα υψηλά κίνητρα στον εργασιακό του χώρο, και όχι με τα κατώτερα.

Εξετάζοντας τα διάφορα στάδια ανάπτυξης του ανθρώπου μέσω της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, μπορούμε να διακρίνουμε ποιες είναι οι ανώτερες δυνατότητες. Στο πρώτο στάδιο συναντούμε την απληστία. Ο άνθρωπος συνεχώς σκέπτεται μόνο το προσωπικό όφελος που μπορεί να του αποφέρει η ενασχόληση με το επάγγελμά του, και χαιρέκακα θεωρεί πως αυτό συνιστά τον ιδιαίτερο σκοπό του. Στο δεύτερο στάδιο έχει ήδη ελέγξει την απληστη παρορμητικότητά του, με την βοήθεια του νοητικού στοιχείου της εργασιακής ρουτίνας. Τότε καθίσταται πρακτικά σκλάβος της επαγγελματικής δραστηριότητάς του. Ασχολείται με κάθε είδους εργασία μέσα στα πλαίσια του επαγγέλματός του, αν και όχι πάντοτε με απώτερο στόχο το ατομικό κέρδος. Αλλά κυρίως, επειδή η συνεχής ενασχόλησή του προκαλεί στον ίδιον μια αίσθηση ζωτικότητας και αντικειμενικότητας της ζωής.

Στο τρίτο στάδιο ο επαγγελματίας έχει αποκτήσει μια επίγνωση της κυρίαρχης ικανότητάς του. Βιώνει περισσότερο την δύναμή της όταν την ασκεί και όχι επειδή του αποφέρει κέρδος. Συχνά συμπεριφέρεται ανιδιοτελώς προς τους άλλους και ζει περισσότερο ασκητικά. Φυσικά, ασκώντας την ικανότητά του, ίσως εκδηλώσει κάποιο είδος εγωισμού εξαιτίας της μονομέρειας στους στόχους του. Τελικά όμως, θα επέλθει το τέταρτο στάδιο, κατά το οποίο, ασκώντας ο άνθρωπος την κυρίαρχη ικανότητά του, αντιλαμβάνεται ποια κατεύθυνση πρέπει να λάβει η εργασία του ως φύλακας θείων ενεργειών.

Ο θεόσοφος οφείλει πάντοτε να αποσκοπεί στον ιδεαλισμό. Πρόκειται για μια εντελώς συμβατή στάση ζωής ακόμη και στην σημερινή εποχή, παρά τις πιθανές αντιξοότητες. Πρώτο λοιπόν, χαρακτηριστικό στοιχείο του ιδεαλισμού ενός θεόσοφου επαγγελματία, είναι ότι οφείλει να αντιμετωπίζει την εργασία του ως ευγενική συνεισφορά στην ανθρώπινη ευημερία, και να διακατέχεται από έντονη επιθυμία να την εκπληρώσει στο έπακρο της τελειότητάς της. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα καταστεί αποτελεσματικός στο έργο του, αν και όχι απλώς στην δική του ιδιαίτερη εργασία, αλλά θα προσπαθήσει να συνεργαστεί με άλλους ώστε να ισχυροποιηθεί το ίδιο το ιδανικό.

Πολλά βήματα πρέπει ακόμη να γίνουν, έτσι ώστε να συμμετάσχουν σε οργανισμούς άτομα του επιχειρηματικού κόσμου. Όχι ωθούμενοι μόνον από προσωπικό όφελος, όπως όταν συμμετέχουν

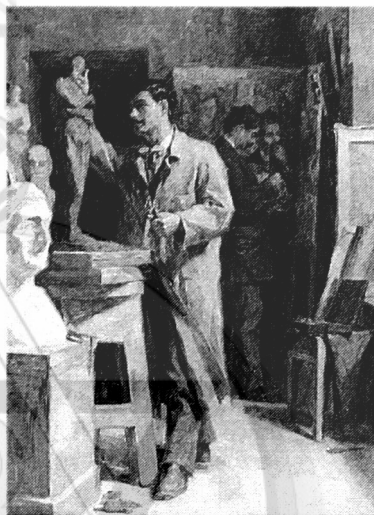

σε Εμπορικές Κοινοπραξίες (Τραστ), αλλά με σκοπό να συζητήσουν τις θεμελιώδεις αρχές της επιχειρηματικότητας. Το Θείο Σχέδιο εναποθέτει στα δικά τους χέρια την ανάπτυξη μιας όψης του έργου στον κόσμο. Οφείλουν λοιπόν να μεριμνήσουν, ώστε να εκπληρωθεί αυτός ο στόχος με την μικρότερη δυνατή χρήση χρόνου και ενέργειας.

Η πρακτική εφαρμογή του σπουδαίου ιδανικού του Διεθνισμού αναμένεται από τον επιχειρηματικό κόσμο της σημερινής εποχής. Οι πνευματικοί διδάσκαλοι φροντίζουν για την ανάπτυξη της Παγκόσμιας Αδελφοσύνης αλλά, από πρακτική άποψη, η θεμελίωσή της πρέπει να πραγματοποιηθεί από τα μέλη του επιχειρηματικού κόσμου. Ο θεόσοφος επαγγελματίας δεν πρέπει ποτέ να λησμονεί ότι η πρόοδος του κόσμου σε πρακτικό επίπεδο συνιστά τμήμα του μεγάλου Σχεδίου και ότι, σε όλους τους τομείς της ζωής, οι «Διευθυντές» οφείλουν να μεριμνούν για την εκπλήρωση του Θείου Έργου. Για παράδειγμα, λαμβάνουν χώρα μεγάλες αλλαγές που θα επιφέρουν σημαντικές συνεργασίες στον τομέα των επιχειρήσεων.

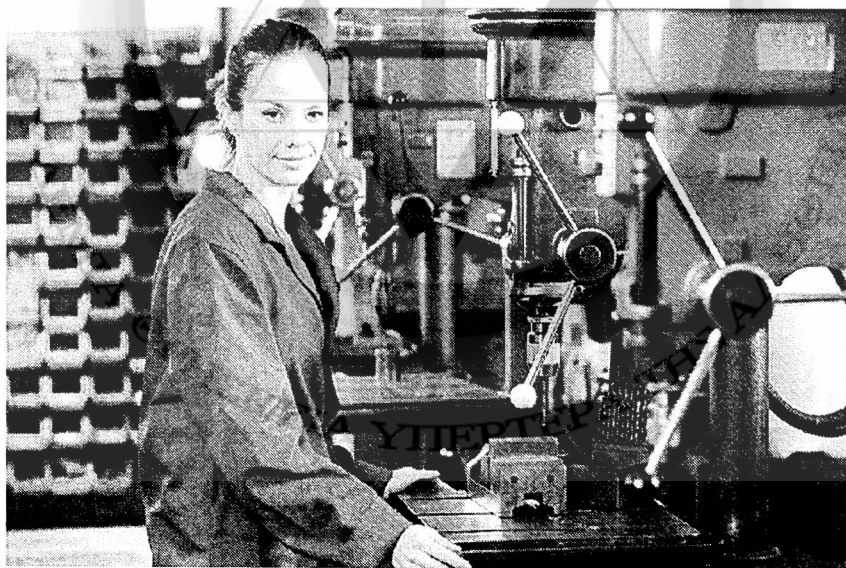
Γνωρίζουμε πόσο ανηλεείς είναι οι Εμπορικές Κοινοπραξίες και πόσο καταπιέζουν τις μικρές επιχειρήσεις. Ταυτόχρονα όμως, αντιλαμβανόμαστε την αργή μεταστροφή της υλικής ανάπτυξης του κόσμου, από την εργασία των ολίγων προς ίδιον όφελος, στην εργασία προς όφελος του συνόλου σε εθνικό επίπεδο. Οι εν λόγω συνεργασίες έχουν ήδη θέσει επί τάπητος ορισμένα σχέδια ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας. Έτσι, μian ημέρα, όταν οι Εμπορικές Κοινοπραξίες δεν θα κυριαρχούνται πλέον από την απληστία αλλά θα διέπονται από την πνευματικότητα, θα καταφέρουμε να εξαλείψουμε εντελώς την φτώχεια από τον κόσμο.

Κάθε εφεύρεση που έχει διευκολύνει την ανθρώπινη ζωή, συνιστά αντικειμενική σύλληψη της Θείας Σκέψης. Και κάθε εφευρέτης δεν είναι λιγότερο ιερέας του Θεού, από όσο ένας ιερέας στην εκκλησία. Κάθε άνθρωπος είναι δίαυλος μιας σπουδαίας Θείας

Δύναμη, την οποία συγκρατούμε περισσότερο ή λιγότερο μέσα μας καθώς αυτή μας διαποτίζει. Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν αντιλαμβάνονται ότι οφείλουν να μετατρέψουν αυτήν την Δύναμη σε δραστηριότητα ζωής, έστω και σε μικρό βαθμό. Αν οι άνθρωποι του επιχειρηματικού κόσμου αντιλαμβάνονταν αυτήν την αρχή, θα συνειδητοποιούσαν αμέσως πόσο σπουδαίοι οικοδόμοι είναι στην θεϊκή κατοικία της ανθρώπινης ζωής. Ο Ιησούς είπε: «Οφείλω να εκπληρώσω το έργο του Πατέρα μου». Ο ένδοξος αυτός Πατήρ ζει μυστηριωδώς εντός του κόσμου μας ως κυβερνήτης και νομοθέτης, ως θεραπευτής και ιερέας. Αλλά, επίσης, ζει ως «άνθρωπος των επιχειρήσεων», όσο παράξενο και αν ακούγεται αυτό.

Η Θεοσοφία διδάσκει ποια είναι η ανώτερη όψη της επαγγελματικής εργασίας. Κάθε άνθρωπος λοιπόν, του οποίου το Ντάρμα ή Καθήκον ζωής συνδέεται με την επαγγελματική δραστηριότητα, μπορεί να εργαστεί φέροντας την πνευματικότητα σε κάθε δράση στο κατάστημα ή το γραφείο του, στο εργοστάσιο ή το λογιστήριο, πράττοντας τα πάντα με γνώμονα ότι συνιστούν «το έργο του Πατέρα μου».

ΠΕΡΙ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Λέγε την αλήθεια με θάρρος. Δεν θα πέσεις ποτέ έξω (δεν θα χάσεις ποτέ από αυτό). Το σωστό είναι να λες πάντα την αλήθεια.

Σοφοκλής

Ίδιον του ελεύθερου ανθρώπου είναι να λέγει την αλήθεια

Ισοκράτης

Την μισή αλήθεια μαθαίνει όποιος ακούει μόνον την μία πλευρά.

Πίνδαρος

Η αλήθεια είναι του Δία θυγατέρα. Όποιος κρίνει βλέποντας και προσδοκώντας μόνον ό,τι του αρέσει, είναι λίαν επιπόλαιος κριτής για την αλήθεια.

Μένανδρος

Πικρή και αηδιαστική είναι η αλήθεια για τους ανόητους ανθρώπους, ενώ το ψέμα γλυκό και ευπροσήγορο.

Διγενής.

Το αληθινό είναι και σοφό, όταν μάλιστα συμβαίνει αυτό να είναι απλό και σύντομο. Ενώ το ψέμα κρίνεται κακό κι ανόητο, ακόμα και όταν φαίνεται διακοσμημένο με δύναμη και καλλιέργεια ρητορική.

Ισίδωρος

Όπως η ηλιακή αχτίδα, έτσι και η αλήθεια είναι αδύνατο να μολυνθεί από ακάθαρτα χέρια ανθρώπων.

Μίλων

Δεν είναι αναγκαίο να λέει κανείς όλη την αλήθεια, παρά μόνον σε όσους δικαιούνται να την μάθουν. Ό,τι όμως λέει, πρέπει να είναι πάντοτε αλήθεια.

Οράτιος Μαν

Καμιά χαρά δεν μπορεί να συγκριθεί προς εκείνην που αισθάνεται όποιος προχωράει σταθερά στον δρόμο της αλήθειας.

Βάκων

Οι αδάμαντες βρίσκονται στα βάθη της γης και οι αλήθειες στα βάθη της ανθρώπινης ψυχής.

Βίκτωρ Ουγκώ

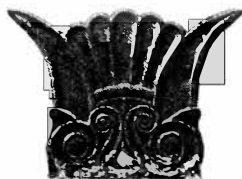
Είναι πιο εύκολο να συναντήσεις μπρος σου την πλάνη παρά την αλήθεια. Διότι η μεν πρώτη βρίσκεται στην επιφάνεια, η δε δεύτερη έχει κρυφθεί στο βάθος. Και ο τρόπος ανακάλυψής της είναι άγνωστος στους περισσότερους ανθρώπους

Γκαίτε

Μην ενδιαφέρεστε για τα λεγόμενα των πολλών σε σχέση με τα δίκαια ή άδικα, αλλά για ό,τι σας λέει ο ένας, ο ξεχωριστός. Και αυτά μόνο ας θεωρείτε σαν αλήθεια. Η αλήθεια είναι πηγή όλων των αγαθών για τους θεούς και για τους ανθρώπους. Όποιος θέλει να ευτυχήσει σε αυτόν τον κόσμο, ζώντας σαν άξιος κοινωνικός άνθρωπος, πρέπει να πιστεύει στην αλήθεια, από τις αρχές ακόμη του βίου του. Διότι, όποιος μεν εσκεμμένα ψεύδεται, αναξιόπιστος είναι. Όποιος δε αθέλητά του, ανόητος. Αλλά ούτε ο ένας ούτε ο άλλος είναι ζηλευτοί. Και ο απατεώνας και ο επιπόλαιος δεν μπορούν να έχουν φίλους ειλικρινείς. Με την πάροδο δε του χρόνου γίνονται γνωστοί και όταν φθάσουν πια στα γεράματά τους, αποφεύγονται από όλους. Η ζωή τους τότε γίνεται μονότονη και ανιαρή, έστω κι αν οι συνομήλικοί τους ή τα τέκνα τους εξακολουθούν να ζουν ακόμη.

Πλάτων

(Πηγή: Ν.Α. Ζαγκλαβήρα - Εγκυκλοπαίδεια της Αρχαίας και Νεότερης Σοφίας)

ΤΑ ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΡΥΦΙΟΜΥΣΤΗ

Νικόλαος Χαρακάκος

(Δρ. Θεολογίας, Φιλοσοφίας και Θρησκευτολογίας)

Στην Ιδεόπολη της Μυσταγωγίας αισθανόμαστε την ριζική ανα-στοιχείωση του ένδον Είναι μας. Δονούμαστε από τους εσωτερι-κούς κραδασμούς της μυστικής φύσης μας. Του κεκρυμμένου υπαρ-ξιακού θησαυρού μας. Καλούμαστε να φέρνουμε στο φως αυτήν την κεκρυμμένη φύση μας. Να μυσταγωγούμαστε με στόχο την αυ-τοβελτίωση και την αυτογνωσία. Είμαστε κρυφιομύστες, όταν αρχί-ζουμε να ιχνηλατούμε την μυστική ουσία μας ανιχνεύοντας τον Θείο Σπινθήρα τού εγώ μας. Είμαστε οι ίδιοι μια μυσταγωγική δια-δρομή, αρκεί να συνειδητοποιήσουμε την διάρθρωση των οντολο-γικών στοιχείων μας. Βαδίζουμε με αυτοπεποίθηση στην Ατραπό της Αυτοσυνειδησίας. Ψυχουργούμε την ουσιαστική διάστασή μας στην τροχιά της εσωτερικής ανέλιξης.

Ανελισσόμαστε όταν ταπεινωόμαστε, και αυτό-γνωρίζομαστε όταν διασκορπίζουμε την Αγάπη μας στον κοινωνικό περίγυρο. Τότε ο Θεός, ο Μέγας Αρχιτέκτων του Σύμπαντος, μας ανταμείβει δίνοντάς μας χαρίσματα, προικίζοντάς μας με μυστικές δυνάμεις, εφοδιάζοντάς μας με σώμα του Πνεύματος. Ο κρυφιομύστης δρα συνεχώς. Πνευματικό όπλο του είναι η «ανεξάρτητη, αυτόνομη ενέργεια του πνεύματος»(1). Αυτό το όπλο μνειται να χειρίζεται. Όταν αισθανόμαστε κρυφιομύστες, κινούμαστε μόνιμα με ψυχουρ-γικό όχημα την Αγάπη. Έτσι, η κρυφιομυστική αποστολή μας νοεί-ται ως «προσπάθεια αγάπης γι' αυτό που κάνουμε, προσπάθεια τι-μής στον όρκο που δώσαμε»(2).

Κρυφιομύστες, έχουμε την Αγαποευθύνη να καθοδηγούμε στην Ατραπό της Αρετής το γενικό ανθρωποσύνολο. Απεργαζόμαστε την βαθμιαία εσωτερική οντολογική μεταμόρφωση, δια των ανάλογων μνητικών τεχνικών μετάπλασης του οντικού στατικού σε μυστικιστι-κή προσωπικότητα. Για την επίτευξη της μυστικής οντολογικής μετα-μόρφωσής μας, «τα δύο μεγάλα κινητήρια μέσα είναι η Αλήθεια και

η Αγάπη»(3). Με την Αγάπη και την Αλήθεια κατορθώνουμε την ενώπιος ενώπιω αντίκρουση των εσφαλμένων αντιληπτικών δεδομένων (data). Την απαγκίστρωσή μας από την τυραννία του υδραργύρου, ούτως ώστε δια της ενδοθεώρησής μας να επιδιώκουμε το άλας, για να προσεγγίσουμε βαθμηδόν το Θείο. Την βίωση της αγνώστου διαδρομής μας για την προσοικειώση του Φωτός.

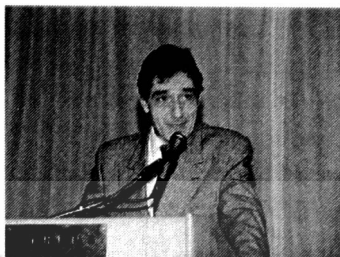
Για να γίνουμε κρυφιομύστες, πρέπει να έχουμε διδαχθεί πολλά από τους προγενέστερους σοφούς κρυφιομύστες. Γι' αυτό «ας διατηρούμε την φιλία των σοφών, ας διαβιώνουμε σύμφωνα με τις υποδείξεις τους και αντί να τους διώχνουμε, ας τους αγαπούμε όσο αυστηροί κι αν φαίνονται σε εμάς»(4). Γινόμαστε κρυφιομύστες όταν δρομολογείται η κρυφή διαδρομή μας προς την Μυστική Σοφία. Γινόμαστε κρυφιομύστες φιλόσοφοι όταν συνειδητοποιούμε ότι πρέπει να αρχίσουμε να λαξεύουμε τον εν ημίν ακατέργαστο λίθο. Οφείλουμε να έχουμε πραγματοποιήσει την φιλοσοφία της αυτογνωσίας, πριν αρχίσουμε την φιλοσοφική διαδρομή της αυτοβελτίωσης. Να δονούμαστε από την δελφική προσαγή, «γνώθι σ'αυτόν». Να μετέχουμε στο Μέγα Έργο του Σμαραγδένιου Πίνακα, του Ερμή του Τρισμέγιστου. Να κατέχουμε την μέγιστη αλήθεια ότι «η εξέλιξη του ηθικού όντος πρέπει να συμβαδίζει απαραίτητα με την εξέλιξη της διανοίας»(5).

Στον κρυφιομύστη φιλόσοφο η διάνοια αναπτύσσεται και μυστικά. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, «πάντες άνθρωποι τού ειδέναι ορέγονται φύσει»(6). Αλλά ο κρυφιομύστης ορέγεται και αφανές ειδέναι. Μύστης φιλόσοφος δεν νοείται χωρίς την αναγκαία εσωτερική παιδεία από το μυστικό Φως της αρχαίας Ελληνικής μυσταγωγικής φιλοσοφίας. Αυτό το Φως εκπέμπεται από τα αρχαία Ελληνικά Μυστήρια(7). Κινητοποιούν το Θείο ένδον Είναι μας. Τα αρχαία Ελληνικά Μυστήρια μούν στην Γνώση του Αόρατου. Γι' αυτό, «από εκεί και πέρα, ίσως είσαι σε θέση να αρχίσεις την εσωτερική ερμηνεία των συμβόλων εν σιγή» (8). Τα μητικά σύμβολα είναι οι οδηγητές στην απόκρυφη φιλοσοφία.

Η μύηση στα αρχαία Ελληνικά Μυστήρια είναι σαν να καθιστάμεθα κοινωνοί των απόκρυφων γνώσεων του Μυστικού Ταύγετου. Σαν να μαθητεύουμε εκ νέου και εκ νέου στο φιλοσοφικό, ανθρωπογνωστικό σύστημα του μέγιστου κρυφιομύστη Λάκωνα φιλόσοφου, καθηγητή Δημήτρη Λιαντίνη(9). Παραδειγματίζοντάς μας με

τον Σωκράτη, μας διδάσκει ότι ο αυθεντικός κρυφιομύστης φιλόσοφος ημερώνει «με το φως του λόγου τα άγρια πάθη της ψυχής του»(10). Μεγάλο ηθικομυστικό ενέργημα να κοινοροτοποιούμε τα πάθη μας. Ο μυστικά φιλοσοφών δεν κάμπτεται μπροστά στο οποιοδήποτε κατεστημένο.

Εισάγει «δαιμόνια κοινά»(11). Είναι συνειδησιακός επαναστάτης. Ως τέτοιος πιστεύει απόλυτα στην αποστολή των ηθικομυστικών ενεργημάτων του. Είναι Θεοκινούμενος(12). Υπηρετεί το μεταφυσικό και υπερβατικό πνευματικό όφελος.

Το ηθικομυστικό ενέργημα είναι ο κραδασμός του θεοειδούς χαρακτήρα της κρυφιομυστικής φύσης. Ως «υπέρ-έλλογον, γεννά ιδέες που η διάνοηση έρχεται να τις δουλέψει»(13). Η ιδεοκίνηση η έγκυρος είναι Ηθική και Μυστική. Ο κρυφιομύστης είναι πανφιλόσοφος. Αυξάνεται σε Φως «μελετώντας την ζωή, δηλαδή την φύση και τον άνθρωπο, τα φυσικά φαινόμενα, τις επιστήμες, τις φιλοσοφίες, τον άνθρωπο σε όλες τις εκδηλώσεις, τάσεις, σκέψεις, αισθήματα»(14). Αυτή είναι η επιστημονική και υπέρ επιστημονική ετερογνωσία του. Μας φθάνει στις απόκρυφες πνευματικές κορυφές όταν καταγίνεται με την αυτογνωσία. Ανελίσσεται «μελετώντας και σπουδάζοντας, κυρίως τον εαυτό του»(15). Έτσι κατακτάει τον Ναό της Αρετής.

Επιδίδεται σε κάθε είδος μυστικής επιστήμης. Από την είσοδο στο V.I.T.R.I.O.L. μέχρι την αλχημική πρακτική βοτανολογία. Πάντοτε όμως για την Αρετή, που είναι η πλατωνική μουσική αρμονία.(16), το ύπατο ψυχαγώνισμα της ανελίσσομένης ανθρωπότητας. Βλέπει την αρετή των μαθηματικών επιστημών, την πυθαγόρεια αριθμολογία, την μαθηματική μαγεία, την πλατωνική μαθηματική συμμετρία(17), την δελφική Ελληνουσία. Η Αρετή συνεπιτελείται με την ελευθερία. Ως εκ τούτου, «η ελευθερία είναι φυσικός νόμος, υπαγορεύων την μεταξύ των όντων Αρμονία»(18). Για τον κρυφιομύστη φιλόσοφο δεν υφίστανται απαγορευτικές οδηγίες εκτός από όσες επιτάσσει η Αρετή. Ερευνά απροκατάληπτα. Πρωτίστως τον ενδιαφέρει «ο σκοτεινός κεντρικός πυρήνας της συνείδησης»(19). Εκεί θέλει να τελέσει το υπέρτατο ανθρωπογνωστικό πείραμα.

Ο κρυφιομύστης φιλόσοφος είναι πολυδύναμη μυστική ανθρωποσύνθεση. Καλείται να δαμάσει τις ενστικτώδεις παρορμήσεις,

εμβαθύνοντας στον ποιητικό λόγο του Σόλωνος. Να εκμαιεύσει την κεκρυμμένη αλήθεια, σπουδάζοντας την φιλοσοφία του Σωκράτη και δεχόμενος τον λόγο. Να μετριάσει την νομική αυστηρότητα του Λυκούργου με την Αγάπη. Να εισαχθεί στο Πυθαγόρειο Ομακοείο συνδυάζοντας τον νόμο με την Αγάπη, την ποίηση με το υπέρλογο, την υψηλή φιλοσοφία με τον μυστικισμό.

- (1) Θ. Π. Τάσιου, *Η συμβολική τεκτονική*, εκδ. Δίον.
- (2) Σ. Ι. Νικολακόπουλου, *Φροντιστηριακά Μαθήματα εις βαθμόν Μαθητού, Σύμβολα, αλληγορίες και ερμηνείες*, εκδ. Αγγελάκη.
- (3) Α. Pike, *Αρχές και Φιλοσοφία των Ελευθεροτεκτόνων του Αρχαίου και Αποδεδεγμένου Σκωτικού Τύπου*, εκδ. Τετρακτύς.
- (4) Σ. Ι. Νικολακόπουλου, *ομοίως*.
- (5) Κ. Μελισσαρόπουλου, *Εισαγωγή στη Θεοσοφία*, εκδ. Επτάλοφος.
- (6) Αριστοτέλη, *Μετά τα Φυσικά*.
- (7) T. Schaeffer, *Mystères Helléniques*.
- (8) Θ. Τάσιου, *ομοίως*.
- (9) *Εντύχησα να είμαι φοιτητής του στην Φιλοσοφική Σχολή του πανεπιστημίου Αθηνών*.
- (10) Δ. Λιαντίνη, *Γκέμμα*, εκδ. Διοτίμας Λιαντίνη
- (11) Πλάτωνος, *Απολογία*
- (12) H. Berguson, *Leus Deux Sources de la Morale et de la Religion*.
- (13) Θ. Τάσιου, *ομοίως*.
- (14) Κ. Μελισσαρόπουλου, *ομοίως*.
- (15) Κ. Μελισσαρόπουλου, *ομοίως*.
- (16) Πλάτωνος, *Φίληβος*.
- (17) Πλάτωνος, *Πολιτεία*.
- (18) Ι. Βασιλή, *Δια την κατάρτισην του Τέκτονος Μαθητού*.
- (19) Θ. Τάσιου, *ομοίως*

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΥΣΤΕΡΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ

Σταύρος Οικονομίδης
(Καθηγητής Αρχαιολογίας)

Θα προσεγγίσουμε σήμερα τον χώρο των μυστηριακών δρώμενων κατά την ύστερη αρχαιότητα, παραθέτοντας λειτουργικά παραδείγματα από την ευρύτερη περιοχή της ανατολικής λεκάνης της Μεσογείου. Το τέλος του κόσμου συμβαδίζει με αλλαγές που σημειώνονται στην περιοχή αυτή αλλά και στην ευρύτερη περιοχή της Ευρώπης. Αλλαγές κοινωνικές κυρίως, οι οποίες είναι ριζικές και συθέμελα συνταράσσουν τα θεμέλια της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Είναι ο 3ος μ. Χ. αιώνας, που σηματοδοτεί περαιτέρω αλλαγές στην σύνθεση των πληθυσμών της ευρωπαϊκής ηπείρου στα μέχρι τότε σύνορα και, συνεπώς, στον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνίες εξέφραζαν την θρησκευτικότητά τους. Σε μια εποχή κατά την οποία οι αλλαγές στα μέχρι τότε πολιτικά δεδομένα της Pax Romana και ενός κόσμου, που αργά αλλά προοδευτικά είναι όλο και λιγότερο «ελληνορωμαϊκός», οι τάσεις ως προς την προσέγγιση του θείου διαφοροποιούνται επίσης.

Στις ρωμαϊκές μεγαλουπόλεις και τα διεθνή λιμάνια εισρέουν, μαζί με τους νεοφερμένους πληθυσμούς από τα νοτιοανατολικά και τα βορειοανατολικά, όλο και περισσότερες εκδοχές στην λατρεία, στα τελέσματα, στα τελετουργικά και προπαντός στις διδασκαλίες, οι οποίες πλέον συνδυάζουν όλο και περισσότερες θρησκευτικές παραδόσεις της Μεσογείου. Η συντριπτική αποτυχία της ρωμαϊκής παγκοσμιοποιημένης εκδοχής των αλεξανδρινών προσδοκιών, ο φαύλος κύκλος μεταξύ της δουλείας και της παραγωγικής ανεπάρκειας, η αποτυχία της στωικής ουτοπίας και η κάθε είδους απογοήτευση, όσον αφορά στις παλαιές προσδοκίες των μαζών για υλοποίηση κοινωνικών προτύπων «Πολιτειών του Ήλιου» (1), οδήγησαν σε τέλμα όχι απλά τις κοινωνικές δομές αλλά και τις ιδεολογίες, τα πολιτικά πιστεύω, τις αυτοκρατορικές επίσημες «θρησκείες» και, εν τέλει, τον πολίτη-υπήκοο σε τερματικό αδιέξοδο.

Αυτό θα μας απασχολήσει εδώ: η εποχή των πολιτιστικών, θρησκευτικών και κοινωνικών ζυμώσεων, που προηγείται της εγκαθίδρυσης της Βυζαντινής Οικουμένης, όταν ακριβώς τα τελευταία ση-

μαντικά φιλοσοφικά ρεύματα πριν την υπερίσχυση του Χριστιανισμού, θα κάνουν αισθητή την παρουσία τους και θα διαμορφώσουν έναν κόσμο που σύντομα επρόκειτο να χαθεί διαπαντός. Μέσα από τις όλο και περισσότερες στάχτες που συσσωρεύονται από την προοδευτική καταστροφή του αρχαίου ελληνικού πνεύματος, οι 3ος, 4ος και 5ος αιώνες μ. Χ. θα εκδηλώσουν την τελευταία αναλαμπή ενός φιλοσοφικού και θρησκευτικού κοσμοπολιτισμού, σε απόλυτο συντονισμό και ισορροπία απαράμλλη, εφήμερη ωστόσο έκφανση μιας τελευταίας προσπάθειας αναβίωσης της επονομαζόμενης «αρχαίας εποχής».

Η αντικατάσταση του περιορισμένου ζωτικού χώρου της Πόλης/Κράτους από την αλεξανδρινή αυτοκρατορία, οδήγησε σύντομα στον επαναπροσδιορισμό της θέσης του ατόμου μέσα στα νέα κοινωνικά πλαίσια που δημιούργησαν οι εκστρατείες των Μακεδόνων στην Ανατολή. Ο σχεδιασμός μητροπόλεων στην θέση των πόλεων και η εισροή πρωτοφανούς αριθμού ετερογενών μεταξύ τους πληθυσμών, οι οποίοι μετατρέπονται σε πολίτες και αργότερα σε κοσμοπολίτες, έβαλαν τα θεμέλια για μια κοσμοθέαση ευρύτατη. Σαφέστερα ευρύτερη από εκείνη που είχαν οι Αθηναίοι του 5ου αιώνα π.Χ. και κατά συνέπεια, σε μια νέα οπτική της ίδιας της ζωής και της διάστασης του θείου στις ελληνιστικές κοινωνίες.

Στην αλεξανδρινή Ανατολή είναι που θα αναπτυχθούν τα νέα ρεύματα της φιλοσοφίας και όχι πλέον στον ίδιο τον ελληνικό χώρο. Θα είναι εφεξής και καθ' όλη την διάρκεια της ρωμαϊκής εποχής ετούτη η Ανατολή, που θα λειτουργήσει σαν χοάνη συγχώνευσης ιδεών

και φιλοσοφικών θεάσεων, εν μέσω των κέντρων μιας μικτής συνάθροισης ανθρώπων-πολιτών. Σε τέτοιες χοάνες σαν της Αλεξάνδρειας, σαν της Αντιόχειας, σαν τις Δεκαπόλεις της Παλαιστίνης, θα λάβουν χώρα λίγο πριν το τέλος της πρώτης χιλιετίας π.Χ. και στους αιώνες που θα ακολουθήσουν, τα συνταρακτικά σκιρτήματα μιας παγκοσμιοποίησης της φιλοσοφικής σκέψης και ταυτόχρονα, της παγκοσμιοποιημένης θρησκευτικότητας.

Οι μητροπόλεις της Β. Αφρικής, τα λιμάνια της Λιβύης, της Αιγύπτου και της Συροπαλαιστίνης θα αποτελέσουν το κύριο σκηνικό της μετεξέλιξης των νέων φιλοσοφιών, έχοντας ως υπόβαθρο το παρασκήνιο των ερήμων και των άκρως μυστικιστικών τοπίων της Εγγύς

Ανατολής. Όταν ο θερμός Σιμόν θα ταράσσει το τοπίο αυτό και θα γεμίζει με καυτή άμμο τα περιστύλια των στοών της Κυρηναϊκής και της Αιγύπτου, οι νέοι σοφοί αυτής της Νέας Εποχής θα οραματιστούν πλέον άμεσα την Υπόσταση ως κάτι αιώνιο και πεπερασμένο, ως διττό και μονοδιάστατο ταυτόχρονα, και ως κάτι ιερό και επίκεντρο των στοχασμών τους.

Ας μην ξεχνάμε ότι στο τελείως διαφορετικό τοπίο της Ελλάδας, το οποίο διέπεται από την ισορροπία του ορίζοντα μεταξύ ενός γαλήνιου γαλανού ουρανού και μιας γης καμωμένης από μάρμαρο, διακοσμημένης με πεύκα, το φιλοσοφικό κίνημα του Πλάτωνα έβρισκε ιδανικό περιβάλλον για να ριζώσει μια ολόκληρη παράδοση της τέχνης του σκέπτεσθαι. Ενώ την ίδια στιγμή, αυτή η παράδοση διέθετε ήδη ένα παλαιότερο υπόβαθρο λησμονημένο κάπου μεταξύ Σαΐδας και Μέμφιδας. Η ανατολική κληρονομιά στην φιλοσοφία του Πυθαγόρα και του Πλάτωνα, ειλικρινέστατα διαφαινόμενη στις αναζητήσεις της Αθανασίας της Ψυχής και της αένανης μετάβασής της στα επίπεδα των πολλαπλών διαστάσεων, πριν αποκτήσει χροιά ελληνική θα έχει περάσει επίσης από τις έντονες φωτοσκιάσεις της ερήμου, των βαθέων φαραγγιών και των ξερών χειμάρρων της Αιγύπτου και της Συροπαλαιστίνης, της Περσίας και της Μεσοποταμίας.

Έπειτα από σταθερή κυριαρχία στην διαμόρφωση της ελληνικής σκέψης επί πέντε αιώνες, ο Πλατωνισμός, ο οποίος ενέχει τον Πυθαγορισμό, θα αναδιπλωθεί και πάλι και θα βλαστήσει επίσης σε αυτήν την ταραγμένη εποχή που περιγράψαμε παραπάνω. Όχι εντούτοις αυτούσιος αλλά εμπλουτισμένος, αναδιαρθρωμένος και πολυσχιδέστερος σε αυτό το δεύτερο στάδιο ανάπτυξης. Και μάλιστα, όχι στην Ελλάδα αλλά στον κοινωνικοποιημένο και πολυπολιτισμικό Ελληνισμό των Μητροπόλεων και των αυτοκρατορικών λιμανιών της Ανατολής, όπου θα υποστεί επεξεργασία και θα χρωματιστεί με τόνους πιο μυστηριακούς ακόμα, αντάξιους λαών που ποθούσαν σε μεγαλύτερη κλίμακα τώρα, να αναθεωρήσουν την θέση τους στο Σύμπαν.

Μα, για ποιους λαούς μιλάμε και για ποιο πολυπολιτισμικό υπόστρωμα; Βεβαίως για τους αστικούς πληθυσμούς που διαμορφώνουν την ελληνιστική πραγματικότητα και οι οποίοι, σε μεγάλο βαθμό εξελληνισμένοι ή τουλάχιστον ελληνικά εκπαιδευμένοι, θα διαμορφώσουν τις προϋποθέσεις για την νέα μετά Χριστό χιλιετία. Εκείνους που θα μιλήσουν με την ίδια ευκολία τα ελληνικά, τα συριακά, τα περσικά, τα κοπτικά και πλήθος άλλων διαλέκτων και ντοπιολαλιών, φτιάχνοντας ένα σύμπαν δυνατό και εύθραυστο μαζί. Δυνατό λόγω της ελληνικής σταθεροποιητικής και ενοποιητικής παρουσίας, και εύθραυστο λόγω αυτής ακριβώς της πολυπολιτισμικότητας, η

οποία δεν διαθέτει κέντρο βάρους ούτε μπορεί να διαθέσει στιβαρότητα εθνική και πολιτική.

Είμαστε στην εποχή της αγωνίας, όπως θα έλεγε και ο Dodds (2). Όταν αυτοί οι πολύμορφοι κοινωνικοί σχηματισμοί θα κραδαστούν μαζί με τις εισβολές των «βαρβάρων» κατά μήκος των ανατολικών συνόρων, ή στα πέρατα των ρωμαϊκών εσχατιών της ανατολικής Ευρώπης, ή στις δίνες των ερήμων της Παρθίας. Όταν το 267 μ. Χ. οι Αθηναίοι, εγκαταλελειμμένοι από τις ρωμαϊκές λεγεώνες, οι οποίες τους πρόσφεραν προστασία για μερικούς αιώνες και τώρα μετακινούνταν στα ανατολικά σύνορα για να τα κρατήσουν ανέγγιχτα, αρχίσουν, για να προστατευθούν, να γκρεμίζουν οι ίδιοι την πόλη τους και να κτίσουν άρον-άρον ένα πρόχειρο προστατευτικό τείχος για να αντιμετωπίσουν τους Ερούλους, θα είναι η κραυγή της αγωνίας τους που θα τους κάνει να αναζητήσουν διεξόδους πνευματικές, σχεδόν σωτηριολογικές. Το ίδιο θα συμβεί από άκρη σε άκρη σε όλη την Ελλάδα, με πόλεις να πυρπολούνται από άγνωστους βαρβάρους, και αλλού στην Μεσόγειο με μητροπόλεις που αρχίζουν να νιώθουν στο πετσί τους την αρχή της παντοκρατορίας τους.

Σε αυτόν τον κόσμο απευθύνεται ο Νεοπλατωνισμός, η νέα έκφραση της σκέψης του Πλάτωνα και του Πυθαγόρα. Και μέσα σε αυτό το καινοφανές σκηνικό επικείμενης καταστροφής είναι που θα πιάσει ρίζες ο Γνωστικισμός και ο Ερημητισμός, η Θεουργία, ο Μανιχαϊσμός και η Αιγυπτιακή Μαγεία. Και ίσως ακόμα και οι πρώτες, οι πρωτόδηλες εκφάνσεις της εβραϊκής φιλοσοφίας, που ουδεμία σχέση έχει με τον παραδοσιακό Μωσαϊσμό, ή με τον αρχαίο Ραβινισμό. Στις υπόστυλες αίθουσες της Αλεξάνδρειας θα είναι εκείνοι που θα μεταφράσουν στα ελληνικά, τα ήδη ξεχασμένα και σκοτεινά κείμενα της Φαραωνικής Αιγύπτου. Θα ξανασυστήσουν την Βίβλο των Νεκρών και θα καταπιαστούν με το Θεϊόν, όχι με τρόπο δογματικό ή κατηχητικό αλλά μαγικό και τελεσματικό. Και από εκεί θα είναι που οι πλέον διακεκριμένοι σοφοί της «Εποχής της Απόγνωσης» θα ανατρέξουν σε κάθε λογής σοφία, παράδοση και πνευματικότητα, προκειμένου να αντέξουν τα σφυροκοπήματα της ιστορίας, μιας ιστορίας ακάθεκτης προς το τέλος ενός ολόκληρου πολιτισμού.

Ο Νεοπλατωνισμός μπορεί να μελετηθεί από διαφορετικές οπτικές: ως κίνημα φιλοσοφικό, πολιτισμικό και θρησκευτικό. Πράγματι, είναι τόση η επιρροή που ασκεί στις κοινωνίες της αυτοκρατορικής Ρώμης και της Ύστερης Αρχαιότητας που τον καθιστά ακόμα και πολιτικό κίνημα. Με την έννοια ότι η νεοπλατωνική σκέψη είναι σκέψη που συγκλονίζει και αναταράζει την εποχή της και επομένως, επιδρά ακόμα και στα πολιτικά πράγματα μέσω των γερουσιαστών-

φιλοσόφων της Ρώμης, που προσπαθούν να αναβιώσουν την ιδέα του σοφού αρχηγού μιας πολιτείας καθαρά πλατωνικής.

Σε μια καθοδική πορεία των αξιών του πολιτισμού, άνθρωποι σαν τον Αττικό, τον Σεβήρο, τον Πλούταρχο, τον Γάιο, τον Αλμπίνο, τον Απουλήιο, αλλά και σε ευρύτερο φάσμα με τους βασιικούς πρωταγωνιστές του Νεοπλατωνισμού, της Γνωστικής Γοητείας και της Θεουργίας: Πλωτίνιο, Πορφύριο, Ιάμβλιχο, Δαμάσκιο, Σιμπλίκιο, αποδεικνύουν στις προβληματικά κορεσμένες κοινωνίες την ύπαρξη του Θείου. Υπενθυμίζουν τις δυνατότητες που διαθέτει ο μυστικισμός και η μαγεία στην ψυχική και την πνευματική ανάταση. Σε ετούτη την καιρία στιγμή, οι πυθαγορικοί αριθμοί και η αριθμοσοφία ξαναπροτείνονται από τον Νικόμαχο και τον Μοδεράτο, ως κλειδιά για την αναζωογόνηση θεωριών ίσως, είτε και παρηκμασμένων είτε παρεξηγημένων στην μακρά περίοδο που προηγείται χρονολογικά, δηλαδή στην ελληνιστική και την republica της Ρώμης. Είναι αυτή η αναζήτηση στο ελληνικό κλασικό παρελθόν, διανθισμένη με στοιχεία επίσης μεγάλης αρχαιότητας από την ευρύτερη ανατολική Μεσόγειο που μας ενδιαφέρει, και που διόλου τυχαία λαμβάνει χώρα σε εποχές κρίσης και κοινωνικής κατάρρευσης.

Η αξία του Νεοπλατωνισμού ως παραφυάδα του Ορφισμού, του Πυθαγορισμού και του παλαιού Πλατωνισμού, έγκειται και σε κάτι ακόμα: στην μικρότερη ταξικότητά του ως φιλοσοφία, κίνημα, θρησκευτική και πολιτική σκέψη. Γίνεται περισσότερο γνωστός στο ευρύ κοινό και αυτό χάρη στις μυστικιστικές πρακτικές που ακολουθεί, οι οποίες ενδιαφέρουν ολοένα περισσότερους ανθρώπους, ενώ αυτές προέρχονται από κληρονομίες καθαρά «λαϊκές». Έτσι, η Θεουργία, όπως εκφράζεται μέσα από τα κείμενα του Ιάμβλιχου, ενέχει χαρακτηριστικά γνωστά στις γειτονίες της Αλεξάνδρειας, στα χωριά του Δέλτα του Νείλου ή στα περίχωρα της Αντιόχειας, στον απλό καθημερινό άνθρωπο, ο οποίος, μέσα στην προαιώνια ανασφάλειά του, συχνά καταπιάνεται με την χρήση των θεουργικών αξιώσεων και με την συμπαθητική μαγεία προς όφελός του και ανακούφιση των προβλημάτων του.

Η χρήση της μαντείας, η οποία τώρα δεν εξασκείται αποκλειστικά από τα μαντικά κέντρα της Ελλάδας και της Ασίας, και δεν αποτελεί μονοπώλιο του Απόλλωνα και της Κυβέλης, ή του Διός, εμπεδώνεται σαν πρακτική προσωπική, που μπορεί να εκτελεσθεί ακολουθώντας συγκεκριμένα βήματα, πράξεις και τελέσματα. Μπορεί

να γίνει κτήμα καθενός και βεβαίως, να εξασκηθεί όχι απλά από αρχιερείς και μάντις προσκολλημένους στα ιερατικά κέντρα, αλλά και από απλό κόσμο. Νέους ανθρώπους, μεσήλικες, γέροντες, χωρίς να αποτελεί προϋπόθεση για κάτι τέτοιο η φιλοσοφική παιδεία, η κατεργασμένη σε Ακαδημίες και Σχολές. Επρόκειτο για μια επανεξέταση και επαναξιολόγηση της πνευματικής βάσης των παλαιών λατρευτικών ηθών, διαμέσου της νέας μεταφυσικότητας που εμφανίζεται εκτός ελλαδικού χώρου.

Από την ποικιλία των λατρευτικών πρακτικών, από την οποία αντλούν οι Νεοπλατωνικοί, προσπαθούν να συνθέσουν τις πιο διαδεδομένες διεθνώς, επαναπροσδιορίζοντας την θεία φύση και τους θεούς ως «ενέργειες» και «εκφάνσεις» του Συμπαντικού Ενός. Έτσι, αυτός ο «διεθνισμός» των Νεοπλατωνιστών κατορθώνει να αναδιαρθρώσει την ίδια την δομή της αυτοκρατορίας επάνω σε νέες βάσεις και να αντιμετωπίσει τους εξωτερικούς εχθρούς με τα ίδια τους τα πολιτισμικά όπλα. Δηλαδή, όχι πλέον μέσω της κατάκτησης των πολιτικών δομών αλλά του ίδιου του ανθρώπου. Η Ρώμη γίνεται κομμάτι της Ασίας και της Αιγύπτου. Στους δρόμους της οι Έλληνες φιλόσοφοι θα επιστρέψουν με νέα στοιχεία, φερμένα πέρα από την Ιωνία, ακόμα πιο μακριά και από την Συρία και την Παρθία.

Τα βάθη της Βακτριανής, οι στέπες της Κασπίας και οι πλέον απάτητες έρημοι της Σαχάρας θα αποκτήσουν, μετά τον 3ο μ.Χ αιώνα, μια υπόσταση όχι μόνο γεωγραφική αλλά και πνευματική. Ποτέ πριν δεν επέδειξε η Ανατολή την γοητεία της στα διψασμένα για εσωτερική γνώση και σωτηρία, από ό,τι αυτήν την χρονική στιγμή. Ποτέ πριν η Ρώμη δεν είχε υποστεί τον ευρωπαϊκό της χαρακτήρα για γίνει κομμάτι αναπόσπαστο της Ανατολής, και ποτέ πριν ο κόσμος δεν έδειχνε να είναι τόσο ομοιόμορφα απελπισμένος για μεταρρυθμίσεις θρησκευτικές και κοινωνικές. Αργότερα, ένας Πρόκλος θα εξασκήσει την «Πρόσκληση της Σελήνης» διαμέσου των μαγικών κατόπτρων του στον βυθό της κυκλικής του υδατοδεξαμενής, κάτω από το Άρειο Πάγο. Ενώ το ίδιο τοπογραφικό οριοθέσιο θα βγάλει και έναν Διονύσιο Αρεοπαγίτη. Χριστιανό μεν αλλά ποτισμένο από την ακαταμάχητη γοητεία των Νεοπλατωνικών θέσεων.

Τα μυστικά του Σύμπαντος θα μετατραπούν σε κοινό κτήμα του απλού λαού, ο οποίος έχει ανάγκη να σωθεί, να εξιλεωθεί και να ξεφύγει από την προκαθορισμένη κοινωνική του θέση. Οι θεοί θα μετατραπούν σε όργανα, θα κατέβουν από τους Ολύμπους και θα γίνουν εργαλεία για τους Θεουργούς που θα απαιτήσουν. Δεν θα προσευχηθούν, θα ζητήσουν. Δεν θα εκλιπαρήσουν, θα χειριστούν, δεν

θα τους χειριστούν. Ενώ οι προφήτες που θα διασχίσουν την Μεσόγειο μεταξύ του 2ου και 6ου αιώνα μ. Χ., θα είναι περισσότεροι από τους εμπόρους. Η κοινωνική απελπισία της μεγάλης κρίσης που χαρακτηρίζει το τέλος της αρχαιότητας, θα κάνει τα πλήθη να συλλέξουν και να περισυλλέξουν καθετί που θα τους φανεί χρήσιμο και αξιοποιήσιμο στις λατρευτικές, μαγικές διαδικασίες τους.

Έτσι, ένας παγανισμός πέραν κάθε ορίου θα εισβάλλει στην κοινωνική πραγματικότητα όλων: από την Έφεσο και την Πέργαμο, έως την Άσσο και το Πυθαγόρειο. Από την Αθήνα και το Πεντελικό έως τις παρυφές της Αβησσυνίας και τις αραβικές ερήμους, ο άνθρωπος που αυτήν την στιγμή παύει να θέλει να είναι «παραδοσιακός πολίτης της Ρώμης», επιζητά να αντικρύσει τον Εαυτό του και τον Μεγάλο Εαυτό, το Ένα που ρυθμίζει τις μοίρες και τις καθιστά πραγματικές. Διόλου τυχαία, όταν το δυτικό κομμάτι της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας αρχίζει να παραπαίει και να κλυδωνίζεται επικίνδυνα στην κόψη μιας ελλειπούς κρατικής ευθανασίας, και το ανατολικό της κομμάτι μετατρέπεται σε «Χριστιανική Οικουμένη», οι τελευταίοι φιλόσοφοι της Ακαδημίας, οι επίγονοι του Πλάτωνα, οι στερονοί σοφοί, θα προσκληθούν από έναν Ανατολίτη. Έναν βασιλέα αρχαίας αυτοκρατορίας, παραδοσιακά εχθρικής με τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό, τον Χοσρόη, στην αυλή του της Κτησιφώντος.

Ο Δαμάσκιος με τους λίγους συναδέλφους του και τους ακόμα πιο λίγους μαθητές του, αφού μοιραστούν την αυτοεξορία στο Πεντελικό και ζώντας για ένα διάστημα ως ερημίτες, θα αναχωρήσουν για την Περσία. Εκεί θα μεταφτεύσουν για μια ακόμα φορά, τον Πλατωνισμό και τον Νεοπλατωνισμό, τους αριθμούς τους και τις μαγικές τους κλειδες, τα τελέσματα που μάθανε με κόπο στην ζωή τους, και θα στρέψουν για πάντα την πλάτη τους στην Δύση. Εξ Ανατολής το Φως και εις Ανατολή το Φως, δεσμεύοντας εσαεί την αρχή με το τέλος και την αιτία με το αιτιατό. Παίρνοντας από την Ευρώπη και δίνοντας στην Ασία, ό,τι εξαρχής υπήρξε προϊόν φερτό και πολύπλοκα πλασμένο με την άμμο και τον ήλιο, και όχι με την λάσπη και το κρύο.

(1) Αναφέρομαι, φυσικά, στην Πολιτεία του Ήλιου, στην κοινότητα που ανστήθηκε από τους ελινασπατημένους σκλάβους της Περγάμου, στα 133/128 π.Χ., έχοντας ως απόλυτο πολιτικό πρότυπο την Οητοπία. Ενός επί της γης παραδείσου βασισμένου στην ισοπολιτεία, την ισονομία και την κοινοκτημοσύνη.

(2) E. Dodds, *Pagan and Christian in an Age of Anxiety*, Cambridge University Press, 1965

ΧΕΝΡΥ ΣΤΗΛ ΟΛΚΟΤΤ

Π. Παπασιώτης

(Ομιλία στην Εορτή του Adyar)

Θεωρώ ότι δεν είμαι ο πιο κατάλληλος να εκθειάσει και, πολύ περισσότερο, να κρίνει ανθρώπους όπως η Έλενα Π. Μπλαβάτσκι και ο Χένρυ Στηλ Όλκοττ, του οποίου την μνήμη τιμούμε σήμερα. Προτίμησα να αφήσω να μιλήσουν κάποιοι άλλοι που έχουν το δικαίωμα και την γνώση να το κάνουν. Θα παραθέσω, λοιπόν, μερικά σχετικά αποσπάσματα από τις γνωστές «*Επιστολές των Μαχάτμα προς τον Α. Π. Σίννεττ*», εκείνων οι οποίοι υπήρξαν και οι πραγματικοί ιδρυτές της Θεοσοφικής Εταιρείας:

«Ψάχνοντας για εκείνον που θα μπορούσε να είναι κατάλληλος για ηγέτης της Θ. Ε., βρήκαμε στην Αμερική έναν άνθρωπο ανιδιοτελή με μεγάλο ηθικό θάρρος και πολλά ακόμη προτερήματα. Ασφαλώς δεν ήταν ο άριστος αλλά ο καλύτερος από αυτούς που μπορούσαμε να έχουμε στην διάθεσή μας. Τον φέραμε λοιπόν σε επαφή με μια γυναίκα, η οποία ήταν προικισμένη με εξαιρετικά και αξιοθαύμαστα χαρίσματα. Από την αρχή τους δώσαμε να καταλάβουν ότι το αποτέλεσμα του εγχειρήματος εξαρτάτο αποκλειστικά από αυτούς. Προσφέρθηκαν και οι δύο για αυτήν την δοκιμασία (...), εθελοντές στρατιώτες σε μια απέλπιδα μάχη. Έτσι, επί 6.5 χρόνια αγωνίζονται ενάντια σε τέτοιες αντιξοότητες που θα είχαν οπωσδήποτε κάνει κάποιον άλλον να παραιτηθεί, κάποιον που δεν θα εργαζόταν με απελπισία, κάποιον που να διακινδυνεύει την ζωή του και όλα όσα έχουν αξία γι' αυτόν σε μια απεγνωσμένη υπέρτατη προσπάθεια».

«Έχει κανείς από εσάς τόση λαχτάρα για γνώση και για τις ευεργετικές δυνάμεις που αυτή χαρίζει, ώστε να εγκαταλείψει τον κόσμο σας και να έρθει στον δικό μας; Αν είναι έτσι, ας έρθει. Τότε όμως δεν πρέπει να σκέφτεται να επιστρέψει έως ότου η σφραγίδα των μυστηρίων κλειδώσει τα χείλη του απέναντι ακόμη και στην δική

του αδιακρισία και αδυναμία. Ας έρθει ευχαρίστως σαν μαθητής στον δάσκαλο και χωρίς όρους. Αλλιώς, ας περιμένει όπως τόσοι άλλοι και ας ικανοποιείται με όσα ψίχουλα γνώσης μπορεί να πέσουν στον δρόμο του. Ας υποθέσουμε λοιπόν ότι έρχεστε όπως ήρθαν η Έλενα Μπλαβάτσκυ και ο Χ. Όλκοττ. Ας υποθέσουμε ότι τα εγκαταλείπατε όλα για την αλήθεια

και μοχθούσατε κοπιαστικά για χρόνια στον τραχύ και ανηφορικό δρόμο, χωρίς να σας αποθαρρύνουν τα εμπόδια, ακλόνητοι σε κάθε πειρασμό. Ότι κρατούσατε πιστά μέσα στην καρδιά σας τα μυστικά που σας εμπιστεύτηκαν για να σας δοκιμάσουν και, ακόμη, ότι είχατε εργαστεί ανιδιοτελώς με όλες σας τις δυνάμεις, για να διαδώσετε την αλήθεια και να κεντρίσετε τους ανθρώπους για μια σωστή σκέψη και μια σωστή ζωή.

«Θα θεωρούσατε ότι είναι δίκαιο, αν είχατε κάνει όλες αυτές τις προσπάθειες, να παραχωρούσαμε στην Ε. Π. Μπλαβάτσκυ και τον Χ. Σ. Όλκοττ, παρότι δεν θα ήταν μνημένοι, τα προνόμια που εσείς ζητάτε τώρα για τον εαυτό σας; Από αυτά τα δύο πρόσωπα, το ένα έχει προσφέρει ήδη τα τρία τέταρτα της ζωής του, το άλλο έχει θυσιάσει έξη χρόνια από την ακμή της ηλικίας του σε εμάς, και είναι αποφασισμένοι και οι δύο να συνεχίσουν να μοχθούν μέχρι το τέλος της ζωής τους. Μολονότι εργάζονται, δεν απαιτούν ποτέ την καρμική ανταμοιβή που τους αξίζει και δεν διαμαρτύρονται όταν απογοητεύονται. Ακόμη λοιπόν και αν είχαν επιτύχει λιγότερα από όσα έχουν κάνει, δεν θα ήταν μια καταφανής αδικία να τους αγνοήσουμε, όπως μας προτείνετε, σε έναν σημαντικό τομέα της θεοσοφικής προσπάθειας; Η αγνωμοσύνη δεν είναι ανάμεσα στα ελαττώματά μας.»

«Μερικοί προσπαθούν, πολύ άδικα, να επιρρίψουν τις ευθύνες για την σημερινή δύσκολη κατάσταση αποκλειστικά στον Χ.Σ.Ο. και την Ε.Π.Μπ.. Αυτοί οι δύο, λοιπόν, κάθε άλλο παρά τέλειοι είναι. Διαθέτουν όμως εκείνα τα στοιχεία –και είναι κάτι που συχνά επαναλαμβάνουμε διότι εξίσου συχνά παραγνωρίζεται–, που πολύ σπάνια συναντάμε αλλού: την ανιδιοτέλεια και μια φλογερή επιθυμία για αυταπάνηση για το καλό των άλλων. Πόσες ‘αμαρτίες’ δεν αντισταθμίζονται με αυτό! Είναι κοινοτυπία αλλά, θα το ξαναπώ: Μόνον στην δυστυχία μπορούμε να ανακαλύψουμε τον αληθινό ανθρωπισμό, όταν κάποιος δέχεται με τόλμη το μερίδιό του στο συλλογικό κάρμα της ομάδας, με την οποία συνεργάζεται και δεν αφήνει τον εαυτό του να πικραθεί και να αγανακτήσει. Και έτσι, να δει τους άλλους με πιο μελανά χρώματα από τα πραγματικά, ή να ρίξει το φταί-

ξιμο σε κάποιο «μαύρο πρόβατο», ένα θύμα διαλεγμένο για αυτόν τον σκοπό. Έναν τέτοιο άνθρωπο θα τον προστατεύουμε πάντοτε και παρά τα ελαττώματά του θα τον βοηθήσουμε να ξεδιπλώσει το καλό που έχει μέσα του. Ένας τέτοιος άνθρωπος είναι εντελώς ανιδιοτελής. Βυθίζει την προσωπικότητά του στην υπόθεση για την οποία εργάζεται και δεν κλονίζεται από την δυσαρέσκεια ή τις προσωπικές κακολογίες, που άδικα του απευθύνουν».

«Ο Χ.Σ. Όλκοτ είναι, χωρίς αμφιβολία, 'παράταιρος σε σχέση με τα αισθήματα των Άγγλων'. Παρόλα αυτά ταιριάζει με εμάς περισσότερο από όσο εκείνοι. Αυτόν μπορούμε να τον επισκεφθούμε κάτω από όλες τις περιστάσεις και οι πιστές του υπηρεσίες έχουν υποθηκωθεί σε εμάς σε κάθε περίπτωση. Η φωνή μου είναι η ηχώ της αμερόληπτης δικαιοσύνης. Πού αλλού μπορούμε να βρούμε ανάλογη αφοσίωση; Πρόκειται για κάποιον που δεν ερωτά ποτέ αλλά υπακούει. Που μπορεί να κάνει πολλά λάθη από υπερβολικό ζήλο, αλλά πάντοτε είναι πρόθυμος να τα διορθώσει ακόμη και με κόστος την μεγαλύτερη αυτό-ταπεινώσή του. Που εκτιμά ότι η θυσία της άνεσης και της καλοπέρασης, και ακόμη και της ίδιας της ζωής, είναι κάτι που πρέπει να διακινδυνεύεται με ευχαρίστηση όταν υπάρχει ανάγκη. Είναι αυτός που θα χορτάσει με οποιαδήποτε τροφή ή που δεν θα φάει καθόλου, αν χρειαστεί. Που θα κοιμηθεί σε κάθε κρεβάτι και θα εργαστεί σε οποιοδήποτε μέρος. Είναι εκείνος που θα συναδελφωθεί με κάθε απόβλητο και θα υποφέρει οποιαδήποτε στέγηση για την υπόθεσή μας».

Τέτοιοι, λοιπόν, ήταν οι πρωτεργάτες της εγκαθίδρυσης της Θεοσοφικής Εταιρείας. Τέτοια ήταν η αφοσίωσή τους, που χρειαζόταν για να αντιμετωπιστούν όλα τα εμπόδια που δεν έπαψαν ποτέ να μπαίνουν στον δρόμο της διάδοσης των θεοσοφικών ιδεών και της ευόδωσης των σκοπών της Θ.Ε., τους οποίους προσπαθούμε κι εμείς να υπηρετήσουμε. Ας γνωρίζουμε ότι αν παραμείνουμε ειλικρινείς και σταθούμε πιστά δίπλα στην Θ.Ε. και τις ιδέες της, μπορούμε –όπως οι ίδιοι βεβαιώνουν– να υπολογίζουμε στην βοήθεια των Διδασκάλων, ο καθένας στον βαθμό που δικαιούται και αξίζει.

Ο ΜΥΣΤΙΚΙΣΜΟΣ

Γ. Κουκουβίνος (Βόλος)

Το σημείωμα αυτό έρχεται ως συμπλήρωμα του προηγούμενου, που δημοσιεύθηκε στις φιλόξενες σελίδες του ΙΛΙΣΟΥ υπό τον τίτλο «Ο Δρόμος προς την Αλήθεια».

Ο άνθρωπος «φύσει ορέγεται τού ειδέναι», έλεγε ο μέγας Αριστοτέλης. Είναι τούτο μια ανάγκη, πολλές φορές έξω από κάθε «καθιερωμένη» σκοπιμότητα ανεξήγητη από πρώτη θεώρηση (όταν δεν φαίνεται να εξυπηρετεί εμφανείς βιοτικές ανάγκες), στην οποία όμως μερικοί «αυθαίρετα» βλέπουν ότι κρύπτεται ένα μήνυμα και μια υπόδειξη για την θέση του Ανθρώπου, την σχέση του με το Σύμπαν και την τύχη του Σύμπαντος.

Όσο ανέρχεται τις βαθμίδες της ερευνητικής αυτής εξόρμησης, όσο ανέρχεται τις βαθμίδες της αναπτύξεώς του, ο άνθρωπος δοκιμάζει όλο και περισσότερο –στην προσπάθειά του να γνωρίσει και να εξηγήσει τον εαυτό του και ό,τι τον περιβάλλει–, να περιορίσει τα θαύματα και να τα υποκαταστήσει με αντικειμενικές, αξιόπιστες ερμηνείες των φαινομένων. Αρχίζουν να τον απασχολούν προβλήματα σχετικά με την κατανόηση του σύμπαντος, την θέση του ανθρώπου μέσα σε αυτό, την κατανόηση του προορισμού του πέρα από την επιβίωση και την αναπαραγωγή ζωής. Τον προορισμό του επί της Γης, τον τρόπο της εκπλήρωσης αυτού του προορισμού, τον προσδιορισμό της πρόπουσας συμπεριφοράς με βάση κριτήρια συμπαντικά που διεκδικούν μian καθολικότητα και αντοχή στον χρόνο και τον τόπο, και την – ηχούσα ισοδύναμα, με την εκπλήρωση του προορισμού του αυτού – ηθική του τελείωση.

Η ιστορία των αντιλήψεων του ανθρώπου για την έννοια ενός πρωταρχικού και άναρχου όντος, για την αρχή της ζωής και τον σκοπό της, και των απαντήσεών του στα παραπάνω και τα συναφή με αυτά, ερωτήματά του, είναι εκείνη της πορείας του νου και της ψυχής του στην προσέγγιση των αποριών αυτών. Η πορεία του αυτή και οι απορίες τού έφεραν την σκέψη, για άλλους την πίστη, ότι (ίσως) διαδραματίζει σπουδαίο και υπεύθυνο ρόλο στο σύμπαν, στην εξέλιξη

του οποίου συμμετέχει. Ότι δεν είναι απλώς παρατηρητής αλλά συμμετόχος. Η άποψη του αυτή ήταν εκείνο που (μακριά από κάθε μορφή αλαζονείας) αύξησε το συναίσθημα της ευθύνης του και του ενέτεινε ακόμη περισσότερο τις προσπάθειες για την ανεύρεση της απόλυτης Αλήθειας. Της αλήθειας που είδε να ταυτίζεται με το τέρμα του αγώνα του, για την ηθική και πνευματική του τελειοποίηση, που είδε να ταυτίζεται με την δικαίωση της ύπαρξής του.

Η ίδια άποψη τον έφερε στην αναζήτηση του τρόπου εκείνου, της μεθόδου εκείνης, που θα ήταν η πιο κατάλληλη για την επίτευξη του σκοπού του. Και καθώς αρκετά γρήγορα αντιλήφθηκε πως δεν μπορούσε να αρκестεί μόνο στις παραδεδεγμένες μεθόδους, στις αισθήσεις του, τον ορθό λόγο, τις φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά και

την φιλοσοφία, των οποίων πάμπολλες φορές είχε διαπιστώσει τόσο την αδυναμία όσο και το επισφαλές, κατέληξε σε διπλό συμπέρασμα με αντίστοιχες συνέπειες. Από την μια μεριά, του γεννήθηκε η βεβαιότητα πως ο κόσμος που γνώριζε με αυτόν τον τρόπο δεν ήταν ο πραγματικός. Από την άλλη, του δημιουργήθηκε η ανάγκη να αναζητήσει μιαν άλλη μέθοδο, άλλην οδό έρευνας, άλλην οδό ανόδου, παράλληλη και κατ' αποκλεισμό εκείνης που ακολουθούσε μέχρι τότε.

Έχοντας από καιρό υποψιασθεί, αν όχι διακριβώσει (πράγμα που και η σύγχρονη επιστήμη και ειδικότερα η κβαντομηχανική δέχονται) την στενή σχέση περιβάλλοντος και παρατηρητή πάνω σε δεδομένα φαινόμενα, προσπάθησε να μεταφερθεί σε μια κατάσταση συνείδησης, σε μια κατάσταση παρατήρησης διαφορετική από την συνηθισμένη. Σε μια κατάσταση τέτοια ώστε η επίδραση του παρατηρητή να εξαφανίζεται, ώστε να έχει χωρίς αλλοιώσεις την γνώση του πραγματικού. Σε αυτήν, για την ανεύρεση της αλήθειας δεν θα τον βοηθούσαν οι γνωστές αισθήσεις, δεν τον συνέδραμε η νόηση αλλά κυρίως η ψυχή, η ενόραση. Δεν θα εννοούσε αλλά θα έβλεπε. Στον ουρανό, λέει ο μεγάλος Πίνδαρος, το να μάθεις είναι να βλέπεις. Και η κατάσταση αυτή θα είχε για τέρμα και αντικειμενικό σκοπό της και αποτέλεσμα την ένωση με τον θεόν, την άμεση γνώση του πραγματικού. Γιατί ένωση με το θεόν και το πραγματικό και άμεση γνώση του πραγματικού, φάνηκαν, τουλάχιστον για μερικούς, έννοιες που ηχούν ταυτόσημα.

Στο σημείο αυτό της εξέλιξης τοποθετείται συστηματικά από μια άποψη, η αρχή των εσωτερικών διδασκαλιών και εμφανίζεται ο μυ-

στικισμός. Η πίστη, δηλαδή, πως μπορούμε να κατανοήσουμε το πραγματικό, τα αόρατα και τα θεία, με αποκάλυψη εσωτερική. Με διδασκαλία που διδάσκει πως η τελειότητα έγκειται στην εκστατική ένωση του ανθρώπου με τον Θεό, όπως τον αντιλαμβάνεται ο καθένας. Διδασκαλία που θέλει να αντικαταστήσει την προσέγγιση προς το ανεξήγητο, την κατανόηση του πραγματικού, με τη βίωση της εμπειρίας μιας ενότητας, της οποίας ο άνθρωπος είναι αναπόσπαστο τμήμα. Στο σημείο αυτό λοιπόν εμφανίζεται η λαμπρή δράση του μύστη. Εδώ επίσης τοποθετείται η Γιόγκα, που, όπως δείχνει και η σασκρική της ρίζα, στοχεύει στην ένωση υποκειμένου και αντικειμένου, την ένωση δημιουργήματος και δημιουργού, την ένωση του Θεού με τον άνθρωπο.

Τα παραπάνω εξηγούν λογικά, αν όχι ιστορικά, την εμφάνιση του Μυστικισμού. Ένα βασικό ερώτημα όμως μένει αναπάντητο: Η οδός του μυστικισμού μπορεί να μας οδηγήσει στην αλήθεια; Μπορούμε να εμπιστευτούμε μια γνώση που αποκτήθηκε με μέθοδο ασυνήθιστη, μπορούμε να πιστέψουμε στην αλήθεια μιας σκέψης που δεν είναι προϊόν ενός συλλογισμού σύμφωνου με τους θεμελιώδεις-καθιερωμένους νόμους της νοήσεως; Μπορούμε να δεχθούμε ένα συμπέρασμα που στηρίζεται σε εμπειρίες και βιωματικές καταστάσεις τρίτων, που δεν στηρίζεται στην παρατήρηση και το πείραμα; Που μπορούν να αναπαραχθούν από οποιονδήποτε;

Η πλειοψηφία των επιστημόνων (πλειοψηφία που βαίνει ελατούμενη) δίνει αρνητική απάντηση στο ερώτημα. Ο επιστήμονας της Δύσης (και εδώ η λέξη αντιπροσωπεύει περισσότερο τον τρόπο του σκέπτεσθαι παρά την γεωγραφική τοποθεσία) με τις εντυπωσιακές επιτεύξεις στον τομέα της επιστήμης και της τεχνικής, φέρεται (επιναλαμβάνουμε πως όλο και λιγότερο με την πάροδο του χρόνου) σε μια κατάσταση απόλυτης βεβαιότητας προς την μέθοδο που ακολουθεί η σύγχρονη επιστήμη, ο υλικός πολιτισμός με τις ανέσεις του και τα επιτεύγματά του, που είναι γι' αυτόν η πιο τρανή απόδειξη της ορθότητάς της και η πανηγυρική της επιβράβευση. Ωθείται έτσι να απορρίπτει καθετί που δεν θα μπορούσε να διατυπωθεί σε συγκεκριμένη ειδική και παραδεδεγμένη επιστημονική γλώσσα και γνώση. Να απορρίπτει κάθε αόριστο και πολλές φορές διαφορούμενο συμβολισμό.

Ο Καντ χαρακτηρίζει τον μυστικισμό επιπόλαιο «αισθηματισμό» και φανατισμό. Παρήγορες εξαιρέσεις υπήρξαν και παλαιά. Ο Μπερξόν, που ξεχωρίζει την στατική θρησκεία από την δυναμική των μυστικών, θαρραλέα διδάσκει πως έξω από την νόηση έχουμε μια άλλη γνωστική ικανότητα, που μας φέρνει μέσα στην βαθύ-

τερη ουσία της πραγματικότητας. Προσθέτει ότι με την ενόραση γινόμαστε ένα με το «Μοναδικό». Ο Βίκτορ Βάισκοφ, ένα από τα μεγαλύτερα ονόματα της σύγχρονης Φυσικής, λέγει: «(...) εκφράζω την πεποίθηση ότι είναι ανοικτός ο δρόμος για να αναγνωρίσουμε, ταυτόχρονα, την αξία των μην επιστημονικών τρόπων σκέψης και την εσωτερική αξία της επιστήμης, που τόσο συχνά αποδοκιμάζεται σήμερα».

Σαφέστερα και αναλυτικότερα έχουμε ότι τα επιχειρήματα των επιστημόνων της Δύσης κατά του μυστικισμού, σαν πηγή γνώσεως, μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες: Η πρώτη έχει σχέση με το αφηρημένο της μεθόδου αυτής, που δεν βασίζεται σε κανένα παραδεδεγμένο ρασιοναλισμό και σε καμία παραδεδεγμένη και αναγνωρισμένη επιστημονική μέθοδο. Η δεύτερη, με το αδύνατο μιας επιστημονικής επαλήθευσης της γνώσης που αποκτά κανείς με αυτόν τον τρόπο. Η έλλειψη της πειραματικής επαλήθευσης της δυνατότητας μιας εύκολης επανάληψης ενός γεγονότος και της δυνατότητας παρατήρησης του φαινομένου από πολλούς παρατηρητές, είναι βασικά επιχειρήματα υπέρ των απόψεών τους. Ας δοκιμάσουμε μια συνοπτική μόνο κριτική αυτών των επιχειρημάτων.

Ο κόσμος στον οποίο θέλει να μας φέρει ο μυστικισμός, δεν έχει κανένα κοινό σημείο με τον κόσμο που γνωρίζουμε. Ξεφεύγει από την φύση του, από την λογική μας και από τις δυνατότητές μας να τον περιγράψουμε. Η έκσταση δεν μπορεί να περιγραφεί, να αποδοθεί. Αναφερθήκαμε και άλλοτε στον Καζαντζάκη που γράφει στην «*Ασκητική*» του: «Ό,τι ζεις στην έκσταση, δεν θα μπορέσεις να στεριώσεις σε λόγο». Είναι έτσι φυσικό να μην μπορεί ο μύστης να μεταφέρει στον αμήνητο σε γλώσσα κατανοητή, τα πορίσματα της έρευνάς του, του βιώματός του, μια που η γλώσσα που χρησιμοποιεί ο κοινός άνθρωπος έγινε για τις απαιτήσεις ενός εντελώς διαφορετικού κόσμου. Βιωματικές καταστάσεις δεν περιγράφονται. Δηλαδή, για να επαναλάβουμε: Ο μυστικισμός είναι περισσότερο, αν όχι αποκλειστικά, βίωμα.

Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι η ανικανότητα της γλώσσας για περιγραφή εκείνου, που θα λέγαμε πραγματικό, τονίζεται και στον τομέα των λεγόμενων θετικών επιστημών, οι οποίες αντιμάχονται τον μυστικισμό και στηρίζονται στον λεγόμενο ορθό λόγο, την παρατήρηση και το πείραμα. Έτσι ο Ντομνίκ Λεκούρ, στην «*Εισαγωγή*» του βιβλίου του Βίκτορ Βάισκοφ, «*Η Επανάσταση των Κβάντα*», γράφει ότι: Στην προσπάθεια αυτού που θα λέγαμε πραγματικότητα, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά το ατομικό επίπεδο, καμιά αναπαράσταση δεν χρησιμεύει πια εφόσον αυτές είναι δανεισμένες από

τον κόσμο που διέπεται από τους νόμους της κλασικής Μηχανικής, από τον οποίο πρέπει να αποσπασθούμε.

Η παρατήρηση ότι ο μυστικισμός δεν στηρίζεται σε παραδεδομένο ρασιοναλισμό, δεν μπορεί να έχει σημασία. Πρώτα-πρώτα γιατί δεν μπορούμε σήμερα να είμαστε βέβαιοι για πολλές «αυτονόητες» και «θεμελιακές» αλήθειες πάνω στις οποίες οικοδομούμε, όμως, όλη μας την συμπεριφορά. Δεν μπορούμε, σαφέστερα, να είμαστε σίγουροι πως ο νόμος της αντίφασης, της τού τρίτου απόκλισης, η δίτιμη λογική (σήμερα προβάλλεται και από την Φυσική τρίτιμη και πολύτιμη λογική), οι θεμελιώδεις, με άλλα λόγια, νόμοι της νόησης είναι ορθοί. Πρόκειται για αξιώματα, για αλήθειες a priori, πάνω στις οποίες βασιζονται όλοι οι συλλογισμοί μας, για την ορθότητα των οποίων δεν έχουμε καμία απόδειξη. Θα μπορούσε βέβαια να προβληθεί ότι απόδειξη της ορθότητας αυτών των νόμων, αυτής της λογικής, είναι πως με βάση τον τρόπον αυτόν του σκέπτεσθαι, ο άνθρωπος έκανε θαυμαστά βήματα προόδου. Σε αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι:

A) Δεν υπάρχει λογική σχέση μεταξύ της ορθότητας αυτής καθ' εαυτή ενός αξιώματος και

του γεγονότος ότι εξυπηρετεί την πράξη.

B) Δεν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι η πράξη, το πείραμα, η παρατήρηση, είναι ευθέως υπέρ ενός αξιώματος, υπέρ μιας θεωρίας.

Παράδειγμα: Αιώνες ολόκληρους οι άνθρωποι έζησαν εφαρμόζοντας την κλασική Μηχανική του Νεύτωνα και την Γεωμετρία του Ευκλείδη. Η πράξη έδειχνε ότι ήταν ευθέως υπέρ της ορθότητάς τους. Γιατί με βάση τον Νεύτωνα και τον Ευκλείδη, ο άνθρωπος έκανε πράγματι γιγάντια βήματα προόδου. Παρόλα αυτά, σήμερα είμαστε βέβαιοι ότι και ο Νεύτων και ο Ευκλείδης διατύπωσαν νόμους και αξιώματα που δεν μπορούν να σταθούν τουλάχιστον σε όλους τους τομείς.

Πρέπει επίσης να έχουμε υπόψη μας πως ακόμη και σήμερα, στις λεγόμενες θετικές επιστήμες, υπάρχουν «άλογες» εξηγήσεις φαινομένων και θεωρίες ακατανόητες για πολλούς, ακόμη και ειδικευμένους επιστήμονες. Αναφέρουμε πρόχειρα την έννοια του τετραδιάστατου χωρόχρονου, την θεωρία της συστολής του χρόνου κλπ. Ο Αϊνστάιν έλεγε ότι του διαφεύγει η σαφής διατύπωση της αρχής της συμπληρωματικότητας του Μπορ, «παρ' όλες τις προσπάθειες που είχε καταβάλει». Πολύ πριν από αυτόν, ο Γάλλος φιλόσοφος Μοντέν είχε πει πως αποτελεί μεγάλη ηλιθιότητα να περιφρονούμε και να

απορρίπτουμε καθετί που δεν μας φαίνεται αληθοφανές.

Το δεύτερο επιχείρημα βρίσκεται στο αδύνατο της επαλήθευσης. Καταρχήν λέμε πως ισχύουν εδώ όσα εκθέσαμε παραπάνω. Δηλαδή, ότι είναι εντελώς ξέχωρο πράγμα το κατανοητό από το ον. Στην θεωρία της σχετικότητας λχ., μια βασική αρχή της κλασικής Μηχανικής, η αρχή της πρόσθεσης των ταχυτήτων όταν έχουμε να κάνουμε με το φως δεν ισχύει. Έπειτα, και αυτό αφορά την δυνατότητα επαλήθευσης ενός φαινομένου, ας μην ξεχνάμε πως ακόμη και στις θετικές επιστήμες, το αδύνατο της επαλήθευσης μιας παρατήρησης, ή της επανάληψης ενός φαινομένου ή μιας κατάστασης, δεν είναι από μόνο του αρκετό για να αρνηθούμε εκείνο που μας έδωσε η παρατήρηση. Αν, για παράδειγμα, ένας αστρονόμος είναι ο μόνος που παρατήρησε ένα ουράνιο σώμα, οι συνάδελφοί του δεν θα το απορρίψουν με την αιτιολογία ότι η μαρτυρία ενός και μόνο ατόμου δεν αρκεί.

Δεύτερο λοιπόν συμπέρασμα: Δεν έχουμε το δικαίωμα να απορρίπτουμε ό,τι δεν μπορεί να αποδειχθεί πειραματικά ή φυσικά. Αυτό ίσως μας δίνει το δικαίωμα να μην παραδεχθούμε κάτι, όχι όμως και να το απορρίψουμε. Η διαφορά είναι μεν λεπτή, έχει όμως κεφαλαιώδη σημασία. Εκτός από αυτά υπάρχει και κάτι άλλο. Είναι, όπως ορθά είχε παρατηρήσει ο Κ. Μελισσαρόπουλος, η ταυτότητα, η σύμπτωση των απαντήσεων στις συνειδήσεις των μυστικιστών όλων των εποχών και όλων των τόπων (κάτι ανάλογο θα μπορούσε να λεχθεί και για τα φαινόμενα της εξωαισθητηριακής αντίληψης, με τα οποία ασχολείται η παραψυχολογία). Το γεγονός αυτό, που έρχεται να παίξει τον ρόλο της επαλήθευσης στον τομέα των φυσικών, των θετικών επιστημών, συνίσταται στο ότι η πείρα όλων των μυστικιστών για την πραγματικότητα συγκλίνει σε πολλά σημεία. Έτσι, κλονίζεται αισθητά το επιχείρημα του αδυνάτου της επαλήθευσης, αφενός γιατί αυτό καθαυτό δεν αποδεικνύει τίποτα, αφετέρου γιατί η επαλήθευση υπάρχει, όπως προαναφέρθηκε. Βρίσκεται, επαναλαμβάνουμε, στην σύμπτωση των απαντήσεων στις συνειδήσεις όλων των μυστικιστών, όλων των εποχών και των τόπων.

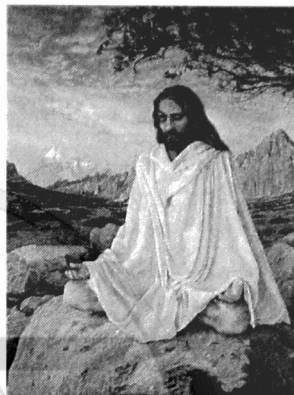
Συμπέρασμα: Η βιωματική εμπειρία είναι ασφαλής πηγή γνώσης για τον μυστικό. Για τους υπόλοιπους συνιστά μια σαφή υπόδειξη, ότι κάποιος άλλος δρόμος εκτός εκείνου της «λογικής» και της επιστήμης πρέπει να υπάρχει, που δεν είναι αναγκασμένοι να αποδεχθούν αλλά και δεν δικαιούνται να απορρίψουν. Ότι κάτι άλλο υπάρχει και η πορεία προς αυτό προϋποθέτει ορισμένη προετοιμασία. Η προσευχή, ο περιορισμός από τις εξαρτήσεις, η αγάπη, συνιστούν αναμφίβολα βασικά (εκτός άλλων) εφόδια και προϋποθέσεις για την πορεία αυτή.

Επίμετρο

Όπως είναι φανερό, όσα γράφονται απηχούν κατά ένα τουλάχιστον μέρος, απόψεις του ενισμού. Είναι παλαιά η σκέψη αυτής της φιλοσοφικής κοσμοθεωρίας για την ενότητα, για το ενιαίο του πραγματικού, για την ενότητα του υπαρκτού. Ο Αριστοτέλης, αναφερόμενος στον Ξενοφάνη, θεωρεί πως είναι ο πρώτος ενίσας («Ξενοφάνης δε πρώτος ενίσας, το εν είναι φυσί τον θεόν»). Είναι επίσης γνωστό ότι από τους οπαδούς του ενισμού, άλλοι μεν θέλουν την ύλη και την ενέργεια ως θεμελιακή ουσία του κόσμου. Δέχονται δηλαδή τον υλιστικό ενισμό, ενώ άλλοι δέχονται το πνεύμα-ιδέα, δηλαδή τον ιδεαλιστικό ενισμό.

Έχουμε την ταπεινή και «αυθαίρετη» γνώμη πως αυτή η διάκριση δεν έχει νόημα, ιδίως για τον λόγο ότι δεν είναι ξεκαθαρισμένο το περιεχόμενο των εννοιών αυτών, και ακόμη ειδικότερα ποιες είναι οι μεταξύ τους διαφορές. Έχουμε την ταπεινή και «αυθαίρετη» γνώμη ότι ύλη-ενέργεια-πνεύμα είναι απλώς εκδηλώσεις μιας ενιαίας ουσίας ασύλληπτης στην ανθρώπινη διάνοηση, την οποία με την «καθαρά λογική και επιστημονική σκέψη» είναι αδύνατο να συλλάβουμε. Έχουμε την γνώμη ότι η σύγχρονη Φυσική, ασχολούμενη με τον ορισμό της ύλης και της ενέργειας, και της μεταξύ τους σχέσης, αδυνατούσα να δώσει σαφείς απαντήσεις σε όλα τα παραπάνω, συνηγορεί σε μια τέτοια άποψη. Έτσι, ο Κάπρα τονίζει ότι τα άτομα αποτελούνται από σωματίδια που δεν είναι καμωμένα από ύλη και ότι όλα αποτελούν τμήμα ενός συνεχούς δικτύου. Ο Τζέιμς Στάνιν επίσης, ότι όλα τα άτομα ή τα στοιχειώδη σωματίδια, δεν είναι πραγματικά αλλά διαμορφώνουν απλώς έναν κόσμο δυνατοτήτων ή πιθανοτήτων και όχι πράγματα ή γεγονότα. Ότι αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Κβαντική Μηχανική ανοίγει την πόρτα του μυστικισμού στον πραγματικό κόσμο.

Ανακεφαλαιώνοντας και συμπεραίνοντας, έχουμε ότι: αξίζει να σταθούμε στις αντιλήψεις των μυστικών. Ότι κάτι το συγκλονιστικό μας υποδεικνύουν, κάτι το συγκλονιστικό μπορεί να μας αποκαλύψουν, που θα είναι καθοριστικό για την «μοίρα» μας και την συμπεριφορά μας.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ

«ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ»

(Περιοδικό *Theosophy Ezine*, Ιανουάριος 2012)
(μτφρ.: Ιφιγένεια Κασταμονίτη)

Αγαπητοί φίλοι,

Σύμφωνα με ορισμένες θεωρίες, το έτος 2012 θα επιφέρει μια κοσμική μεταμόρφωση! Αυτό ακούγεται καλό, αλλά δεν έχει καταγραφεί ποτέ στην ιστορία κάποιο κοσμικό γεγονός που να έχει μετουσιώσει την ανθρώπινη σκέψη σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα. Υπάρχουν φυσικά, στην ιστορία ορισμένα κινήματα και συνθήκες που πραγματικά άλλαξαν τον κόσμο. Έτσι είμαστε αναγκασμένοι να αναρωτηθούμε: Σηματοδοτεί αυτή η χρονιά, την εποχή μιας σημαντικής αλλαγής και μετουσίωσης της ανθρωπότητας;

Ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι δεν έχουμε περιθώρια επιλογής, διότι ο σημερινός υλιστικός τρόπος ζωής φέρει αναντίρρητα σημάδια ατέλειας. Η στατική, μηχανική και μη φυσιολογική οργάνωση της κοινωνίας μας έχει προσεγγίσει το τέλος της πορείας της. Ποιο θα είναι το επόμενο βήμα; Η απάντηση σε αυτό είναι *terra incognita* για πολλούς ανθρώπους. Από μηχανική άποψη, είναι δυνατόν να επιλυθούν όλα σχεδόν τα προβλήματα του κόσμου, αλλά λείπουν η συνείδηση και το όραμα. Ο παλιός τρόπος σκέψης δεν μπορεί να αξιολογήσει τον νέο τρόπο θεώρησης των πραγμάτων, και αυτό ακριβώς συνιστά το ουσιαστικό μας πρόβλημα. Με ποιο τρόπο μπορούμε να εγκαταλείψουμε τον παλιό αυτόν τρόπο σκέψης, ώστε να ελευθερώσουμε τον νοητικό μας χώρο για νέες δυνατότητες;

Οι ακαδημαϊκές επιστήμες δυσκολεύονται πολύ να μας εξηγήσουν τα αληθινά αίτια της Αναγέννησης. Ή, για ποιο λόγο η επιστημονική επανάσταση συνέβη στην Δύση και όχι στην Ανατολή. Οι ακαδημαϊκές μας επιστήμες είναι ανθρωποκεντρικές. Αρνούνται να δεχθούν την πιθανότητα ότι υπάρχουν δυνάμεις ισχυρότερες από τον άνθρωπο, οι οποίες επηρεάζουν την ανάπτυξη του ανθρώπινου πολιτισμού. Στους ακαδημαϊκούς κύκλους υπάρχει η θεωρία ότι, πριν την Αναγέννηση, οι άνθρωποι γενικά διέθεταν ομαδικού τύπου συνειδητότητα, και ότι η Αναγέννηση προκάλεσε ένα είδος εξατομίκευσης

στην σκέψη. Είναι μάλλον προφανές ότι σήμερα στεκόμαστε μάρτυρες μιας εξατομικευμένης προσωπικής συνειδητότητας, καθώς οι περισσότεροι άνθρωποι μπορούν να γράφουν, να διαβάζουν και να αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως άτομα.

Ποιος μπορεί να υποστηρίξει ότι δεν υπάρχει περαιτέρω εξέλιξη στον σημερινό πολιτισμό μας; Οι λαοί του Μεσαίωνα δεν μπορούσαν να σκεφθούν πώς θα ήταν η Αναγέννηση, κυρίως μάλιστα ο νεωτεριστικός της χαρακτήρας. Κατά τον ίδιο τρόπο σήμερα, οι περισσότεροι από εμάς δυσκολευόμαστε να φαντασθούμε ποια θα είναι η μορφή της επόμενης αναγέννησης, διότι απαιτείται ένας νέος τύπος συνειδητότητας προκειμένου να κατανοήσουμε τον επικείμενο κόσμο. Λόγω έλλειψης καλύτερου χαρακτηρισμού, μπορούμε να αποκαλέσουμε τον νέον αυτό τύπο ως: «Συλλογική Εξατομικευμένη Συνείδηση».

Όπως είναι φυσικό, ο όρος ακούγεται κάπως αντιφατικός!

Πρόκειται για μια νέα ανθρώπινη εμπειρία, κατά την οποία η ανάπτυξη της ομαδικής συναίσθησης δεν συμπίπτει αλλά μάλλον διευρύνει την εξατομίκευση. Κατά την Γιουγκιανή ορολογία, αυτό είναι το επόμενο βήμα προς την Εξατομίκευση. Η συλλογική εξατομικευμένη συνείδηση δεν συνιστά απλώς μια ιδέα ή ένα αίσθημα, αλλά μια επέκταση της αντίληψης πέρα από το φυσικό σώμα, η οποία διαρρηγνύει το ατομικό κέλυφος της αυτό-απορρόφησης. Μόνο μέσω της εμπειρίας μπορεί να γίνει κατανοητή. Είναι το είδος της συνειδητότητας με την οποία ήταν προικισμένοι όλοι οι μεγάλοι άνθρωποι της ιστορίας: οι μεγάλες διάνοιες, οι μεγάλοι ηγέτες και οι Πνευματικοί Διδάσκαλοι. Αλλά ευτυχώς, επήλθε η ώρα να την αποκτήσει σύσσωμη η ανθρωπότητα.

Ας γίνει κατανοητό σε όλους ότι αυτή η εξελικτική αναγκαιότητα συνιστά προϊόν πολλών παραγόντων. Οφείλεται στον συνδυασμό της πλανητικής εξέλιξης, της κοσμικής ενέργειας και της ανθρώπινης προσπάθειας. Είμαστε τμήμα ενός πολύ μεγαλύτερου Θείου Σχήματος. Αν αντιδρούμε απέναντί του θα οδηγηθούμε στην καταστροφή, αλλά αν είμαστε ανοικτοί και αποδεχθούμε την εξελικτική ροή του, η ζωή μας θα πλημμυρίσει από απίστευτη πλούτο. Μας δίδεται η ευκαιρία να επιστρέψουμε στην Φύση, επιβεβαιώνοντας ότι μας εξυψώνει όπως πάντοτε, έως το επόμενο στάδιο ύπαρξης. Είτε το αποδεχόμαστε είτε όχι, το νέο μεγάλο εξελικτικό βήμα της ανθρωπότητας βρίσκεται εμπρός μας!

Ειρήνη και Φως

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Είσοδος Ελευθέρα – Ώρα 8:00 μμ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

- Τρίτη 3, ΗΛΙΟΣ. Εργασίες μόνο για μέλη της στοάς
- Τετάρτη 4, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Κυριακή Αντωνίου: Δημιουργία
- Πέμπτη 5, ΑΠΟΛΛΩΝ. Γεώργιος Σιβρής: Εισήγηση/συζήτηση Θεοσοφικού Θέματος
- Παρασκευή 6, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Γεώργιος Γιανναδάκης: Η Μυστική Διδασκαλία
- Δευτέρα 23, ΑΘΗΝΑ. Στέλιος Τάκας: Περί Ψυχής (2ον μέρος)
- Τρίτη 24, ΟΡΦΕΥΣ. Εισήγηση/συζήτηση Θεοσοφικού Θέματος
- Τετάρτη 25, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Γεώργιος Γιανναδάκης: Σκέψεις επί της *Μυστικής Διδασκαλίας* της Ε.Π. Μπλαβάτσικυ (μέρος 1ον)
- Πέμπτη 26, ΑΡΤΕΜΙΣ. Μαρία Βάγια: ΝΤΑΣΑ ΜΑΧΑΒΙΝΤΙΑ (Dasa Mahavidya)- Οι Δέκα Θεές της Σοφίας. ΛΑΛΙΤΑ ΤΡΙΠΟΥΡΑ ΣΟΥΝΤΑΡΙ (Lalita Tripura Sundari): Το Κάλλος των τριών Κόσμων και η Ομορφιά της αγνής Αντίληψης. **Ταντρική Διδασκαλία, Μέρος 5 /Κύκλος Α**
- Παρασκευή 27, ΑΛΚΥΩΝ. Σταύρος Οικονομίδης: Ο Μικρόκοσμος
- Δευτέρα 30, ΥΠΑΤΙΑ. Μιχάλης Βίνος: Ζωή και Συνείδηση υπό το φως του νέου επιστημονικο-φιλοσοφικού 'παραδείγματος' και κοσμοαντίληψης

ΜΑΪΟΣ

- Τετάρτη 2, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Κυριακή Αντωνίου: Ο σκοπός της ζωής
- Πέμπτη 3, ΑΠΟΛΛΩΝ. Γεώργιος Σιβρής: Εισήγηση/συζήτηση Θεοσοφικού Θέματος
- Παρασκευή 4, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Νικόλαος Τσεκούρας: Ενοχές
- Δευτέρα 7, ΑΘΗΝΑ. Αντώνιος Παπανδρέου: Μύσις, Θάνατος και Επέκεινα κατά τον Ινδουισμό
- Τρίτη 8, ΗΛΙΟΣ. Εργασίες μόνο για τα μέλη της στοάς
- Τετάρτη 9, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Γεώργιος Γιανναδάκης: Σκέψεις επί της *Μυστικής Διδασκαλίας* της Ε.Π. Μπλαβάτσικυ (μέρος 2ον)
- Πέμπτη 10, ΑΡΤΕΜΙΣ. Μαρία Βάγια: ΜΠΟΥΒΑΝΕΣΒΑΡΙ (Bhuvaneshvari): Η Βασίλισσα του Σύμπαντος. ΜΠΑΙΡΑΒΙ (Bhairavi): Η Θεά του Πολέμου και το Πυρ της Αλήθειας. Το Εσωτερικό νόημα των Θεοτήτων και ο αποσυμβολισμός τους **Οι Δέκα Θεές της Σοφίας-Ταντρική Διδασκαλία, Μέρος 6.**
- Παρασκευή 11, ΑΛΚΥΩΝ. ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ
- Δευτέρα 14, ΥΠΑΤΙΑ. Έρικα Γεωργιάδη: Οι επιστολές του Συνέσιου της Κυρήνης προς την φιλόσοφο Υπατία
- Τρίτη 15, ΟΡΦΕΥΣ. Εισήγηση/συζήτηση Θεοσοφικού θέματος
- Τετάρτη 16, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Κυριακή Αντωνίου: Πυθαγόρας
- Πέμπτη 17, ΑΠΟΛΛΩΝ. Γεώργιος Σιβρής: Εισήγηση/συζήτηση Θεοσοφικού θέματος
- Παρασκευή 18, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Γεώργιος Στεφανής: Αυτογνωσία
- Δευτέρα 21, ΑΘΗΝΑ. Σ. Παρασκευάς: Περί του εν Δελφοίς ΕΙ

- Τρίτη 22, ΗΛΙΟΣ. Εισήγηση/συζήτηση Θεοσοφικού Θέματος
 Τετάρτη 23, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Γεώργιος Γιανναδάκης:
 Σκέψεις επί της *Μυστικής Διδασκαλίας* της Ε.Π. Μπλαβιάτσου (μέρος 3ον)
 Πέμπτη 24, ΑΡΤΕΜΙΣ. Μαρία Βάγια: ΤΣΙΝΑΜΑΣΤΑ (Chinpanasta):
 Η Ακέφαλη Θεά που οδηγεί στην Λύτρωση.
 Το Εσωτερικό νόημα της Θεάς και ο αποσυμβολισμός της.
Οι Λέκα Θεές της Σοφίας-Ταντρική Διδασκαλία, Μέρος 7
 Παρασκευή 25, ΑΛΚΥΩΝ. Νικόλαος Βούζας: Επτά πνευματικοί νόμοι
 Δευτέρα 28, ΥΠΑΤΙΑ. Αμαλία Τσακίρη: Συνείδηση και νευροεπιστήμη
 Τρίτη 29, ΟΡΦΕΥΣ. Εισήγηση/συζήτηση Θεοσοφικού Θέματος
 Τετάρτη 30, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Κυριακή Αντωνίου: Προ-ελευσίνια Μυστήρια
 Πέμπτη 31, ΑΠΟΛΛΩΝ. Γεώργιος Σιβρής: Εισήγηση/συζήτηση Θεοσοφικού Θέματος

ΙΟΥΝΙΟΣ

- Παρασκευή 1, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Θεόδωρος Κατσιφής: Το μέλλον του Εσωτερισμού
 Δευτέρα 4, ΑΘΗΝΑ. Νικόλαος Τσεκούρας: Η έδρα της ψυχής και το κάρμα της
 Τρίτη 5, ΗΛΙΟΣ. Εργασίες μόνο για τα μέλη της στοάς
 Τετάρτη 6, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Γεώργιος Γιανναδάκης:
 Σκέψεις επί της *Μυστικής Διδασκαλίας* της Ε.Π. Μπλαβιάτσου (μέρος 4ον)
 Πέμπτη 7, ΑΡΤΕΜΙΣ. Μαρία Βάγια: ΝΤΟΥΜΑΒΑΤΙ (Dhumavati):
 Το Πνεύμα της Γηραιάς Μητέρας, η Θεά που συντίθεται από Καπνό.
 Η Χίρμ Θεότητα της Κενότητας. ΜΠΑΓΚΑΛΑΜΟΥΚΙ (Bagalamukhi):
 Η Θεά που αιχμαλωτίζει με το πρόσωπο της, η Θεία Δύναμη της Ομιλίας.
 Το Εσωτερικό νόημα των Θεοτήτων και ο αποσυμβολισμός τους.
Οι Λέκα Θεές της Σοφίας-Ταντρική Διδασκαλία, Μέρος 8
 Παρασκευή 8, ΑΛΚΥΩΝ. Μαρίνος Πετρόπουλος: Επικοινωνία ψυχής με Εαυτόν
 Τετάρτη 13, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Κυριακή Αντωνίου: Ελευθερία
 Παρασκευή 16, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Ελευθέρη συζήτηση με θέμα την πρόοδο
 της Θεοσοφικής Εταιρείας
 Πέμπτη 21, ΑΡΤΕΜΙΣ. Μαρία Βάγια: ΜΑΤΑΝΓΚΙ (Matangi):
 Η Θεά ως έκφραση του Θείου Λόγου. ΚΑΜΑΛΑΤΜΙΚΑ (Kamalatika):
 Η Λωτοειδής Θεά του πνευματικού πλούτου. Το Εσωτερικό νόημα
 των Θεοτήτων και ο αποσυμβολισμός τους. ΕΠΙΛΟΓΟΣ-Οι Δέκα Θεές της
 Σοφίας ως αντιπρόσωποι Μεγάλων Κοσμικών Αληθειών και η μεταξύ τους
 σχέση. **Οι Λέκα Θεές της Σοφίας-Ταντρική Διδασκαλία, Μέρος 9**

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΣΤΟΑ «ΚΑΒΕΙΡΟΣ», ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

- Κυριακή 4, Γιάννης Παπανικολάου: Αλχημεία και Αλχημιστές
 Κυριακή 22, Δημήτρης Αντωνιάδης: Μεταφυσική της Ποίησης

ΜΑΪΟΣ

- Τρίτη 8, ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ

Κυριακή 13, Χ. Δ.: Ιερή Καμπαλά – Η Ατραπός της ζήτησης και της αμφισβήτησης μέσα από τον Δυτικό Εσωτερισμό (Μια Θεουργική αναφορά στο «Δένδρο της Ζωής»)
Κυριακή 27, Απολογισμός της Θεοσοφικής περιόδου

ΙΟΥΝΙΟΣ

Κυριακή 17, Εορτασμός του Θερινού Ηλιοστασίου

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΣΤΟΑ «ΜΙΝΩΣ», ΚΡΗΤΗ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Εξουσία και Φιλοσοφία

ΜΑΪΟΣ

ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ – Ομιλία: Ηθική και Φιλοσοφία

ΙΟΥΝΙΟΣ

Αλλημεία, μέρος 3ον (εργασίες μόνο για τα μέλη της στοάς)

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ «ΕΡΜΗΣ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΣ», ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Παρασκευή 20, Γεώργιος Βαφειάδης: Αρχαία Μυστήρια

ΜΑΪΟΣ

Παρασκευή 11, ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ
Παρασκευή 18, Γεώργιος Βαφειάδης: Γνωστικισμός

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ «ΠΡΟΚΡΙΣ», ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ

Εργασίες επί του βιβλίου «Η Φωνή της Σιγής»

Παρακαλούμε τους συνδρομητές του περιοδικού ΙΛΙΣΟΣ να μεριμνούν τακτικά για την εξόφληση της ετήσιας συνδρομής τους, η οποία ανέρχεται στο ποσό των 15ευρώ (δηλαδή 4 τεύχη ετησίως συν ταχυδρομικά έξοδα). Αν διαμένετε στην επαρχία, μπορείτε να επικοινωνείτε με τους κατά τόπους αντιπροσώπους μας.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «ΙΛΙΣΟΥ»
Βουκουρεστίου 25, α' όροφος,
είναι ανοικτά κάθε ημέρα από
19.30 - 21.30, εκτός Σαββάτου
και Κυριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ-ΔΩΡΕΕΣ

Παρακαλούμε όπως απο-
στέλλετε με ταχυδρομική
επιταγή προς: Περιοδικό

« **Ι Λ Ι Σ Ο Σ** »

**ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25,
106,71 Αθήνα.**

Επίσης αποστέλλετε με τρα-
πεζική επιταγή μόνο εις:

Θεοσοφική Εταιρεία, Βου-
κουρεσίου 25, 106 71, Αθήνα

ή με κατάθεση στον λογ/σμό

Εμπορικής Τράπεζας:

IBAN GR22 0120 3380

0000 0003 4738 734

BIC ΕΜΠΟΓΡΑΑ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Κεφαλονιά: Γ. Διαμαντάτος
τηλ.: 6944331000

Ζάκυνθος: Παν. Βλαχόπουλος

Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
τηλ.: 6946146763

Κρήτη: Σ. Βασιλάκης
τηλ. 6937005048

Θεσ/νική: Γ. Βαφειάδης
τηλ.: 2313016807

Λαμία: Γ. Μουτάφης

Τρίκαλα: Στ. Λιγάτσικας

τηλ.: 6977679184/ 6944907479

Πάτρα: Σ. Ιγγλέσης

Ρόδος: Αντ. Βεργωτής

Σύρος: Π. Ζαραφονίτης

Θράκη: Τρανοπούλου Γεωργία
κιν. 6976 48 84 48

Κύπρος: Αθαν. Παπαδόπουλος
Τηλ. 00357-24654511 (Οικίας)

Τα άρθρα που δημοσιεύονται στο περιοδικό Ιλισός, φέρουν την ευθύνη των αρθρογράφων για το περιεχόμενό τους και δεν λογοκρίνονται, ούτε απηχούν απαραιτήτως τις απόψεις του περιοδικού.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΠΙΣΗΣ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

Στα Πόδια του Διδασκάλου - **Κρισναμούρτι**5€

Η Εξέλιξη της Μορφής και της Ζωής - **Άννη Μπέζαντ**~~Χ~~€
ΤΙΜΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ 5€

Προσέγγιση στην Πραγματικότητα - **N. Sri Ram**8€

Οι Βαθύτερες Όψεις της Ζωής - **N. Sri Ram**.....8€

Επιλογή Γλισού - τόμος 1959-65, τόμος 1966-70,
τόμος 72,73,74,75,76,78, τόμος 1991, τόμος 1992,
τόμος 1993,1994.12€

ΥΠΟ ΕΚΔΟΣΗ ΤΑ ΑΥΘΕΝΤΙΚΑ
ΚΛΑΣΙΚΑ ΘΕΟΣΟΦΙΚΑ ΕΡΓΑ

Ζωή στο Επέκεινα - Η Άλλη Όψη του Θανάτου - **C.W.Leadbeater**

*Διατίθενται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία και
στα γραφεία της Θ.Ε. Βουκουρεστίου 25,
Τ.Τ. 106 71*

Τηλ. +Fax. 210 3610961

Τηλ. 210 3620702

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντικαταβολή

Όνοματεπώνυμο.....Τηλέφωνο.....
Οδός.....Αριθμός.....Πόλη.....Τ.Κ.....

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

από τις Θεοσοφικές Εκδόσεις

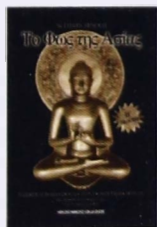
C W. Leadbeater Σ' Εκείνους που Πενθούν

Έλενα Π. Μπλαβάτσκι Γιόγκα και Αποκρυφισμός (Ανθολογία Εσωτερικής Γνώσης)

Ernest Wood Οι Επτά Κοσμικές Ακτίνες

ΤΙΜΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

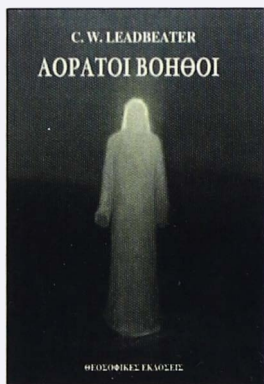
Sir Edwin Arnold Το Φως της Ασίας

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντικαταβολή

Γιόγκα και Αποκρυφισμός.....	30€
Σ' Εκείνους που Πενθούν.....	8€
Οι Επτά Κοσμικές Ακτίνες.....	16€
Το Φως της Ασίας.....	16€ 8€

C. W. LEADBEATER

ΑΟΡΑΤΟΙ ΒΟΗΘΟΙ

- Ποιοι είναι οι Αόρατοι Βοηθοί;
- Σε ποιο κοσμικό πεδίο ανήκουν αυτά τα όντα που βοηθούν ζωντανούς και νεκρούς;
- Πώς ερμηνεύονται οι ανεξήγητες επεμβάσεις αόρατων δυνάμεων σε ώρες κινδύνου;
- Πώς ερμηνεύεται το φαινόμενο των εμφανίσεων προσφιλών νεκρών ή άλλων όντων που προειδοποιούν και σώζουν ορισμένους ανθρώπους από βέβαιη καταστροφή;

«...Προτού το μεγάλο κύμα του υλισμού μάς σκεπάσει και μας περιορίσει, ο αόρατος κόσμος θεωρούταν ως η πηγή κάθε βοήθειας προς τον άνθρωπο. Όλες οι ευχάριστες ιστορίες των διαφόρων παραδόσεων... αποδεικνύεται πως δεν ήταν αφελείς και ασήμαντες δεισιδαιμονίες, όπως συνήθως αποκαλούνται. Αλλά ότι υπάρχει μια πραγματική και επιστημονική βάση...

» ... Εγώ που τώρα σας γράφω αυτά τα λόγια, σας μιλώ για πράγματα που μου είναι γνωστά για περισσότερα από 40 χρόνια, και που τώρα είναι πιο αληθινά και σημαντικά για μένα, απ' ό,τι τα θέματα του υλικού κόσμου...»

C. W. Leadbeater, 1928

ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ